

Daniel

diebus post quos dixerat rex ut introducerentur
introduxit eos prepositus eunuchorum in conspectu
nabuchodonosor. Cumque eis locutus fuisset rex:
non sunt inuenti tales de vniuersis ut daniel ana
nias misael et azarias. Et steterunt in conspectu
regis: et omne verbum sapientie et intellectus quod
sciscitatus est ab eis rex: inuenit in eis decuplum su
per cunctos ariolos et magos qui erant in vni
uerso regno eius. Fuit autem daniel usque ad an
num primum cyri regis.

C. S. De somnio nabuchodonosor quod fugit
ab eo. de sapientibus occidendis, de oratione danielis
et interpretatione somnii. Ca. II.

A **I**n anno secundo regni nabuchodonosor:
vidit nabuchodonosor somnium et terri
tus est spiritus eius: et somnium eius fugit ab
eo. Precepit autem rex ut vocarentur arioli et ma
gi et malefici et chaldei: ut indicarent regi somnia
sua. Qui cum venissent steterunt coram rege: et dixit
ad eos rex. Vidit somnium: et mente confusus ignoro
quid viderim. Runderuntque chaldei regi syriace.
Rex in sempiternum viue. Dic somnium fuis tuis et
interpretationem eius indicabimus. Et ridentem rex: ait
chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi indicaueris
tibi somnium et pieturam eius: peribitis vos: et do
mus vestra publicabitur. Si autem somnium et pieturam
eius narraueritis: premia et dona et honorem multum ac
cipietis a me. Somnium igitur et interpretationem eius
indicate mihi. Runderunt secundo atque dixerunt. Rex
somnia dicat fuis tuis et interpretationem eius indica
bimus. Rudit rex et ait. Certe noui quod tempus redi
mitis: scientes quod recesserit a me sermo. Si ergo som
nium non indicaueritis mihi: vna est de vobis sententia quod
interpretationem quoque fallacem et deceptione plenam
composueritis ut loquamini mihi donec tempus pertra
seat. Somnium itaque dicite mihi: ut sciam quod interpre
tationem quam eius veram loquamini. Rudentes ergo chaldei
coram rege dixerunt. Non est homo super terram qui sermo
nem tuum rex possit implere: sed neque regum quisquam
magnus et potens hominibus huiusmodi sciscitatus ab
omni ariolo et mago et chaldeo. Sermo enim quem tu
queris rex grauis est. nec reperiet quisquam qui in
dicet illum in conspectu regis: exceptis dijs quorum
non est cum hominibus conuersatio. Quo audito rex in
furore et in ira magna precepit ut perirent omnes
sapientes babilonis. Et egressa sententia sapientes
interficiabantur. querebaturque daniel et socius
eius ut perirent. Tunc daniel requisitum de lege
atque sententia ab arioch principe militie regis: qui
egressus fuerat ad interficiendos sapientes ba
bylonis. Et interrogauit eum qui a rege potesta
tem acceperat: quam ob causam tam crudelis sen
tentia a facie regis esset egressa. Cum ergo rem indi
casset arioch danieli: daniel egressus rogauit re
gem ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam re
gi. Et ingressus est domum suam: ananiamque et misae

lyz azarie socijs suis indicauit negocium ut que
rerent misericordiam a facie dei celi super sacramen
to isto: et non periret daniel et socius eius cum cete
ris sapientibus babilonis. Tunc danieli mysteri
um per visionem nocte reuelatum est. Et benedixit da
niel deum celi: et locutus est: ait. Sit nomen domini benedi
ctum a seculo et usque in seculum. quia sapientia et fortitudo
eius sunt: et ipse mutat tempora et etates.
Transfert regna atque constituit: dat sapientiam sa
pientibus: et scientiam intelligentibus disciplinam
Ipse reuelat profunda et abscondita: et nouit in
tenebris constituta: et lux cum eo est. Tibi deus pa
trium nostrorum confiteor: teque laudo: quia sapientiam et
fortitudinem dedisti mihi: et nunc ostendisti mihi quod
rogauimus te: quia sermone regis aperuisti nobis.
Post hec daniel ingressus ad arioch quem consti
tuerat rex ut perderet sapientes babilonis sic ei lo
cutus est. Sapientes babilonis ne perdas. In
troduce me in conspectu regis: et solutionem regi
narrabo. Tunc arioch festinus introduxit daniel
ad regem: et dixit ei. Inueni hominem de filiis
transmigrationis iude qui solutionem regi annunciet
Respondit rex et dixit danieli: cuius nomen erat
balthasar. Putes ne vere potes mihi indicare
somnia quod vidi: et interpretationem eius? Et ridentem
daniel coram rege ait. Mysterium quod rex interrogat
sapientes magi et arioli et aurspices nequeunt indi
care regi. sed est deus in celo reuelans mysteria que
indicauit tibi rex nabuchodonosor que ventura
sunt nouissimis temporibus. Somnium tuum et visiones
capitis tui in cubili tuo huiusmodi sunt. Tu
rex cogitare cepisti in stratu tuo quod esset futurum
post hec: et que reuelat mysteria ostendit tibi que ventu
ra sunt. Mihi quod non in sapientia que est in me plus
quam in cunctis uiuentibus. sacramentum bene reuelatum
est: sed ut interpretatio regi manifesta fieret: et
cogitationes mentis tue scires. Tu rex videbas
et ecce quasi statua vna gradis. Statua illa magna
et statura sublimis stabat contra te et intus eius
errat terribilis. Huius statue caput ex auro opti
mo erat. pectus autem et brachia de argento. porro
venter et femora ex cre. tybie autem ferree: pedum
quedam pars erat ferrea: quedam autem fictilis. Vide
bas ita donec abscisus est lapis de monte sine ma
nibus: et percussit statuam in pedibus eius ferreis et
fictilibus: et comminuit eos. Tunc strita sunt pa
riter ferrum: testa: es: argentum et aurum. et redacta
quasi in fauillam est iue arce que rapta sunt vento: nul
lusque locus inuentus est eis. Lapis autem qui percussit
statuam factus est mons magnus: et impleuit vni
uersam terram. Hoc est somnium. interpretationem
que eius dicemus coram te rex. Tu rex regum es et deus
celi regnum et fortitudinem et imperium et gloriam dedit
tibi: et omnia in quibus habitant filii hominum et bestie agri
volucres quoque celi dedit in manu tua et sub
ditione tua vniuersa constituit. Tu es ergo ca

put aureū. Et post te p̄surgat regnū aliud min⁹
 te argenteū: et regnū tertium aliud creū qđ iperas
 bit vniuerse tre. et regnū quartū erit velut ferre
 um. Quomodo ferrus cōminuit et domat oīa: sic
 cōminuet et cōteret oīa hec. Porro quia vidisti
 pedū et digitorū partē testēā figuli et partē ferre
 am: regnum diuisum erit qđ tū de plātario ferri
 oriet. Scđm qđ vidisti ferrum mixtū teste ex luto
 et digitos pedū ex parte ferreos et ex parte ficti
 les: ex parte regnū erit solidū: et ex pte cōtritum
 qđ aut vidisti ferrum mixtū teste ex luto: cōmisce
 bunt quidē humano semine: sed nō adhibebunt
 sibi: sicuti ferrus misceri nō pōt teste. In diebus
 autē regnōy illoꝝ suscitabit deus celi regnū qđ
 in eternū nō dissipabit: et regnū eius alteri pp̄lo
 nō tradet. Cōminuet autē et p̄sumet vniuersa re
 gna hec: et ipm stabit in eternū. Scđm qđ vidisti
 qđ de mōte abscissus est lapis sine manib⁹: et com
 minuit testā et ferrū et es et argentū et aux. deus
 magnus oñdit regi qđ ventura sunt postea: et ve
 rum est somniū et fidelis interpretatio eius. Tunc
 rex nabuchodonosor cecidit in faciē suam. et da
 melem adorauit: et hostias et incensum p̄cepit vt
 sacrificarent ei. Loq̄ns ergo rex ait danieli. Ve
 re deus vester deus deoꝝ est et dñs regū: reue
 lans mysteria: qm̄ tu posuisti aperire hoc sacra
 mentum. Tunc rex danielē in sublime extulit:
 et munera multa et magna dedit ei. Et constituit
 eum principem super oēs puincias babilonis
 et p̄fectū et magistratū sup cūctos sapiētes babilonis.
 Daniel autē postulauit a rege: et cōstituit
 super opa puincie babilonis sidrac misac et ab
 denago. Ipse autē daniel erat in foribus regis.

¶ De statua aurea quas adorari precepit
 rex: quam quia nō adorauerunt pueri missi sunt
 in fornacē. De oratiōe azarie. de cantico trium
 puerorum. et de liberatione eoꝝ. et qualiter a re
 ge exaltati sunt.

III

Nabuchodonosor rex fecit statuam aure
 am altitudine cubitoꝝ sexaginta: latitu
 dine cubitoꝝ sex: et statuit eaz in campo
 duran puincie babilonis. Itaq̄ nabuchodo
 nosor rex misit ad congregandos satrapas ma
 gistratus et iudices: duces et tyrannos et p̄fes
 ctos: oēsq̄ p̄ncipes regionū vt conuenirent ad
 dedicationē statue quam erexerat nabuchodo
 nosor rex. Tūc cōgregati sunt satrape magistra
 tus et iudices: duces et tyranni et optimates qui
 erant in potestatibus cōstituti: et vniuersi p̄nci
 pes regionū vt cōueniret ad dedicationē statue
 quā erexerat nabuchodonosor rex. Stabāt autē
 in cōspectu statue quā posuerat nabuchodono
 sor rex: et p̄eco clamabat valent. Vobis dicitur
 pp̄ls: tribubus et linguis in hora qua audieritis
 sonitū tube et fistule et cythare et sambuce et psal

terij et symphonie vniuersi generis musicorū ca
 dentes adorate statuā aureā quam cōstituit na
 buchodonosor rex. Si q̄s autē nō p̄stratus adora
 uerit: eadē hora mittetur in fornacē ignis ardē
 tis. Post hec igit statim vt audierūt oēs popu
 li sonitū tube: fistule et cythare: sambuce et psal
 terij: symphonie et oīs generis musicorum: ca dē
 tes oēs ppli. trib⁹ et lingue et adorauerūt statuā
 auream quā constituerat nabuchodonosor rex.
 Statimq̄ in ipso tempore accedentes viri ebal
 dei accusauerunt iudeos: dixeruntq̄ nabucho
 donosor regi. Rex in eternum viue. Tu rex posu
 isti decretum: vt omnis homo qui audierit soni
 tum tube fistule et cythare: sambuce et psalterij et
 symphonie. et vniuersi generis musicorum p̄ster
 nat se. et adoret statuam auream. Si quis autē
 nō p̄cidens adorauerit: mittat in fornacē ignis
 ardētis. Sūt ergo viri iudei quos cōstituiti sup
 opa regionis babilonie sidrac misac. et abdena
 go: viri isti p̄tempserūt rex decretū tuū Deos tu
 os nō colūt et statuā aureā quā erexistis nō ado
 rāt. Tūc nabuchodonosor in furore et ira p̄cepit
 vt adducerent sidrac misac et abdenago: qđ cōfe
 stim adducti sunt in p̄spectu regis: p̄nunciansq̄
 nabuchodonosor rex ait eis. Vere ne sidrac mi
 sac et abdenago deos meos nō colitis: et statuaz
 aureā quā p̄stitui nō adoratis. Nūc ergo si estis
 pati: qđcūq̄ hora audieritis sonitū tube: fistule:
 cythare: sambuce et psalterij et symphonie oīsq̄
 generis musicorū p̄sternite vos et adorate statu
 am quā feci. qđ si nō adorauerit: eadē hora mit
 temini in fornacē ignis ardētis. Et q̄s ē deus qđ
 eripiet vos d̄ manu mea? Rñdētes sidrac misac
 et abdenago dixerūt regi nabuchodonosor. Non
 oportet nos de hac re rñdere tibi. Ecce em̄ de⁹
 n̄r quē colim⁹ pōt eripe nos de camino ignis ar
 dētis et de manib⁹ tuis o rex liberare. Qđ si no
 lucrit: notū sit tibi rex qđ deos tuos nō colim⁹ et
 statuā aureā quā erexistis nō adoram⁹. Tūc na
 buchodonosor replet⁹ ē furore: et aspect⁹ faciei
 illi⁹ imutat⁹ ē sup sidrac misac et abdenago. et p̄
 cepit vt succēderet fornax septuplū qđ succēdi cō
 suenerat. et viris fortissimis de exercitu suo ius
 fit vt ligatis pedibus sidrac misac et abdenago
 mitteret eos in fornacē ignis ardētis. Et p̄festi
 viri illi vincti cū brachijs suis et ibriarīs et cal
 ciamētis et vestib⁹ missi sūt in medium fornacis
 ignis ardētis. Nā iussio regis v̄gebat. Fornax
 autē succēsa erat nimis. Porro viros illos qđ mi
 serāt sidrac misac et abdenago interfecit flāma
 ignis. Viri autē hi tres id ē sidrac misac et abde
 nago ceciderūt in medio camino ignis ardentis
 colligati. Que sequūt i hebreis voluminibus
 nō reppi. Et ambulabāt i medio flāme laudā
 tes deū et bñdicētes dño. Stans autem azarias

B
 s. ij. a. s. iij. b
 infra. vi. d.

E

Daniel

infra co.

iii. Reg. viij. e

D

E

3. co.

orauit sic. **B**enedictus es dñe deus patrum nostrorum: et laudabilis et gloriosus nomen tuum in secula. quia iustus es in omnibus que fecisti nobis: et vniuersa opera tua vera et uere recte: et omnia iudicia tua vera. Iudicia enim vera fecisti iuxta eam que induxisti super nos et super ciuitatem sanctam patrum nostrorum hierusalem: quia in ueritate et in iudicio induxisti omnia hec propter peccata nostra. **P**eccauimus enim et iniquum egimus: recedentes a te: et deliquimus in omnibus et precepta tua non audiuiimus: nec obseruauimus: nec fecimus sicut preceperas nobis ut bene nobis esset. **D**ia ergo que induxisti super nos et vniuersa que fecisti nobis in uero iudicio fecisti: et tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum iniquorum et pessimorum peruaricorumque et regi iniusto et pessimo ultra omnem terram: et nunc non possumus aperire os. **C**onfusio et opprobrium facti sumus: fuis tuis. et his que colebant te. **N**e quoniam tradas nos in perpetuum propter nomen tuum: et ne dissipes testimonium tuum neque auferas misericordiam tuam a nobis propter abraam dilectum tuum et ysaac filium tuum et israel sanctum tuum quibus locutus es pollicens quod multiplicares seminem eorum sicut stellas caeli. et sicut arenam que est in litore maris quia dñe imminuti sumus plus quam omnes gentes: sumusque humiles in vniuersa terra hodie propter peccata nostra et non est in tempore princeps et dux et propheta. neque holocaustum neque sacrificium neque oblatio neque incensum neque locuprimitiarum coram te ut possumus inuenire misericordiam tuam sed in animo strito et spiritu humilitatis suscipiamur. sicut in holocausto arietum et taurorum: et sicut in milibus agnorum pinguium: sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie ut placeat tibi quoniam non est confusio perfidentibus in te. **E**t nunc sequimur te in toto corde et timemus te et quoniam faciem tuam: **N**e confundas nos sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem tuam et secundum multitudinem misericordie tue: et erue nos in mirabilibus tuis: et da gloriam nomini tuo dñe: et confundant omnes que ostendunt fuis tuis mala. **C**onfundant in omnipotentia: et robur eorum proterant. et sciant quia tu es dñs deus solus et gloriosus super orbem terrarum. **E**t non cessabunt que ministrant eos ministri regis succendere fornacem naptam et stuppam et picem et malleolis: et effundebat flamma super fornacem cubitis quadragintanoue. et erupit et incendit quos repperit iuxta fornacem de chaldeis. **A**ngelus autem dñi descendit cum azaria et socijs eius in fornacem: et excussit flamma ignis de fornace et fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem et non tetigit eos domino ignis neque stridit nec quicquam molestie intulit. **T**unc hi tres quasi ex vno ore laudabant et glorificabant et benedicebant deum in fornace dicentes. **B**enedictus es dñe deus patrum nostrorum. et laudabilis et gloriosus et superexaltatus in secula. **E**t benedictum nomen glorie tue sanctum et laudabile et superexaltatum in omnibus seculis. **B**enedictus es in templo sancto glorie tue et superexaltabilis et supergloriosus in secula. **B**enedictus es in throno regni tui: et superlaudabilis et superexaltatus

in secula. **B**enedictus es qui intueris abyssos et sedes super cherubim: et laudabilis et superexaltatus in secula. **B**enedictus es in firmamento caeli: et laudabilis et gloriosus in secula. **B**enedicite omnia opera dñi dño: laudate et superexaltate eum in secula. **B**enedicite angeli dñi dño: laudate etc. **B**enedicite celi dño: lau. **B**enedicite aque omnes que super celos sunt dño: lau. **B**enedicite omnes virtutes dñi dño: lau. **B**enedicite sol et luna dño: lau. **B**enedicite stelle celi dño: lau. **B**enedicite imber et ros dño: lau. **B**enedicite omnis spiritus dñi dño: lau. **B**enedicite ignis et estus dño: lau. **B**enedicite frigus et estas dño: lau. **B**enedicite rores et pruina dño: lau. **B**enedicite gelu et frigus dño: lau. **B**enedicite glacies et niues dño: lau. **B**enedicite noctes et dies dño: lau. **B**enedicite lux et tenebre domino: laudate etc. **B**enedicite fulgura et nubes dño: lau. **B**enedicat terra dñm: lau. det et superaltet eum in secula. **B**enedicite montes et colles domino: lau. **B**enedicite vniuersa germinantia in terra domino: lau. **B**enedicite fontes domino: lau. **B**enedicite maria et flumina dño: lau. **B**enedicite cete et omnia que mouentur in aquis dño: lau. **B**enedicite omnes volucres caeli dño: lau. **B**enedicite omnes bestie et pecora domino: lau. **B**enedicite filij hominum dño: lau. **B**enedicat israel dñm: laudet et superaltet eum in secula. **B**enedicite sacerdotes dñi dño: lau. **B**en. fuis dñi dño: lau. **B**en. spiritus et anime iustorum dño: lau. **B**en. sancti et humiles corde dño **B**en. anania azaria misael dño laudate et superexaltate eum in secula. **Q**ui erunt nos de inferno: et saluos fecit de manu mortis: et liberauit nos de medio ardentis flammæ: et de medio ignis eruit nos. **C**onfitemini dño quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. **B**enedicite omnes religiosi dño deo deorum: laudate et confitemini ei: quia in omnia secula misericordia eius. **D**ucusque in hebreo non habet et que posuimus de theodotidis editione translata sunt. **T**unc nabuchodonosor rex obstupuit et surrexit prope. et ait optimatibus suis. **N**onne tres viros misimus in medio ignis compositos: **Q**ui rudentes regi dixerunt. **V**ere rex. **R**espondit rex et ait. **E**cce ego video quattuor viros solutos et ambulantes in medio ignis et nihil corruptiois in eis est. et spes quarti filis filio dei. **T**unc accessit rex nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis: et ait. **S**idrac misac et abdenago filii dei excelsi egredimini et venite. **S**tatimque egressi sunt sidrac misac et abdenago de medio ignis. **E**t congregati satrape magistratus et iudices et potentes regis proleplabant viros illos: quoniam nihil prorsus habuisset ignis in corporibus eorum et capillus capitis eorum non esset adustus: et saraballa eorum non fuissent immutata. et odor ignis non transisset per eos. **E**t cruciatus nabuchodonosor ait. **B**enedictus deus eorum sidrac videlicet misac et abdenago: qui misit ange

Daniel

lū suū et eruit suos suos q̄ crediderunt in eū: et
suis regis imutauit et tradidit corpa sua ne
fuerēt et ne adoraret oēm deū excepto deo suo.
A me ergo positū ē h̄ decretū: vt oīs ppl̄s: tribus
et lingua quācūq; locuta fuerit blasphemā d̄ deum
sidrac misac et abdenago dispeat: et domus eius va
stet. neq; ei ē aliq; d̄s q̄ possit ita saluare. Tūc rex
p̄mouit sidrac misac et abdenago in puincia ba
bylōis. Nabuchodonosor rex oīb; ppl̄is gētibus
et linguis q̄ h̄itāt in vniuersa t̄ra par vob; multi
plices: signa et mirabilia fecit apud me d̄s excelsus.
Adlacuit ergo mihi p̄dicare ei; signa q̄ maḡ sūt
et mirabilia ei; q̄ fortia. et regnū eius q̄ regnū
sempiternū et pt̄as eius ī gn̄atōe et gn̄ationē.

L. S. Aliud somnium regis et de interpretatōe
danielis: de amissioe regni et restitutiōe p̄p̄ pe
nitentiā regis: et de arbore.

III

A Bo nabuchodonosor q̄etus erāt ī domo
mea: et flores in palatio meo. Somnus vi
di qd̄ p̄terruit me: et cogitationes mee in
stratu meo: et visioes capitis mei p̄turbauit me.
Et p̄ me p̄positū ē decretū vt introducerent ī con
spectu meo cuncti sapiētes babilōis: et vt solu
tione somni iudicaret mihi. Tūc ingrediebantur
arioli magi chaldei et auruspices: et somnū nar
raui ī p̄spectu corū et solutiōs eius nō iudicauerūt
mihi donec collega igressus ē ī p̄spectu meo da
niel: cui nomē balthasar s̄m nomē dei mei q̄ ha
bet sp̄m deorū scōrum in semetip̄o: et somnū co
rā ip̄o locutus sum. Balthasar p̄nceps ariolo
rum qm̄ ego scio q̄ sp̄m deorum scōrum h̄eas ī te
et oē sac̄m nō ē ip̄ossibile tibi visioes somniorū
meorū q̄s vidi: et solutiōs earum narra. Visio ca
pitis mei ī cubili meo. Videbāt ecce arbor ī me
dio t̄re: et altitudo ei; nimia. Magna arbor et for
tis: et p̄ceritas eius p̄tingēs celū. Aspectus illi;
erat vsq; ad t̄m̄ios vniuersę t̄re. Folia eius pul
cerrima et fructus eius nimius: et esca vniuerso
rū ī ea. Subt̄ eā h̄itabāt aialia et bestie et ī ramis
eius p̄uersabāt volucres celi: et ex cauescebatur
ois caro. Videbāt ī visioe capitis mei sup stratus
meum. et ecce vigil et sc̄us d̄ celo descēdit: clama
uit fortit̄ et sic ait. Succidite arbore et p̄scidite ra
mos ei; excutite folia ei; et disp̄gite fructus eius
fugiāt bestie q̄ subt̄ eā sunt: et volucres d̄ ramis
eius. Verūt̄ germē radicū eius ī t̄ra finite et al
lige et vinculo ferreo et ereo in herb̄ q̄ foris sūt: et
roze celi tingat. et cū feris ps eius in herba terre
Cor eius ab h̄ūano cōmutet: et cor fere det ei; et
septē t̄pa mutent sup eū. In sn̄ia vigilum decre
tum ē p̄mo scōrum et petitiō: donec cognoscāt vi
uētes: qm̄ d̄nat̄ excelsus ī regno hoīum. et cuiun
q; voluerit dabit illud. et humilimum hoīem cō
stituet sup eū: h̄ somnium vidi ego nabuchodo
nosor rex. Tu ergo balthasar interpretatiōe narra

estinus: q̄ oēs sapiētes regni mei non queunt
solutiones edicere mihi. Tu aut̄ potes: q̄ sp̄s
deorū scōrum in te est. Tūc daniel cui; nomē bal
thasar cepit intra semetip̄s tacitus cogitare q̄si
vna h̄ca: et cogitatioes ei; p̄turbabāt eū. Respō
dens aut̄ rex: ait. Balthasar somnū et interpreta
tio ei; nō p̄turbent te. R̄ndit balthasar: et dixit.
Dñe mi somnū his q̄ te oderūt et iinterpretatio
ei; hostib; tuis sit. Arborē quā vidisti sublimem
atq; robustā. cui; altitudo p̄tingit ad celū. et as
pect; illi; in oēs terrā. et rami ei; pulcherrimi: et
fruct; ei; nimius. et esca oīum in ea. subt̄ eā h̄itā
tes bestie agri. et in ramis ei; cōmorātes aues
celi. tu es rex q̄ magnificat̄ es et inualuisti. et ma
gnitudo tua creuit et puenit vsq; ad celū. et pt̄as
tua in t̄m̄ios vniuersę terre. q̄ aut̄ vidit rex vi
gilē et sc̄m̄ descendere de celo et dicere succidite
arbore et dissipate illā. att̄m̄ germen radicū eius
in terra dimittite et vinciat ferro et ere in herbis
foris: et roze celi cōsp̄gat. et cū feris sit pabulū
eius. donec septem t̄pa mutent sup eū. hec est
interpretatio sn̄ie altissimi q̄ puenit sup dñm meū
regē. Et iudicet te ab hoīb; et cū bestiis ferisq; erit
h̄itatio tua. et fenū vt bos comedes: et roze celi i
funderis. Septem q̄ t̄pora mutabunt sup te:
donec scias q̄ d̄netur excelsus sup regnū hoīum
et cuiunq; voluerit det illud. q̄ aut̄ p̄cepit vt re
linq̄retur germē radicū ei;. i. arboris. regnū tuū
tibi manebit postq̄ cognouerit pt̄atem esse cele
stem. Quāobrem rex cōsiliū meū placeat tibi. et
p̄ctā tua elemosinis redime: et inq̄tates tuas
misericordiis pauper; forsitā ignoscet de; deli
ctis tuis. Dia h̄ venerūt sup nabuchodonosor
regē. Post finē mensū duo decim in aula baby
lonis deambulabat. Respōditq; rex. et ait. Nōne h̄
est babilō ciuitas magna quā ego edificavi in
domū regni ī robore fortitudinis mee: et in gl̄ia
decoris mei. Cūq; sermo adhuc esset in ore re
gis vox de celo ruit. Tibi dicit nabuchodonosor
rex. Regnū tuū trāsibit a te: et ab hoīb; efficiet
te: et cū bestiis et feris erit h̄itatio tua. fenū q̄si
bos comedes et septē t̄pa mutabunt sup te: do
nec scias q̄ d̄netur excelsus in regno hoīum. et
cuiunq; voluerit det illud. Eadē h̄ora sermo cō
plet; est sup nabuchodonosor. et ex hoīb; abiect;
est: et fenū vt bos comedit: et roze celi corp; eius
infectū est: donec capilli ei; in silitudine aq̄lar;
crescerēt: et vngues ei; quasi vngues auis. It̄q;
post finē dieꝝ ego nabuchodonosor oculos me
os ad celū leuaui. et sensus me; reddidit; est mihi
et altissimo b̄ndixi: et viuētes in sempiternū lauda
ui et glorificau. q̄ potestas ei; pt̄as sempiterna
et regnū ei; in gn̄atione et gn̄atione: et oēs ha
bitatores terre apud eū in nihilum reputati sūt
Juxta voluntatem em̄ suam facit tam in virtut;

R ij

D
Job. xl. b
infra. v. f
infra. co.

E
s. co.

B
infra. vij. d

Daniel

tibus celi quoniam in habitatoribus terre. et non est qui resistat manui eius: et dicat ei: quare fecisti? In ipso tempore sensus meus reuersus est ad me: et ad honorem regni mei decorumque perueni: et figura mea reuersa est ad me: et optimates mei et magistratus mei requisierunt me: et in regno meo restitutus sum: et magnificentia amplior addita est mihi. Nunc igitur ego nabuchodonosor laudo et magnifico et glorifico regem celi: quia omnia opera eius magna: et omnes uice eius iudicia: et gradietes in supbia poterunt humiliare.

L. S. Balthasar bibens in uasis templi uidit manum scribentem in pietate: et iuxta interpretationem danielis perdidit regnum: et successit ei darius. **V**

B Balthasar rex fecit grade communi optiatibus suis mille: et unusquisque secundum suam bibebat etate. Precepit ergo iam temulentus ut afferentur uasa aurea et argentea que asportauerat nabuchodonosor pater eius de templo quod fuit in hierusalem: et biberunt in eis rex et optimates eius: uxoresque eius et scubine. Tunc allata sunt uasa aurea que asportauerat de templo quod fuerat in hierusalem: et biberunt in eis rex et optimates eius: uxores et scubine illius. Bibeant uinum et laudabant deos suos aureos et argenteos et ereos: ferreos: ligneosque et lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis in candelabris in superficie pietatis aule regie. Et rex aspiciebat articulos manus scribentis. Tunc facies regis commutata est et cogitationes eius conturbabant eum: et copages renum eius soluebantur: et genua eius ad se inuicem collidebant. Exclamauit itaque rex fortiter ut introducerent magos chaldeos et auruspices. et plorans rex ait sapientibus babilonis. Qui cumque legerit scripturam hanc et interpretationem eius manifestam mihi fecerit: purpura uestietur: et torquem aureum habebit in collo: et tertius in regno meo erit. Tunc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturam legere nec interpretationem eius indicare regi.

B Tunc rex balthasar satis perturbatus est: et uultus illius immutatus est. Sed et optimates eius turbabuntur. Regia autem per quam acciderat regi et optiatibus eius domum communi ingressa est. et plorans ait. Rex in eternum uiue. Non te perturbent cogitationes tue: neque facies tua imitentur. Est uir in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum habet in se. et in diebus patris tui scia et sapientia inuente sunt in eo. Nam et rex nabuchodonosor pater tuus principem magorum incantatorum chaldeorum et auruspicum constituit eum. Profer inquam tuum o rex: quia spiritus amplior et prudentia intelligentiaque et interpretatio somniorum et omnis secretorum: ac solutio ligatorum inuente sunt in eo: bene est in danieli: cui rex posuit nomen balthasar. Nunc itaque daniel uocetur: et interpretationem narrabit. Igitur introductus est daniel coram rege. Ad quem precepit rex ait. Tu es daniel de filiis captiuitatis iude que adduxerat pater meus rex de iudea? Audiui de te quoniam spiritum deorum habet eas: et scia intelligentiaque ac sa-

pietia ampliores inuente sunt in te. Et nunc introgressi sunt in conspectum meo sapientes magi ut scripturam hanc legerent et interpretationem eius indicarent mihi: et neque est sensum huiusmodi edicere. Porro ego audiui de te quod possis obscura interpretari et ligata dissoluere. Si ergo uales scripturam legere et interpretationem eius indicare mihi: purpura uestieris: et torquem aureum circa collum tuum habebis: et tertius in regno meo princeps eris. Ad quem respondens daniel ait coram rege. Munera tua sint tibi: et dona domus tue alii dabo: scripturam autem legam tibi rex: et interpretationem eius ostendam tibi. O rex: deus altissimus regnum et magnificentiam gloriam et honorem dedit nabuchodonosor patri tuo: et propter magnificentiam quam dederat ei uniuersi populi tribus et lingue tremebant et metuebant eum. Quos uolebat interficere: quos uolebat percutere: quos uolebat exaltare: et quos uolebat humiliare. Quoniam autem eleuatum est cor eius: et spiritus illius obfirmatus est ad supbia: depositus est de solio regni sui: et gloria eius ablata est a filiis hominum eiectus est. Sed et cor eius cum bestiis positum est: et cum onagris erit habitatio eius. Ferunt quod ut bos comedebat: et rore celi corpus eius infectus est donec cognosceret quod potentate habet altissimus in regno hominum: et quemcumque uoluerit suscitabit super illud. Tu quod filius eius balthasar non humiliasti cor tuum cum scires bene omnia. sed aduersum dominatorem celi eleuatus es. et uasa domus eius allata sunt coram te: et tu et optimates tui et uxores tue et scubine tue uinum bibistis in eis. Deos quod argenteos et aureos et ereos. ferreos: ligneosque et lapideos qui non uident neque audiunt neque sentiunt: laudasti. porro deum qui habet flatum tuum in manu sua et omnes uias tuas non glorificasti. Idcirco ab eo missus est articulus manus qui scripsit bene quod exaratum est. Hec est autem scriptura que digesta est. Mene thetel phares. et bene interpretatio secundum modum. Mene numerauit deus regnum tuum: et compleuit illud. Thetel appensus es in stetera: et inuenies minus habens. Phares: diuisum est regnum tuum: et datum est medis et persis. Tunc iubente rege indutus est daniel purpura et circumdata est torques aurea collo eius. et predicatum est de eo quod haberet potentate tertius in regno. Eadem nocte interfectus est balthasar rex chaldeus. et darius medus successit in regnum annos natus sexaginta duos.

L. S. Satrape accusant regi dario daniellem missus est in lacum leonum. et a domino liberatus. **VI**

D Lacuit dario et constituit super regnum satrapas centum viginti ut essent in toto regno suo: et super eos principes tres quibus daniel unus erat ut satrape illis redderet rationem: et rex non sustineret molestiam. Igitur daniel superabat omnes principes et satrapas. quia spiritus dei amplior erat in illo. Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum. Tunc principes et satrape

§. 1. 2. 3. in b
et infra. vi. b

§. 1. 2. 3. in c

§. 1. 2. 3. in d

§. 1. 2. 3. in e

Daniel

quererent occasionē ut inueniret danielē ex latere regis: nullāq; causāz et suspiciōē reppire potuerūt eo q̄ fidel' eēt: et oīs culpa' et suspicio nō inueniret in eo. Dixit ergo viri illi. Nō inueniem' danielē huic aliquā occasionem nisi forte i lege dei sui. Tūc p̄ncipes satrape surripuerūt regi: et sic locuti sunt ei. Dari rex in etnū viue. Cōsiliū inierūt oēs p̄ncipes regni tui: m̄grat' et satrape senatores et iudices: vt decretū ipatorū creat et edictū: vt oīs q̄ petierit aliquā petitionē a q̄cunq; deo et hoīe vsq; ad triginta dies nisi a te rex: mittat in lacū leonū. Nūc itaq; rex p̄firma sniam: et scribe decretū vt nō imutet qd statutū ē a medis et p̄fis: nec p̄uancari cuiq; liceat. Porro rex dari' p̄posuit edictū et statuit. Qd cū daniel cōpisset id est p̄stitutā legē: ingressus ē domū suā: et fenestri' apertis i cenaculo suo p̄ hierlm trib' t̄pi bus in die flectebat genua sua et adorabat: cōfitebaturq; corā deo suo sicut et ante facere p̄sueuerat. Viri ergo illi curiosi' inq̄rentes inuenērūt danielē orantē et obsecrantē deū suū: et accedentes locuti sunt regi sup edicto. Rex nunq̄d non cōstituit vt oīs homo qui rogaret quēq; d̄ dijs et hoībus vsq; ad dies triginta nisi terer: mitte retur in lacum leonū. Ad q̄s r̄ndens rex ait. Verus est p̄mo iuxta decretū medoz atq; p̄sarū: qd p̄uancari nō licet. Tūc r̄ndētes dixerūt corā rege. Daniel d̄ filijs captiuitat' iude nō curauit d̄ lege tua et de edicto qd cōstituiti: sed tribus tēporibus p̄ diē orat obsecrationē sua. Qd verbum cum audisset rex: satis cōtristatus est: et p̄ danielē posuit cor vt liberaret eum: et vsq; ad occasum solis laborabat vt erueret illum. Viri aut' illi intelligentes regem: dixerūt ei. Scito rex q̄ lex medozum atq; p̄sarum est: vt omne decretum qd cōstituerit rex nō liceat imutari. Tūc rex p̄cepit et adduxerūt danielē et miserūt eū in lacū leonū. Dixitq; rex danieli. Deus tu' quē colis sp̄: ipse liberabit te. Allatusq; est lapis vnus et posit' est sup os lacū quē obsignauit rex annulo suo et annulo optimatū suoz: ne qd fieret p̄ danielē. Et abiit rex in domū suā et dormiuit incenat' cibiq; nō sunt allati corā eo: insup et somn' recessit ab eo. Tūc rex p̄mo diluculo cōsurgēs festinus ad lacum leonū p̄xit: appropinquansq; lacui: danielē voce lachrymabili in clamauit: et affat' ē eū. Daniel p̄ue dei viuētis deus tu' cui tu fuīs sp̄: putasne valuit te liberare a leonibus? Et daniel regi r̄ndens ait. Rex in eternū viue. Deus meus misit angelū suū: et cōclusit ora leonum et nō nocuerunt mihi: qz corā eo iusticia inuenta ē in me. S; et corā te rex delictū nō feci. Tūc vehementer gaudius ē sup eo et danielē p̄cepit educi de lacu. Eductusq; ē daniel de lacu et nlla lesio iuēta ē i eo: qz credidit deo suo. Iubete aut' re

ge adducti sunt viri illi q̄ accusauerūt danielē et in lacū leonum missi sūt: ipi et filij et vxores eoz et nō puenerūt vsq; ad pauimentum lacū donec arripent eos leones: et oīa ossa eoz cōminuerūt. Tūc dari' rex scripsit vniuersis pplis tribub' et linguis hitatib' in vniuersa t̄ra. Pax vob' mltiplicet. A me p̄stitutū ē decretū vt i vniuerso ipio et regno meo tremiscāt et paueāt deū daniel' Ip̄e ē em̄ d̄s viuēs et etn' i sc̄la. et regnū ei' nō dissipabit' et p̄tās ei' vsq; in etnū. Ip̄e libator atq; saluator facies signa et mirabilia i celo et in t̄ra q̄ liberauit danielē de lacu leonū. Porro daniel p̄seuerauit vsq; ad regnū darij: regnūq; cyri pse. **V. S.** Visio quattuor aialū i figura quattuor regnoz. de antiquo diez. de auditu filij hoīs et de antixpo. et de iudicio. VII

Anno p̄mo balthasar regis babilōis daniel somniū vidit. Visio aut' capitis ei' in cubili suo. Et somniū scribens breuifimōe cōprehēdit: sūmatimq; p̄stringens ait. Videbā in visioe mea nocte: et ecce q̄ttuor v̄eti celi pugnabāt i mari magno et q̄ttuor bestie grādes escēdebāt de mari diuerse int' se. Prima q̄si leena et alas hēbat aq̄le. Aspiciēbā donec euulsa sunt ale ei' et sublata ē de t̄ra. et sup pedes q̄si hō stetit: et cor ei' datū est ei. Et ecce bestia alia filis v̄slo in pte stetit et tres ordies erant in ore eius et in dentib' eius: et sic dicebāt ei. Surge comede carnes plūmas. Post h' aspiciēbā et ecce alia q̄si pardus. et alas hēbat q̄si auis quattuor sup se. et quattuor capita erāt in bestia et p̄tās data est ei. Post h' aspiciēbā in visioe noctis: et ecce bestia q̄ta tribilis atq; mirabil' et fortis nimis. Dētes ferreos hēbat magnos: comedēs atq; cōminuens et reliq; pedib' suis p̄culcans. Dissimilis aut' erat ceteris bestijs quas viderā añ eā: et hēbat cornua decem. Cōsiderabā cornua: et ecce cornu aliud paruulum ortū est de medio eoz: et tria de cornib' p̄mis euulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi quasi oculi hoīs erant in cornu isto: et os loq̄ns ingentia. Aspiciēbaz donec throni positi sunt et antiqu' diez sedit. Vestimentū ei' candidū quasi nix: et capilli capitis ei' q̄si lana mūda. Thron' ei' flāme ignis: rote ei' ignis accensus flum' igneus rapidusq; egrediebāt a facie eius. Quiliam lū m̄strabāt ei: et decies cētena milia assiste bāt ei. Iudiciū sedit et libri ap̄ti sunt. Aspiciēbā p̄pter vocem f̄monū grādūz q̄s cōrnu illud loquebatur. Et vidi qm̄ interfecta esset bestia. et perisset corpus eius et traditū esset ad cōburendum igni: aliarū q̄ bestiarum ablata esset p̄tās: et t̄pa vite constituta essent eis vsq; ad t̄ps et t̄ps. Aspiciēbā ergo in visioe noctis: et ecce cū nubib' celi q̄si fili' hoīs veniebat: et vsq; ad āti quū diez p̄uent: et in p̄spectu ei' obtulerūt eum

Daniel

E Et dedit ei potestatem et honorem et regnum et omnes populi
tribus et lingue ipsi fuerunt. Potestas eius potestas eter
na que non auferetur: et regnum eius quod non corrumpetur: hor
ruit spiritus meus. Ego daniel territus sum in his et
visiones capitis mei turbauerunt me. Accessi ad
vnum de assistentibus et veritatem que regebatur ab eo de omnibus
his. Qui dixit mihi interpretationem sermonum: et do
cuit me. De quattuor bestie magne quattuor sunt re
gna que surgent de terra. Suscipiet autem regnum sancti
dei altissimi: et obtinebunt regnum usque in seculum et se
culum seculorum. Postquam volui libenter discere de bestia
quarta que erat dissimilis valde ab omnibus et terribilissimis.
Dentes et ungues eius ferrei: comedebat et comi
nuebat: et reliqua pedibus suis calcabat. Et de corni
bus decem que habebat in capite: et de alio quod ortus
fuerat ante quod ceciderat tria cornua: et de cornu il
lo quod habebat oculos et os loquens gradatim et maius
erat ceteris. Aspiciebatur et ecce cornu illud facie
bat bellum aduersus sanctos: et preualebit eis donec
venit antiquus dierum: et iudicium dedit sanctis excelsi
si: et tempus aduenit: et regnum obtinuerunt sancti. et sic ait.
Bestia quarta: regnum quartum erit in terra quod maius erit
omnibus regnis et deuorabit vniuersam terram: et concu
cabit et comminuet eam. Porro cornua decem ipsius
regni: decem reges erunt: et alius surget post eos et
ipse potentior erit prioribus et tres reges humiliabit. et
sermo excelsus loquetur: et sanctos altissimi contem
net. Et putabit quod possit mutare et leges: et tra
detur in manu eius usque ad tempus et tempus et dimidium
temporis. et iudicium sedebit ut auferat potentiam et contem
natur. et disparet usque in finem: Regnum autem et potestas
magnitudo regni que est subter omne celum deus popu
lo sanctorum altissimi: cuius regnum: regnum sempiternum
est: et omnes reges fuerunt ei et obedient. Hucusque fi
nis verbi. Ego daniel multum cogitationibus meis con
turbabar: et facies mea mutata est in me. Verba autem
in corde meo conseruaui.

L.S. De ariete et hircio et interpretationibus
arietis et hirci. VIII

Anno tertio regni balthasar regis visio
apparuit mihi. Ego daniel post id quod
videram in principio vidi in visione mea cum
essem in suis castro quod est in belia regione. vidi
autem in visione esse me super portam vltra: et leuaui oculos
meos et vidi. Et ecce aries vnus stabat ante paludem hinc
cornua excelsa: vnum et excelsius altero
atque succrescens. Postea vidi arietem cornibus ven
tilantem per occidentem et per aquilonem et per meridiem et omnes
bestie non poterant resistere ei neque liberari de ma
nu eius: fecitque secundum voluntatem suam et magnifica
tus est. Et ego intelligebam. Ecce autem hircus ca
prax veniebat ab occidente super faciem totius terre
non tangebatur terra. Porro hircus habebat cornu in signe
iter oculos suos: et venit usque ad arietem illum cornu
mutum quem videram stantem ante portam: et cucurrit ad

eum in impetu fortitudinis sue. Cumque appropinquaret
prope arietem efferat eum in eum. et percussit arietem et com
minuit duo cornua eius: et non poterat aries resistere
ei. Cumque eum misisset in terram conculcauit: et nemo
quibat libere arietem de manu eius. Vir autem caprarum
magnus factus est nimis. Cumque creuisset fractum est cor
nu magnum. et orta sunt quattuor cornua subter illud per
quattuor ventos celi. De vno autem ex eis egressus
est cornu vnum. modicum: et factum est grande contra
meridiem et contra orientem et per fortitudinem. Et magni
ficatum est usque ad fortitudinem celi: et deiecit de for
titudine et de stellis et conculcauit eas. Et usque ad
principem fortitudinis magnificatum est: et ab eo tu
lit iuge sacrificium et deiecit locum sanctificationis
eius. Robur autem datum est ei per iuge sacrificium pro
pter peccata: et prosterneret veritas in terra: et prosperabit
et faciet. Et audiui vnum de sanctis loquentem: et di
xit vnus sanctus alteri nescio cui loquenti. Usquequo
visio et iuge sacrificium et peccatum desolatiois que facta
est et sanctuarium et fortitudo conculcabitur. et dixit ei.
Usque ad vespam et mane dies duo milia treceti
et mudabit sanctuarium. Factum est autem cum viderem ego
deum in visione: et quererem intelligentiam: ecce stetit
in conspectu meo quasi spiritus viri. Et audiui vocem
virii inter vltra. et clamauit et ait. Gabriel fac intel
ligere istam visionem. Et venit et stetit iuxta vbi ego
staba. Cumque venisset: pauens corruui in faciem me
am. et ait ad me. Intellige filii hominis quoniam in tempore fi
nis complebitur visio. Cumque loqueretur ad me: colla
psus sum prius in terram. et tetigit me et statuit me in
gradu meo: dixitque mihi. Ego ostendam tibi que futu
ra sunt in nouissimo maledictionis: quoniam hinc tempus
finem suum. Aries quem vidisti habere cornua rex me
orum est atque psax. Porro hircus caprarum rex gre
corum est: et cornu grande quod erat inter oculos eius ipse est
rex persarum. Quod autem fracto illo surrexerunt quattuor pro
co: quattuor reges de gente eius surgent: sed non
in fortitudine eius. et post regnum eorum cum creuerint
iniquitates consurget rex impudens facie et intelli
gens propositioes et roborabit fortitudo eius: sed non
in viribus suis: et supra quem credi potest vniuersa va
stabit: et prosperabit et faciet. et interficiet robustos
et populum sanctorum secundum voluntatem suam et diriget dolus in
manu eius. et cor suum magnificabit: et in copia rex
omnium occidet plurimos. et contra principem principum
surgit: et sine manu prosternet. Et visio vespere ma
ne que dicta est haec est. Tu ergo visionem signa: quia post
multos dies erit. et ego daniel languui et egoraui
per dies. Cumque surrexissem faciebam opera regum: et stu
pebam ad visionem. et non erat que interpretaretur

L.S. De oratione danielis. de verbo angeli et se
ptuaginta hebdomatibus. IX

In anno primo darii filii asueri de semine
medorum qui impaui super regnum chalde
orum anno vno regni eius: ego daniel

Daniel

intellexi in libris: nūc ānoꝝ de q̄ fact̄ ē s̄mo dñi
ad hieremiā pphētā vt cōplerēt desolatōis hie
rusalē septuagita āni. ⁊ posui faciē meā ad dñz
deū meū rogari ⁊ deprecari in ieiunijs sacco ⁊ ci
nere. ⁊ orauī dñm deū ⁊ confessus sū ⁊ dixi. **O**bs
cro dñe de⁹ magne ⁊ tribil custodiēs pactum ⁊
miscōtam diligētib⁹ te ⁊ custodiētib⁹ mandata
tua: peccauim⁹. iniquitatē fecim⁹: ipie egim⁹: et re
cessim⁹ ⁊ declinauim⁹ a mādati tuis ac iudicijs
Nō obediuim⁹ s̄uis tuis pphētis q̄ locuti s̄t in
noīe tuo regib⁹ n̄ris: p̄ncipib⁹ n̄ris: p̄rib⁹ n̄ris:
oīq̄ pp̄lo t̄re. Tibi dñe iusticia: nob̄ aut̄ cōfusio
faciei: sic ē hodie viro iuda ⁊ hitatorib⁹ hierl̄m ⁊
oī isrl̄ his qui p̄pe sunt et his q̄ p̄cul in vniuers
sis fr̄is ad q̄s eiecisti eos pp̄t iniquitates eoz̄ i q̄
bus peccauerūt in te dñe. Nob̄ cōfusio faciei: regi
bus n̄ris: p̄ncipib⁹ n̄ris et p̄rib⁹ n̄ris q̄ peccaue
rūt. Tibi aut̄ dño deo n̄ro miscōdia et pp̄ciatio:
q̄ recessim⁹ a te et nō audiuim⁹ vocē dñi dei n̄ri
vt ambularem⁹ i lege ei⁹ quā posuit nob̄ p̄ suos
suas pphētas: et oīs isrl̄ p̄uaricati sūt legē tu
am: et declinauerūt ne audirēt vocē tuā et stilla
uit sup nos maledictio et detestatio q̄ scripta ē i
libro moȳsi s̄ui dei: q̄ peccauimus ei. Et statuit
s̄mōes suos q̄s locut⁹ ē sup nos et sup p̄ncipes
n̄ros q̄ iudicauerūt nos vt supinduceret i nos ma
gnū malū q̄le nūq̄ fuit sub oī celo s̄m q̄ factū ē
in hierl̄m sic scriptū ē in lege moȳsi. **Q**uē maluz h̄
venit sup nos. ⁊ nō rogauim⁹ faciē tuā dñe de⁹
n̄r vt reuertemur ab iniquitatib⁹ n̄ris: et cogitare
mus v̄itatē tuā. et vigilauit dñs sup maliciā et
adduxit eā sup nos. **I**ust⁹ dñs de⁹ n̄r in oībus
opib⁹ suis q̄ fecit. **N**ō em̄ audiuim⁹ vocē ei⁹. Et
nūc dñe de⁹ n̄r q̄ eduxisti ppl̄m tuū de terra egypti
i manu forti: et fecisti tibi nomē s̄m diē h̄ac:
peccauim⁹: iniquitatē fecim⁹ dñe i oēs iusticiā tuā
Auertatur obsecro ira tua et furor tuus a ciuita
te tua hierusalem et a mōte scō tuo. **P**ropt̄ pctā
ei n̄ra et iniquitates pat̄z n̄roz: hierl̄z et ppl̄s tu⁹
i opprobriū sūt oīb⁹ p̄ circūnū n̄rm. **N**ūc ergo ex
audi de⁹ n̄r orōnē s̄ui tui et p̄ces ei⁹ et oīde fa
ciē tuā sup sc̄iariū tuū qd̄ desertū ē. **P**ropter te
metip̄m icl̄ina deus meus aurē tuā: et audi. **A**pi
oculos tuos et vide desolatōz̄ nostrā i ciuitatē
sup quā iuocatū ē nomen tuū. **N**ecq̄ em̄ in iusti
ficatiōib⁹ n̄ris p̄sternim⁹ p̄ces añ faciē tuā: s̄z in
miseratiōibus tuis multis. **E**xaudi dñe: placare
dñe: attende et fac. **N**e moreris pp̄t̄ temetip̄sum
de⁹ me⁹: q̄ nom̄ tuū iuocatū ē sup ciuitatē et sup
ppl̄m tuū. **E**ūq̄ adhuc loq̄rer et orarē et cōfite
rer pctā mea et pctā ppl̄i mei isrl̄ vt p̄sternerē p̄
ces meas i aspectu dei mei p̄ mōte sc̄to dei mei:
adhuc me loq̄ute in orōne mea: ecce vir gabriel
quē viderā in visōe a p̄ncipio cito volās tetigit
me in tpe sacrificij vespertini et docuit me et lo

cut⁹ est mihi. dixitq̄. **D**aniel nunc egressus sum
vt docerē te ⁊ intelligeres. **A**b exordio p̄cū tua
ruz egressus est sermo. **E**go aut̄ veni vt indicarē
tibi. q̄ vir desiderioꝝ es. **T**u aut̄ aiaduertere s̄mo
nē. ⁊ intellige visōnē. **S**eptuaginta hebdomas
des abbreviate sunt sup ppl̄m tuū: ⁊ sup vrbes
sc̄tām tuā vt cōsumerēt p̄uaricatio: ⁊ finē accipiat
pctm̄. et deleat iniquitas. et adducat iusticia sem
piterna et impleat visio ⁊ pphētia: et vnguatur
sc̄tūs sc̄toꝝ. **S**cito g⁹ et aiaduertere ab exitu ser
monis vt iterū edificet hierl̄m vsq̄ ad t̄pm ducē.
hebdomades septē. et hebdomades sexaginta
due erūt. **E**t rursus edificabit platea et muri in
angustia t̄pm. **E**t post hec hebdomades sexaginta
duas occidet christ⁹: et nō erit ei⁹ ppl̄s q̄ eum
negatur⁹ est. **E**t ciuitatē ⁊ sanctuariū dissipabit
ppl̄s cū duce v̄turo: et finis ei⁹ vastitas: et p̄
finē belli statuta desolatio. **C**ōfirmabit aut̄ pa
ctis multis hebdomada vna: et in dimidio heb
domadis deficiet hostia et sacrificiuz. et erit in
tēplo abominatio desolatōis: et vsq̄ ad cōsum
mationē et finē pseuerabit desolatio.

**C. S. De apparitōe viri vestiti lineis. de mi
chaele et p̄ncipibus grecoꝝ et psarū.**

Anno tertio regni cyri regis persaz̄ v̄bū
reuelatū est danieli cognomēto baltha
sar. et verbū v̄ez et fortitudo magna. in
telleritq̄ sermones. **I**ntelligentia em̄ est opus
in visōne. **I**n dieb⁹ illis ego daniel lugebā triū
hebdomadaz̄ diebus. panē desiderabilem non
comedi. ⁊ caro et vinū non introierūt i os meū.
Sed neq̄ vngueto vinct⁹ sum donec cōplerent̄
trium hebdomadarū dies. **D**ie autē vicesima et
q̄rta mensis primi eraz iuxta flumiū magnū q̄ est
tigris. ⁊ leuaui oculos meos et vidi. **E**t ecce vir
vnus vestitus lineis: et renes ei⁹ accincti auro
obrizo: ⁊ corp⁹ ei⁹ q̄si chrisolit⁹: et facies ei⁹ ve
lut species fulguris: et oculi ei⁹ vt lāpas ardēs
⁊ brachia eius ⁊ q̄ deorsū sūt vsq̄ ad pedes q̄si
species eris cadentis: ⁊ vox s̄monum eius vt
vox multitudinis. **V**idi aut̄ ego daniel solus vi
sionē: porro viri q̄ erāt mecum nō viderūt: s̄z ter
ror nim⁹ irruit sup eos: ⁊ fugerūt in absconditū.
Ego aut̄ relict⁹ solus vidi visōnē grandē hanc
⁊ nō remāsit in me fortitudo. s̄z ⁊ spēs mea im
mutata est in me: ⁊ emarcui nec habui quicq̄ vi
ruz. **E**t audiui vocē s̄monū ei⁹: ⁊ audies iace
bā cōsternatus sup faciē meā: et vult⁹ me⁹ here
bat terre. et ecce man⁹ tetigit me. ⁊ erexit me sup
genua mea ⁊ sup articulos manū mearū. **E**t
dixit ad me. **D**aniel vir desiderioꝝ intellige
verba q̄ eo loquor ad te. ⁊ sta in gradu tuo. **N**ūc
eniz sum missus ad te. **E**ūq̄ dixisset mihi ser
monem istū. steti tremens: ⁊ ait ad me. **N**oli me
tuere daniel: quia ex die p̄mo q̄ posuisti cor tuū

R iij

infra. x. b

B

math. xxiij b

A

B

infra. co.

s. it. f. ⁊
infra. co.

C

Daniel

ad intelligendū vt te affligeres in cōspectu dei
tui: exaudita sunt v̄ba tua: et ego veni p̄p̄t̄ p̄mo
nes tuos. Princeps autē regni psay restitit mi
hi viginti et vno dieb⁹. et ecce michael vi⁹ de p̄n
cipib⁹ p̄mis venit i adiutoriū meū et eger remā
si ibi iux̄ regē psay. Veni autē vt docerē te q̄ ven
tura sūt p̄p̄o tuo i nouissimis dieb⁹ qm̄ adhuc
visio i dies. Cūq; loq̄ret̄ mihi huiuscemōi v̄bis
deieci vultū meū ad trā: et tacui. Et ecce q̄si fili
tudo filij hoīs tetigit labia mea: et aperiens os
meū locut⁹ sum et dixi ad eum q̄ stabat p̄tra me
Dñe mi in visione tua dissolute sūt cōpages mee
et nihil in me remāsit viriū. Et quō poterit fu
dñi mei loq̄ cū dño meo? Nihil em̄ in me reman
sit viriū: s; et alit⁹ me? int̄cludit. Rursū ergo teti
git me q̄si visio hoīs: et p̄fortauit me et dixit. No
li timere vir desiderioꝝ: pax tibi: p̄fortare et esto
robust⁹. Cūq; loq̄ret̄ me cū p̄ualui et dixi Loq̄re
dñe mi: q; p̄fortasti me. et ait. Nunq̄d scis q̄re ve
nerim ad te? Et nūc reuertar vt p̄lier aduersum
p̄ncipē psarū. Cū em̄ egrederer appuit p̄nceps
grecoꝝ veniēs. Verūt̄m̄ ānūciabo tibi qd̄ exp̄s
sum est in scriptura v̄tatis: et nemo est adiutor
meus i oibus his nisi michael p̄nceps v̄r.

L. S. Predicit āgelus danieli de regib⁹ psa
rū. et de rege qui ē antip̄s q̄ extollet se p̄ dñm.
A Bo autē a p̄mo āno darij medi sta XI
bā vt p̄fortaret et roboraret. et nunc v̄
tatē ānūciabo tibi. Ecce adhuc tres re
ges stabūt in p̄fide. et q̄ri⁹ ditabit⁹ opib⁹ nimis
sup̄ oēs et cū inualuerit diuitijs suis p̄citabit oēs
aduersum regnū grece. Surget v̄o rex fortis et
dñabit p̄tate multa et faciet qd̄ placuerit ei. Et
cū steterit p̄teret̄ regnū ei⁹: et diuidet̄ i q̄ttuor v̄e
tos celi. sed nō i p̄steros eius neq; p̄m potētiā
illius q̄ dñat⁹ ē. Lacerabit̄ em̄ regnū ei⁹ etiaz in
ext̄nos exceptis his. et p̄fortabit rex austri et d̄
p̄ncipib⁹ eius p̄ualebit sup̄ eū. et dñabit̄ ditidē.
Multa em̄ dñatio eius. et post finē ānoꝝ fede
rabunt. Filiaq; regj austri veniet ad regē aq̄lo
nis facere aicitā et nō obt̄iebit fortitudinē bra
chij nec stabit sem̄ ei⁹. et tradet̄ ip̄a et q̄ adduxe
rūt eā adolefcētes ei⁹ et q̄ p̄fortabāt eā i t̄pib⁹. et
stabit de germie radicū eius plātatio: et veiet cū
exercitu et igrediet̄ puiciā regj aq̄lōis: et abute
tur eis et obt̄iebit. Insup̄ et deos eozū et sculpti
lia: vasa q̄ p̄ciosa auri et argēti captiua ducet i
egyptū. Ip̄e p̄ualebit aduersus regē aq̄lōis. et i
trabit i regnū rex austri: et reuertet̄ ad trā suam.
Filij autē eius p̄uocabūt et p̄gregabūt multitudi
nē exercitū p̄limozū. et veiet p̄pans et inuidās
et reuertet̄ et p̄citabit et p̄grediet̄ cū robore ei⁹.
Et p̄uocatus rex austri egrediet̄ et puḡbit ad
uersus regē aq̄lōis. et p̄pabit multitudine nimi
am et dabit multitudine i manus eius: et capiet m̄

titudinē et exaltabit cor ei⁹. et deiciet multa milia
s; nō p̄ualebit. Couertet̄ em̄ rex aq̄lonis et p̄pa
bit multitudine multo maiore q̄ p̄us. Et in fine tē
poz ānoꝝq; veniet p̄perās cū exercitu magno
et opib⁹ nimis. In t̄pib⁹ illis multi p̄surgēt ad
uersus regē austri. Filij q; p̄uaricatoꝝ p̄pli tui
extollētur vt i pleāt visionē: et corruēt. Et veniet
rex aq̄lonis: et cōportabit aggerē: et capiet v̄bes
munitissimas. et brachia austri nō sustinebūt. et
p̄surgēt electi ei⁹ ad resistēduz. nō erit fortitudo
et faciet veniēs sup̄ euz iuxta placitū suuz. et nō
erit q̄ stet p̄ faciē ei⁹. et stabit in trā inclita et cō
sumet̄ in māu ei⁹: et ponet faciē suā: et veniat ad
tenēduz vniuersuz regnū ei⁹. et recta faciet euz
eo. Et filiā feminaz dabit ei vt reuertat illū: et nō
stabit nec illi⁹ erit. et p̄uertet faciē suā ad insulas
et capiet multas. et cessare faciet p̄ncipē opp̄brii
sui. et opp̄briū ei⁹ p̄uertet i euz. et p̄uertet faciē
suā ad ip̄erū trē sue. et ip̄inguet et corruet et nō
inueniet. et stabit in loco ei⁹ vilissim⁹. et idign⁹
decore regio. et in paucj dieb⁹ p̄teret̄ nō i furore
nec in p̄lio et stabit i loco ei⁹ despect⁹. et nō tri
buet̄ ei honoz regj. Et veiet clā et obt̄inebit re
gnū infraudulētia. et brachia pugnatj expugna
bunt a faciē ei⁹ et p̄terent̄. Insup̄ et dur̄ federis.
Et p̄ amicitias cū eo faciet doluz. et ascēdet et
sup̄abit i modico p̄p̄o. et abūdātes et vberes
v̄bes ingrediet̄. Et faciet q̄ nō fecerūt p̄res ei⁹.
et p̄res patrū ei⁹. Rapinas et p̄dā et diuitias eo
rū dissipabit. et p̄ firmissimas cogitatōes inibit
et b̄ vsq; ad t̄ps. Et p̄citabit fortitudo ei⁹. et cor
eius aduersus regē austri in exercitu magno. Et
rex austri p̄uocabit̄ ad bellū multis auxilijs et for
tibus nimis. et nō stabūt. qz iūbūt aduersus euz
p̄silia. et comedētes panē cū eo p̄terēt illū. ex
ercitusq; ei⁹ opp̄met̄. et cadēt interfecti plurimi.
Duoz q; regū cor erit vt male faciāt et ad mēsa
vnā mēdaciū loq̄nt̄ et nō p̄ficiēt. qz adhuc finis
in aliud t̄ps. et reuertet̄ in trā suā cū opib⁹ mltj
et cor ei⁹ aduersū testamētū sc̄m̄. et faciet et re
uertet̄ in trā suā. Statuto t̄p̄e reuertet̄: et veiet
ad austrū. et nō erit p̄ori sile nouissimū. et veniet
sup̄ eū trieres et romani et p̄cutiet̄ et reuertet̄. Et
indignabit̄ p̄ testamētū sc̄t̄arij et faciet reuerte
turq; et cogitabit aduersū eos q̄ dereliq̄t̄ testa
mētū sc̄t̄arij. Et brachia ex eo stabūt et pol
luent sc̄t̄ariuz fortitudis et auferēt iuge sacri
ficiū. et dabit̄ abomiatōez i desolatōez. et ip̄i in
testamētū simlabunt fraudulēt. P̄pls autē
sciēs deuz suuz obt̄iebit et faciet. Et docti i p̄p̄o
docebūt p̄limos et ruent i gladio et i flāma et in
captiuitate et in rapia diez. Cūq; corruerit sub
leuabunt auxilio puulo. et applicabunt eis p̄li
mi fraudulēt. Et de eruditj ruent. vt p̄sletur et
eligātur et dealbentur. vsq; ad tempus p̄fintuz
quia adhuc aliud tempus erit. Et faciet iuxta

Daniel

voluntate sua rex. et eleuabitur. et magnificabitur aduersus omnem deum et aduersus deum deorum loquetur magnifica et diriget. donec compleat iracundia: per petrata quippe est definitio. Et deum patrum suorum non reputabit et erit in concupiscentiis feminarum nec quem deorum curabit quia aduersum uniuersa consurget. Deum autem maosim in loco suo venerabit et deum quem ignorauerit presens eius: colet auro et argento et lapide precioso rebusque preciosis. Et faciet ut munitur maosim cum deo alieno quem non cognouit: et multiplicabit gloriam: et dabit eis partem in multis et frangit diuidet gratuito. et in tempore pre finito preliabitur aduersus eum rex austri: et quasi tepeestas ueniet in illum rex aqilonis in curribus et in equis et in classe magna. et ingredietur frangit: et steret et pretrahet: et introibit in frangit gloriosam et multi corruent. De autem sole saluabunt de manu eius edom et moab et principes filiorum amon. Et mittet manum suam in frangit: et terra egypti non effugiet. et dominabitur thesaurorum auri et argenti et in omnibus preciosis egypti. Per lybiam quoque et ethiopia transit: et fama turbabit eum ab oriente et ab aqilone: et ueniet in multitudinem magna: ut steret et interficiat plurimos: et figet tabernaculum suum a pethno inter duo maria super montem inclitum et sanctum: et ueniet usque ad summitatem eius: et nemo auxiliabitur ei.

L.S. De resurrectione bonorum et malorum: de iudicio domini: de libro clauso: de signis finis mundi. XII

In tempore autem illo surget michael princeps magnus qui stat pro filiis populi tui: et ueniet tempus quod non fuit ab eo ex quo gentes esse ceperunt usque ad tempus illud: et in tempore illo saluabitur populus tuus omnes qui iumentum fuerit scriptum in libro. et multi de his qui dormiunt in terra puluere euigilabunt. alij in uita eterna: alij in opprobrium ut uideant spiritum. Qui autem docti fuerint: fulgebunt quasi splendor firmamentum: et qui ad iusticiam erudiunt multos: quasi stelle in perpetuas eternitates. Tu autem daniel claudere finis: et signa librorum usque ad tempus statutum. Plurimum pretrahunt et multiplex erit scia. Et uidi ego daniel et ecce quasi duo alij stabant unus hinc super ripam fluminis: et alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro qui erat indutus lineis qui stabat super aquas fluminis. Usque finis horum mirabilium? Et audiui uirum qui idem erat lineis qui stabat super aquas fluminis: cum eleuasset dextram et sinistram suam in celum et iurasset pro uidentem in eternum: quia in tempus et tempora et dimidium temporis. et cum completa fuerit dispositio manus populi sancti: et complebitur uniuersa terra. et ego audiui: et non intellexi. et dixi. Domine mihi quid erit post haec? et ait. Uade daniel: quia clausi sunt signati quoque finis usque ad pre finitum tempus. Eligenz et dealbabitur et quasi ignis probabunt multi. et ipse agent impij neque intelliget omnes impij. Porro docti intelliget: et a tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium et posita fuerit abominatio in desolationem: dies mille duceti nonaginta. Beatus qui expectat: et pro-

uenit usque ad dies mille trecentos triginta quatuor. Tu autem daniel uade ad pre finitum. et reqiesces et stabis in sorte tua in fine dierum. Ducis quoque daniel in hebraico volumine legitur. et cetera que sequuntur usque ad finem libri. de theodoris editioe translata sunt.

L.S. De duobus presbyteris qui concupierunt susanna: et iudicati sunt a danielle. XIII

Erat uir habitans in babilone: et nomen eius ioachim: et accepit uxorem nomine susanna filiam belchie pulchram nimis et timentem deum. Pariter enim illi cum essent iusti erudierunt filiam suam secundum legem moysi. Erat autem ioachim diues ualde: et erat ei pomerium uicinum domui sue et ad ipsum confluebant iudei eo quod esset honorabilior omnibus. et constituti sunt duo senes iudices in illo anno de quibus locutus est dominus: quia egressa est iniqtas de babilone a senioribus iudicibus qui uidebant regere populum. Isti frequentabant domum ioachim et ueniebant ad eum omnes qui habebant iudicia. Cum autem populus reuertisset pro meridie: ingrediebatur susanna et deambulabat in pomerio uiri sui: et uidebant eam senes quotidie ingredientem et deambulantem et exarserunt in concupiscentiam eius. et euerterunt sensum suum: et declinauerunt oculos suos ut non uiderent celum neque recordarentur iudiciorum iustorum. Erant ergo ambo uulnerati amore eius: nec indicauerunt sibi uicissim dolorem suum. Erubescerant enim indicare sibi concupiscentiam suam uolentes concubere cum ea. et obstruebant quotidie solliciti uideri eam. Dixit quoque alius ad alterum: eamus domum: quia hora praedij est. et egressi recesserunt a se. Cum reuertissent uenerunt in unum. et sciscitantes ab inuicem causam confessi sunt concupiscentiam suam. et tunc in communi statuerunt tempus quando eam possent inuenire solam. Factum est autem cum obstrueret diem apertum ingressa est aliquando sic heri et nudius tertius cum duobus solis puellis uoluitque lauare in pomerio: estus quippe erat et non erat ibi quisquam propter duos senes absconditos et pretrahentes eam. Dixit ergo puella. Afferte mihi hinc oleum et spongiam et ostia pomerij claudite ut lauer. et fecerit sic precepit clauserunt ostia pomerij et egressi sunt pro posticum ut afferreret que iusserat. Ne sciebatque senes intus esse absconditos. Cum autem egressa essent puella: surrexerunt duo senes et accurrerunt ad eam et dixerunt. Ecce ostia pomerij clausa sunt: et nemo nos uidet et in concupiscentia tua sumus. Quomodo respondeat assentire nobis: et commiscere nobiscum. Quod si nolueris: dicemus pro te testimonium quod fuerit tecum inuenis et ob hac causam miseris puellas a te. In gemuit susanna et ait. Angustie sunt mihi uindictae. Si enim habeo egero: mors mihi est. si autem non egero non effugiam manus uiras. Sed melius est mihi absque opere incidere in manus hominum quam peccare in conspectu domini. Et exclamauit uoce magna susanna: exclamauerunt autem et senes aduersus eam. et cucurrit unus ad ostia pomerij et aperuit. Cum ergo audisset clamorem

Daniel

famuli domus in pomerio irruerunt ppositici ut videret quod non esset. Postquam autem senes locuti sunt erubuerunt sui vehementer quia nunquam dicitur fuerat primo huiusmodi de susanna. et facta est dies crastina. **D**umque venisset populus ad ioachim viro eius venerunt et duo presbyteri pleni iniqua cogitatione aduersus susannam ut interficerent eam. et dixerunt coram populo. Mittite ad susannam filiam belchie uxorem ioachim. et statim miserunt. et venit cum parentibus et filiis et vniuersis cognatis suis. Porro susanna erat delicata nimis et pulchra specie. At illi iniqui iusserunt ut discoperiret: erat enim coopta ut vel sic satiarentur decore eius. Flebant igitur sui et omnes qui nouerant eam. Consurgetes autem duo presbyteri in medio populi posuerunt manus suas super caput eius. Que res suspexit ad celum. Erat enim cor eius fiducia habens in domino. et dixerunt presbyteri. Cum deambularem in pomerio soli ingressa est cum duabus puellis: et clausit ostia pomerii et dimisit a se puellas. Venitque ad eam adolescens qui erat absconditus et cubuit cum ea. Porro nos cum essemus in angulo pomerii videtes iniquitatem: cucurrimus ad eos: et vidimus eos propter commisceri. et illum quidem non quomodo comprehenderet: quia fortior nobis erat. et apertio ostio exiuit. Hanc autem cum apprehendissemus interrogauimus quomodo esset adolescens: et noluit indicare nobis. huius rei testes sumus. Credidit eis multitudo quasi semper et iudicibus populi et condemnauerunt eam ad mortem. Exclamauit autem voce magna susanna: et dixit. Deus estne qui absconditor es cognitor: qui nosti omnia antequam fiat. tu scis quomodo falsum testimonium tulerunt pro me: et ecce morior cum nihil horum fecerim que isti maliciose composuerunt aduersum me. Exaudiuit autem dominus vocem eius. Cumque duceretur ad mortem: suscitauit dominus spiritum pueri iunioris cuius nomen daniel et exclamauit voce magna. Quid ego sum a sanguine huius. et conuersus omnis populus ad eum dixit. Quis est iste primo quem tu locutus es? Qui cum staret in medio eorum ait. Sic fatui filii israel non iudicantes neque quod verum est cognoscetes condemnastis filiam israel. Reuertimini ad iudicium quia falsum testimonium locuti sunt aduersus eam. Reuersus est ergo populus cum festinatione: et dixerunt ei senes. Veni et sede in medio nostrum et indica nobis: quia tibi deus dedit honorem senectutis. et dixit ad eos daniel. Separate illos ab invicem procul et diiudicabo eos. Cum ergo diuisi essent alter ab altero vocauit unum de eis et dixit ad eum. Inueterate dierum malorum: nunc venerunt peccata tua que operaberis prius: iudicabis iudicia iniusta innocentes opprimens: et dimittens noxios dicente domino. Innocentem et iustum non interficies. Nunc ergo si vidisti eam dicere quod sub arbore videris eos colloquentes sibi. Qui ait. Sub cyno. Dixit autem daniel. Recte mentitus es in caput tuum. Ecce enim angelus dei accepta sententia ab eo scindet te in medium. et amoto eo iussit venire alium: et dixit ei. Scimus chanaan et non

iuda species decepit te: et cupiditas subuertit cor tuum. Sic faciebatis filii israel. et ille timens loquebantur vobis: sed non filia iuda sustinuit iniquitatem vestram. Nunc ergo dic mihi sub qua arbore comprehenderis eos loquentes sibi. Qui ait. Sub pruno. Dixit autem ei daniel. Recte mentitus es et tu in caput tuum. Manet enim angelus dei gladium habens ut secet te in medium et interficiat vos. Exclamauit itaque omnis ceterus voce magna et benedixerunt deum qui saluat spiritus in se. et surrexerunt aduersus duos presbyteros. Conuicerat enim eos daniel ex ore suo falsum dixisse testimonium. Feceruntque eis sic male egerant aduersus primam ut facerent secundum legem moysi et interfecerunt eos. Et saluatus est sanguis innoxius in die illa. Belchias autem et uxor eius laudauerunt deum pro filia sua susanna cum ioachim marito eius et cognatis omnibus quia non est inuenta in ea res turpis. Daniel autem factus est magnus in conspectu populi a die illa et deinceps. et rex astyagas appositus est ad preses suos et suscepit cyrus perses regnum eius.

D. S. Daniel Bel destruxit draconem interfecit et mittit in lacum leonum ubi abacuc sibi praedium fecit. **XIII** Rat autem daniel puera regis et honoratus super omnes amicos eius. Erat quod idolum apud babilonios nomine bel. et ipse debebant in eo per dies singulos sile artabe duodecim et oues quadraginta: vini quoque amphore sex. Rex quoque colebat eum et ibat per singulos dies adorare eum. Porro daniel adorabat deum suum. Dixitque ei rex. Quare non adoras bel? Qui respondens ait ei. Quia non colo idola manufacta: sed uiuentem deum qui creauit celum et terram et habet potestatem omnis carnis et dixit rex ad eum. Non videt tibi esse bel uiuens deus? An non vides quanta comedat et bibat quotidie? Et ait daniel arridens. Ne erres rex. Iste est enim intersecus luteus: forinsecus eret: neque comedit aliquid et iratus rex vocauit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi dixeritis mihi quomodo est iste qui comedat ipse has has: moriemini. Si autem offenderitis quoniam bel comedat hec: morietur daniel: quia blasphemauit in bel. et dixit daniel regi. Sicut iuxta verbum tuum erant autem sacerdotes bel septuaginta: exceptis uxoribus et paruulis et filiis. et venit rex cum daniel in templum belis. et dixerunt sacerdotes belis. ecce nos egrediemur foras et tu rex pone escas et uinum misce et claude ostium et signa annulo tuo. Et cum ingressus fueris manem nisi inuenieris omnia comesta a bel: morte moriemur. vel daniel qui mentitus est aduersus nos. Confidebant autem quia fecerant sub mensa absconditum introitum: et per illum ingrediebantur spiritus et deuorabant ea. Factum est igitur postquam egressi sunt illi et rex posuit cibos ante bel: precepit daniel pueris suis et attulerunt ciueret et cribrant per totum templum coram rege. et egressi clausit ostium et signantes annulo regis abierunt. Sacerdos

ij. Reg. iij. f.
Act. xx. f.

f

Erod. xxiij. a

Prologus

res aut ingressi sunt nocte iuxta consuetudinem suam
et uxores et filii eorum et comederunt omnia et biberunt.
Surrexit aut rex primo diluculo: et daniel cum eo
et ait rex. Salua ne sunt signacula daniel. Qui re-
spodit. Salua rex. Statimque cum apuisset ostium in-
tuitur rex mensam exclamavit voce magna. **M**agnus
es bel: et non est apud te dolus quod scis. Et risit da-
niel et tenuit regem ne ingrederetur intro et dixit. **E**cce
paumentum: ad adverte cuius vestigia sunt hic. Et
dixit rex. **V**idco vestigia virorum et mulierum et infantium
Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex sacerdotes et
uxores et filios eorum: et ostenderunt ei abscondita osti-
ola per que ingrediebantur et sumebant que erant super me-
sam. **O**ccidit ergo illos rex: et tradidit bel in po-
testatem danielis qui subvertit eum et templum eius. et erat
draco magnus in loco illo: et colebatur cum babiloniis.
et dixit rex danieli. **E**cce nunc non potes dicere: quia
iste non lit deus vivens. Adora ergo eum. Dixitque da-
niel regi. **D**ominus deus meus adoro: quia ipse est deus vivens
Iste autem non est deus vivens. Tu autem rex da mihi potestatem
et infirmitatem draconem absque gladio et fuste. et ait rex
Do tibi. Tullitque daniel picem et apidem et pilos et
coram pueris: fecitque massas et dedit in os draconis
et dirupit eum draco. et dixit daniel. **E**cce quem cole-
batis. **Q**uod cum audissent babilonii: indignati sunt
vehementer: et congregati adversum regem dixerunt. **I**n-
deus factus est rex. **B**el destruxit draconem interfecit.
et sacerdotes occidit. et dixerunt cum venissent ad
regem. **T**rade nobis daniel: alioquin interficiemus te et
domum tuam. **V**idit ergo rex quod irruerent in eum vehe-
menter et necessitate compulsus tradidit eis daniel-
lem. **Q**ui miserunt eum in lacum leonum: et erat ibi die-
bus sex. **P**orro in lacu erant leones septem et dabatur
eis duo corpora quotidie et due onces: et tunc non
data sunt ut devoraret daniel. **E**rat autem abacuc
propheta in iudea: et ipse coxerat pulmentum et intriue-
rat panes in alveolo et ibat in campum ut ferret
messoribus. **D**ixitque angelus domini ad abacuc. **F**er
prandium quod habes in babilone danieli qui est in la-
cu leonum. **E**t dixit abacuc. **D**omine babilone non vi-
di: et lacum nescio. **E**t apprehendit eum angelus domini
in iusticia eius: et portavit eum capillo capitis sui: po-
suitque eum in babilone super lacum et in impetu spiritus sui
Et clamavit abacuc dicens. **D**aniel fuit dei: tolle
prandium quod misit tibi deus. et ait daniel. **R**ecorda-
tus es me deus. et non dereliquisti diligentes te. **S**ur-
gens daniel comedit. **P**orro angelus domini restituit
abacuc confestim in loco suo. **V**enit ergo rex
die septimo ut lugeret daniel: et venit ad lacum. et
introspectit. et ecce daniel sedens in medio leonum et
exclamavit voce magna rex dicens. **M**agnus es
domine deus danielis. et extraxit eum de lacu leonum.
Porro illos qui perditionis eius causa fuerant: intro-
miserunt in lacum et devorati sunt in momento coram eo.

ExPLICIT DANIEL PROPHETA.

Incipit prologus in libris duodecim prophetarum
Quoniam idem ordo est duodecim prophetarum
apud hebreos qui est apud nos. **U**nus est in
id quod ibi legitur. **H**ec que dispositi sunt. **O**see
comaticus est. et quasi per similes loquens. **J**oel planus in
principiis: in fine obscurior. et usque ad malachiam
habet singuli prophetas suas. que esdras scribas
legisque doctorem hebrei autumat. **E**t quia longus est
nunc de omnibus dicere. **H**ec tamen vos oportet paula et cultochi-
um amonitas scire volo unum librum esse duodecim
prophetarum. et osee synchronon. **E**saie. malachiam et
aggei. et zacharie fuisse temporibus. **I**n quibus autem temporibus
non presertim in titulo. sub illis eos regibus prophetasse
sub quibus et hi qui ante eos habent titulos prophetaverunt.

Item alius prologus.

Regule sunt he sub quibus significat omnibus
nominibus ad quos tribus per prophetas primo domini diri-
gat. **Q**uoniam tunc ad decem tribus tenditur
prophetia. sub his nominibus designant. **I**. effraiz. sa-
maria. israhel ioseph. iezabel. herbaucen. et interdum
iacob **Q**uoniam autem ad duas loquitur tribus: sub his nominibus
primo presertim. **I**. iuda hierusalem. beniamin domus david
et interdum iacob. **A**liquotiens israel ad totas
duodecim tribus refertur. **D**uplex est apud hebreos
sententia de his quatuor nominibus que in capite sunt primo
tati. **M**erito enim dicunt quod ab esdra scriba in omnibus
prophetis sic fuerit titulatum. ut prescripto uniuscu-
iusque nomine prophetia cuius sit sequens noscatur. **I**psa est
autem esdras qui ultimus prophetarum malachie nomine
scribitur. **A**lij vero dicunt quod ab ipsis prophetis per spiritum
sanctum ut cetera sunt conscripta.

Incipit prologus in libro Osee prophete.

Umporibus ozie et ioathe achas et eze-
chie regum iuda et hieroboam filii iobe regi
Osee filii beeri ad prophetias dicendam
spiritus sancto repletus est. **D**e memorato itaque numero
regum. achas rex iuda. et hieroboam rex israhel dominum
derelinquentes ut historie regum et paralipomenon
indicant. etiam israel idolatrie crimine imperio ac-
ceptate sua admittere coegerunt. **P**ropter quod deus
ad osee hoc locutus est dicens. **A**ccipe tibi uxorem fornicariam
sive fornicationum. et fac filios fornicationis.
Fornicariam itaque non electione corporis meretricem
sed gentilem deum ignorantem appellat: qui dei creatoris
sui amore contempto simulacrorum se subiecit deside-
riis. **S**ed cum dei precepto propheta in hac re precesserit con-
ceptum ex ea filium iezabel precepit uocare. deo pol-
licente post breve tempus sanguinem iezabel in domo
iehu vindicare. **C**uius promissionis causa est: iehu per
heliseum in regem inuncto ad defendendum sanguinem
naboth. cuius iezabel quibus tunc temporibus metro pulerat
quem iezabel achab regis israhel uxorem interemerat
sic regum historia exponit. **I**s cum graue iuxta diu-
inum preceptum vindicandi sanguinis causa in oem me-
morati domum desensisset. hoc pacto dominum decreli

Osee. i. a

iiij. Reg. ix. a

iiij. Reg. xxi. b

iiij. Reg. x. f

quisse inuenit: cuius p nepote hieroboam q le-
ctione cōprehensus est: originis sue facta imitā
te ac cōtra dei pcepta z religione cū pplo isrl
el agente: sanguis naboth qui in loco certe iez-
rabel fuerat pfulsus in domo iehu procuratoris
memorati hieroboe p peccato redundaturus si-
gnificatur. Hinc factū est vt ira dei vel pplo isrl
p denūciationē pphete pcessura diceret: domui
aut iude miscōia lectiōe cōprehensa ob h pmissa
est. qz ezechias rex iuda fili' achas sublat' idol'
q tam pf eius q ceteri reges cōsecraueit tēpluz
dei purgasse z purificasse monstrať.

iii. R. l. xvi. a

Explicit plog'. Incipit argumentū in eundē

Osee crebro noiat effraim: samariam: io-
seph: iezrabel: z vxorē fornicariā z for-
nicatōis filios z adulterā cubiculo clau-
sam mariti multo tpe sedere viduā: z sub veste lu-
gubri viri ad se reditū p̄stolari.

Explicit argumentum. Incipi liber

Osee prophete.

L. S. Accipit osee vxorem fornicariam z de
ea tres pueros generauit scz duos filios z vnā
filiā: cucurrit ad ecclesiā iuda et hierlm et fiunt
vnū ouile et vnus pasto:.. **Ca. I**

Verbū domini

Qd factū est ad osee filiū beeri
in diebus ozie ioathan achas
ezechie regū iuda z in dieb' pie-
roboā filij ioas regis isrl. Pri-
cipiū loqndi dño in osee. Et di-

xit dñs ad osee. **V**ade sume tibi vxorē fornicati-
onū z fac tibi filios fornicationū: qz fornicans
fornicabit fra a dño. Et abiit et accepit gomer
filiā de belaim. et cepit ei pepit ei filiū. Et di-
xit dñs ad eū. **V**oca nomē eius iezrabel. **Q**m̄ ad-
huc modicū: z visitabo sanguinē iezrabel super
domū iehu. et q̄scere faciā regnū domus isrl. z
in illa die p̄terā arcū isrl in valle iezrabel. Et cō-
cepit adhuc et pepit filiā: et dixit ei. **V**oca nomē
eius absq̄ miscōia: qz nō addā vltra miferi do-
mū isrl: sed obliuōe obliuiscar eoz. Et domui
iuda mifebor et saluabo eos ī dño deo suo: et n̄
saluabo eos in arcu et gladio et in bello et ī eq̄s
et ī eq̄tib'. Et ablactant eā q̄ erat absq̄ miscōia
Et cepit et pepit filiū. et dixit ei. **V**oca nomen
eius nō ppl's me': qz vos nō ppl's me': et ego nō
ero vř deus. Et erit numerus filioz isrl q̄si are-
na maris q̄ sine mēlura ē: et nō numerabitur. Et
erit in loco vbi diceť eis nō ppl's meus vos: di-
ceť eis filij dei viuētis. Et cōgregabunt filij iu-
da et filij isrl p̄ter: et ponēt sibi met caput vnum
et ascendent de tra: qz magnus dies iezrabel

L. S. De vocatōe isrl ad p̄niam et coicatioz
si nō peniteat. de captiuitate iude. de cessatōe fe-

stoz ppter idola. de cōsolatiōe liberatōis ppter
baptismū. et p̄niam defendere. z pace credētuz
de despōsatiōe z cōuersione iudeoz. **Ca. II**

Dicite fratrib' vřis ppl's me'. et sorori ve-
stre. miam p̄secuta **J**udicate mřem vřaz
iudicate. qm̄ ip̄a nō vxor mea et ego nō
vir ei'. **A**uferat fornicatōes suas a facie sua: et
adulteria sua de medio vberū suoꝝ: ne forte ex-
poliē eā nudā z statuā eā p̄m diē natiuitat' sue.
Et ponā eā q̄si solitudinē et statuā eā velut ter-
ram inuiā et interficiā eā sicut filioꝝ illi' nō mi-
serebor: qm̄ filij fornicationū sunt: qz fornicata ē
mř eoz. **C**ōfusa est q̄ cepit eos qz dixit. **V**adā
post amatores meos q̄ dant panes mibi: z aq̄s
meas: z lanā meā: z lignū meū: oleū meū z potū
meū. **P**ropter h̄ ecce ego sepiā viā tuā spinis. z
sepiā eā marceria. **E**t semitas suas nō inueniet
z seq̄tur amatores suos et nō app̄hēdet eos. et
q̄ret eos z nō inueniet. **E**t dicet. **V**adā z reuertar
ad virū meū p̄orei. qz bñ mibi erat nūc magis q̄
nunc. **E**t h̄ nesciunt qz ego dedi ei frumētuz et vi-
num et oleū. et argentuz multiplicauit ei z auruz
q̄ fecerit baal. **I**dcirco p̄uertar et sumā frumētū
meū in tpe suo: et vinū meuz in tpe suo: et libera-
bo lanā meā et linū meū q̄ opiebāt ignominiaz
e'. **E**t nūc reuelabo stulticiā ei' z in oculis ama-
toꝝ ei'. et vir nō eruet eā de manu mea. **E**t cessa-
re faciā oē gaudiū ei' solēnitatē ei': neomeniaz
ei'. sabbatū ei'. et oīa festa tpa ei'. **E**t corrupaz
vineā ei' et ficū eius. **D**e q̄bus dixit. **M**ercedes
he mee sunt q̄s dederunt mibi amatores mei:
Et ponā eaz in saltū: et comedet eaz bestia agri
Et visitabo sup eam dies baalim q̄bus accēde-
bat incēsum: z ornabat in aure sua z monili suo
et ibat p' amatores suos: et mei obliuiscabat dicē
dñs. **P**ropter h̄ ecce ego lactabo eā z ducā eaz
in solitudinē. **E**t loq̄r ad cor ei': et dabo ei vnu-
toꝝ eius ex eodē loco: et vallē achor ad apien-
daz spē. **E**t canet ibi iux' dies iuuetut' sue: et iux'
dies ascētionis sue de tra egypti. **E**t erit in die
illo ait dñs. vocabit me vir meus: et nō vocabit
me vltra baalim. et auferaz noīa baalim de ore
eius: et nō recordabit vltra noīs eoz. et p̄cutiaz
cū eis fedus in die illa. cū bestia agri et cū volu-
cre celi. et cū reptili terre. **E**t arcuz et gladius: z
belluz p̄terā de terra. et dormire eos faciā fidu-
cialit'. et spōsabo te michi in sempitēnuz. et spōsa-
bo te michi ī iusticia et iudicio et ī mia et misera-
tionibus. et sponsabo te michi in fide. et scies qz
ego dñs et erit in die illa exaudia dicē dñs et ex-
audia celos. et illi exaudiet terrā. et terra exau-
diet triticum et vinū et oleum et h̄ exaudiet iez-
rabel **E**t seminabo eaz mibi in terrā. et mifebor
eius q̄ fuit absq̄ mia. **E**t dicas nō ppl'o meo po-
pulus me' es tu. et ip̄e dicet deus meus es tu.

Esaie. viij. a
infra. eo.

8. eo.
z infra. eo.

8. eo.
D

Romana
i. p̄ca

L.S. De populo iudeorum derelicto a domino et mercede producto dimisso iudeo. Et expectate messiam de reuersione eius ad christum in nouissimis diebus.

Adixit dominus ad me. Adhuc vade et dilige mulierem dilectam amico et adulteram: sicut diligit dominus filios israel, et ipsi respectant ad deos alienos et diligunt vinicia vuarum, et fodi eam mihi quod decem argenteis et choro homo dei et dimidio choro hordei, et dixi ad eam. Dies multos expectabam te, non fornicaberis: et non eris viro: sed et ego expectabo te. Quia dies multos sedebunt filii israel sine rege et sine principe et sine sacrificio et sine altari et sine ephod et sine thesauro. Et post haec reuertentur filii israel, et querent dominum deum suum et david regem suum: et pauebunt ad dominum et ad bonum eius in nouissimo die.

L.S. Propter peccata populi desolat terra: repellitur israel: increpant sacerdotes, quia subuertunt populum: et populum per idola, et iudas ab idolis prohibet.

Audite verbum domini filii israel: quia iudicum dominum cum habitatoribus terre. Non est caritas et non est misericordia: et non est scientia dei in terra. O maledictum et mendacium et homicidium et furtum et adulterium inundaerunt et sanguis sanguinem tetigit. Propter haec lugebit terra: et infirmabitur ois qui habitat in ea. In bestia agri et in volucre celi: sed et pisces maris congregabuntur. Verum tamen unusquisque non iudicet et non arguat virum. Propter haec enim tuus sicut hi qui dicunt sacerdoti: et corruet hodie et corruet etiam propheta tecum, nocte tacere feci matrem tuam. Locutus est populus meus: eo quod non habuerit scientiam. Quia tu scias repulisti: repellam te ne sacerdotio fungaris mihi, et oblita es legis dei tui oblitiscar filiorum tuorum et ego secundum multitudinem eorum sic peccauerunt mihi: gloriam eorum in ignominiam commutabo. Peccata populi mei comedent et ad iniquitatem eorum subleuabunt aias eorum, et erit sicut populus: sicut sacerdos. Et visitabo super eum vias eius et cogitationes eius reddam ei: et comedent et non saturabuntur. Fornicati sunt et non cessauerunt: quoniam dominum dereliquerunt in non custodiendo. Fornicatio et vinum et ebrietas auferunt cor. Populus meus in ligno suo interrogauit: et baculus eius annunciauit ei. Spiritus enim fornicationum decepit eos: et fornicati sunt a deo suo. Super capita motuum sacrificabant et super colles accedebant thymama subtus quercum et populum et therebinthum quia bona erat umbra eius. Ideo fornicabunt filie vestrae et spose vestrae adulterare erunt. Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatae: et super sponas vestras cum adulterauerint quoniam ipsi cum meretricibus conuersantur: et cum effeminae sacrificabant. Et populus non intelligens vapulabit. Si fornicaris tu israel non delinquit saltem iuda. Et nolite ingredi in galgala et ne ascenderitis iherosolymam neque iuraueritis: vivit dominus. Quoniam sicut vaco

ca lasciuies declinauit israel. Nunc pascet eos dominus quasi agnum in latitudine. Particeps idolorum effraiz dimittite eum. Sepatus est communis eorum fornicatione fornicati sunt, dilexerunt afferre ignominiam protectores eius. Ligauit enim spiritus in alis suis: et confundentur a sacrificijs suis.

L.S. Sermo domini per sacerdotes seducentes, et populum seductum et quod deum non placant hostijs qui eum factis offedunt, et quod populus frustra querit humanum auxilium cui dominus aduersatur. **Ca. V**

Audite haec sacerdotes: et attendite domus israel et domus regis auscultate, quia vobis iudicium est. Quoniam laqueus facti estis speculatorum et sicut rete expansus subter thabor et victimas declinastis in profundum. Et ego eruditor oium eorum. Ego scio effraim: et israel non est absconditum a me. Quia nunc fornicatus est effraim: contaminatus est israel. Non dabunt cogitationes suas ut reuertantur ad deum suum: quia spiritus fornicationum in medio eorum, et dominum non cognouerunt. Et ridebit arrogancia israel in facie eius et israel et effraiz ruent in iniquitate sua. Ruent etiam iudas cum eis. In gregibus suis et in armis suis vadet ad querendum dominum: et non inueniet. Ablatus est ab eis. In domino peruariati sunt, quia filios alienos genuerunt. Nunc deuorabit eos mensis cum patribus suis. **Clangite buccina in gabaa turba in rama: ululate in bethauen, post tergum tuum bethiam.** Effraiz in desolatione erit. In die correptionis in tribubus israel ostendi fide. Facti sunt principes iuda quasi assumentes terminus, super eos effundam quasi aquam iram meam. **Calumniata paties est effraim fractio iudicio: quoniam cepit abire post sordes.** Et ego quasi tineam effraim: et quasi putredo domus iuda. Et vidit effraiz lagum suum, et iudas vinculum suum. Et abiit effraim ad assur, et misit ad reges ultorem. Et ipse non poterit sanare vos, nec soluere poterit a vobis vinculum. Quoniam ego quasi leonem effraiz, et quasi catulum leonis domus iuda. Ego capiam et vadam, tollam et non est qui cruat. Vadens reuertar ad locum meum donec deficiatis, et gratis facies meam.

L.S. De triduo passionis et natiuitatis christi quod a sacerdotibus, perdit iniquitas. **Ca. VI**

In tribulatione sua mane surgent ad me. Venite et reuertamur ad dominum, quia ipse cepit et sanabit nos, percutiet et curabit nos. **Animificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, et viuemus in conspectu eius sciemus sequimurque ut cognoscamus dominum.** Quasi diluculum preparatus est egressus eius, et veniet quasi imber nobis in pane et serotum terre. Quid faciam tibi effraim quod faciam tibi iuda. **Misericordia vestra quasi nubes matutina, et quasi ros mane praesens.** Propter haec dolauit in prophetis, et occidi eos in verbis oris mei, et iudicium quasi lux egredient. Quia miam volui et non sacrificium et scientiam dei plus quam holocaustum. **Ipsi autem**

sicut adā trāsgressi sūt pactū ibi p̄uaricati sūt in me. Balaad ciuitas opantiū idolū subplantata sanguie. ⁊ q̄si fauces viroz latronū. Particeps sacerdotū in via inficiētū p̄gentes desichem qz scelus opati sūt. In domo isrl̄ vidi horrēdū. Ibi fornicatōes effraim ptamiat̄ ē isrl̄. Sed ⁊ iuda ponemessē tibi cū p̄uerto captiuitatē ppli mei.

L.S. Qd̄ hierl̄m fauore hieroboā erasit ad idolatriā arguit effraim. ⁊ qz simulef̄ gētib⁹: nec reuertat̄ p̄ p̄niam: sūx detrimēta nō videt. et q̄si colūba pdit pullos. ⁊ cedet̄ p̄ clamore pctōz. arguit de apostasia ⁊ idolatria. de ingratitudie. ⁊ gula. de dolosa infestatiōe dei. nec reuertuntur ad penitentiam.

VII

Cum sanare vellem isrl̄: reuelata est iniq̄tas effraim ⁊ malicia samarie: qz opati sūt mēdaciū ⁊ fur ingressus est spoliās latrūculus foris. Et ne forte dicāt i cordib⁹ suis oēm maliciā eoz me recordatū. Nūc circūdedērūt eos adinuētioes sue corā facie mea facte sūt.

In malicia sua letificauerūt regē: ⁊ i mēdacijs suis p̄ncipes. Dēs adulterātes q̄si cliban⁹ succēsus a coq̄nte. Qui euit paululū ciuitas a cōmixtiōe fermēti donec fermētaret̄ totū. Dies regis nr̄i. Leperūt p̄ncipes furere avino: Extēdit manū suam cū illuzorib⁹: qz applicuerūt q̄si clibanū cor suū cū insidiaret̄ eis. Tota nocte dormiuit coqnēs eos: mane ip̄e succēsus q̄si ignis flamme.

Dēs calefacti sūt quasi cliban⁹: ⁊ deuorauerūt iudices suos. Dēs reges eoz ceciderūt. nō est q̄ clamet in eis ad me. Effraim in pplis ip̄se cōmiscibat̄. Effraim fact⁹ ē subcinerici⁹ panis q̄ non reuersat̄. Comedēt̄ alieni robur ei⁹: ⁊ ip̄e nesciuit. Sed ⁊ cani effusi sūt i eo: ⁊ ip̄e ignorauit. Et humiliabit̄ supbia isrl̄ in facie ei⁹. nec reuersi sūt ad dñm deū suū: ⁊ nō q̄sierūt eū in oib⁹ his. Et fact⁹ ē effraim q̄si columba seducta nō h̄ns cor.

Egyptū inuocabāt: ad assyrios abierūt. ⁊ cū p̄fecti fuerint: expādā sup eoz rete meū ⁊ q̄si volucrē celi detrahā eos. Cedā eos p̄m auditionem cet⁹ eoz. Ne cis qm̄ recesserūt a me. Vastabūtur qz p̄uaricati sūt in me. Ego redemi eos ⁊ ipsi locuti sūt p̄ me mēdacia. Et nō clamauerūt ad me in corde suo: sed vlulabāt in cubilibus suis.

Sup triticū ⁊ vinū rumiabāt ⁊ recesserunt a me. Et ego erudiui eos ⁊ p̄fortaui brachia eoz ⁊ in me cogitauerūt maliciā. Reuersi sūt vt eēt absqz iugo: facti sūt q̄si arcus dolosus. Cadent in gladio p̄ncipes eoz a furoze lingue sue. Ista subsannatio eoz in terra egypti.

L.S. Predicit samariā cū vitulo suo ⁊ pplm̄ destruēdā p̄ nabuchodonosor p̄p̄t causas pluri-

In gutture tuo sit tuba q̄si aq̄la sup domū dñi: p̄ eo qz trāsgressi sūt fed⁹ meū. et

legē in eā p̄uaricati sūt. Ne inuocabūt deus me⁹: ⁊ cognouim⁹ te isrl̄. Proiecit isrl̄ bonū: inimic⁹ p̄seq̄t eū. Ip̄i regnauerūt ⁊ nō ex me: p̄ncipes extiterūt ⁊ nō cognouit. Aux suū ⁊ argētū suū fecerūt sibi idola vt interirēt. Proiect⁹ est vitul⁹ tu⁹ samaria. irat⁹ ē furor me⁹ in eis. Usqz nō poterūt emūdāri: qz ex isrl̄ ⁊ ip̄e ē. Artifex fecit illū ⁊ nō ē de⁹. Qm̄ in aranea ⁊ telas erit vitul⁹ samarie. qz ventū semiabūt ⁊ turbinē metēt. Culmus stās nō ē i eo germē: nō faciet farina. Qd̄ ⁊ si fecerit: alieni comedēt eā. Deuorat⁹ ē isrl̄. Nūc factus ē in natōib⁹ q̄si vas imūdū: qz ip̄i ascēderūt ad assur. Onager solitari⁹ sibi effraim. Munera dederūt amatorib⁹ suis: s; ⁊ cū mercede p̄dixerunt natōes. Nunc cōgregabo eos ⁊ q̄scēt paulisp̄ ab onere regis ⁊ p̄ncipū. Quia multiplicauit effraim altaria ad peccandū: facte sūt ei are in delictū. Scribā ei multiplices leges meas q̄ velut aliene cōputate sūt. Hostias offerēt: imolabūt carnes ⁊ comedēt: dñs non suscipiet eas. Nunc recordabit̄ iniq̄tatis eoz: ⁊ visitabit peccata eoz. Ip̄i in egyptū p̄uertent. Et oblitus ē isrl̄ factoris sui: ⁊ edificauit delubra ⁊ iudas multiplicauit vrbes munitas. Et mittā ignē in ciuitates eius: ⁊ deuorabit edes illius.

L.S. Prop̄hetat famē samarie ⁊ reprobatoz sacrificioz. ⁊ captiuitatē isrl̄ p̄phetas suos deceptos filias dicit a p̄rib⁹ degenerare ⁊ imp̄caferilitatē pentib⁹ corūpētib⁹ illos.

IX

Noli letari isrl̄: noli exultare sicut ppli qz fornicatus es a deo tuo. Dilexisti mercedē sup oēs areas tritici. Area ⁊ torcular nō pascet eos. ⁊ vinū mētiēt eis. Nō h̄itabūt iu fra dñi. Reuersus ē effraim i egyptū: ⁊ in assyrijs pollutū comedit. Nō libabūt dño vinū: ⁊ nō placebūt ei. Sacrificia eoz q̄si panis lugētius. Dēs q̄ comedēt eū ptamiabunt. qz panis eoz aie ip̄ozū n̄ itrabūt i domū dñi. Quid facietis in die solēni i die festiuitat̄ dñi? Ecce em̄ p̄fecti sūt a vastitate. Egypt⁹ cōgregabit eos: mēphis sepeliet eos. Desiderabile argētū eoz vrtica hereditabit: lappa i tabnacul⁹ eoz. Venēt dies visitatōis: venēt dies retributōis. Scitote israel stultū: p̄phetā insanū: virū sp̄salē. Prop̄f mltitudinē iniq̄tatis tue: ⁊ mltitudinē amētie. Speculator effraim cū deo meo p̄p̄ba laq̄us ruine factus ē sup oēs vias ei⁹. Insania i domo dei ei⁹. Profunde peccauit sicut i dieb⁹ gabaa. Recordabit̄ iniq̄tatis eoz. ⁊ visitabit pctā eoz. Quasi si vas i dexto iueni isrl̄: q̄si p̄ma poma ficulnee in cacumie ei⁹ vidi p̄res eoz. Ip̄i autē intrauerūt ad beelphegor ⁊ abalienati sūt i p̄fusiōe ⁊ facti sūt abhomiabiles sic̄ ea q̄ dilexerūt. Effraim q̄si auis auolauit. Etia eoz a ptu: ⁊ ab vtero ⁊ a p̄ceptu. Qd̄ et si enutrierit filios suos absqz li

beris eos faciā in hoib⁹. Sed ⁊ ve eis cū recessero ab eis. Effraim vt vidi tyr⁹ erat fūdata i pulchritudine. ⁊ effraim educet ad interfectore filios suos. Da eis dñe. Quid dab eis? Da eis vuluā sine liberis ⁊ vbera arētia. Oēs neq̄tie eoz i galgal: qz ibi exosos habui eos. Prop̄ maliciā adinuētionū eoz: de domo mea eiciā eos. Non addā vt diligā eos. Oēs p̄ncipes eoz recedētes Percussus ē effraim: radix eoz exsiccata ē. Fructū neq̄p̄ faciet. Qd si genuerint inficiā amanissima vteri eozū. Abijciet eos dñs deus meus qz nō audierūt eū et erūt vagi in natiōibus.

U. S. De vite frōdosa et spantib⁹ p̄spa. p̄dicat intitū isrl et vastationē t̄repp̄t idola: arguit effraim qd dederat ad vomitus et puocatur ad verā p̄niam alioq̄n affligetur.

Uitis frōdosa isrl. fruct⁹ adeq̄t⁹ ē ei. Scūcū dū mltitudinē fruct⁹ sui mltiplicauit altaria: iux̄ v̄btatē t̄re sue exubauit simulacris. Diuisū ē cor eozū nūc iteribūt. Ip̄e p̄fringet simulacra eozū depopulabit aras eozū. Qz nūc dicēt nō ē rex nob: nō em̄ timem⁹ dñs. et rex qd faciet nob? Loqm̄i s̄ba visiois iutilis et ferietis fed⁹ cū mēdacio et germiabit q̄si amaritudo iudiciū sup sulcos agri. Vaccas bethauē colueſt hitatores samarie. Qz luxit sup cū p̄plus ei⁹: et editui ei⁹ sup eū exultauerūt i gl̄ia ei⁹: qz mi grauit ab eo. Si qdē et ip̄e in assur delat⁹ ē mun⁹ regi vltori. Cōfusio effraim capiet et p̄fundetur isrl in volūtate sua. Trāſire fec̄ samaria regē suum q̄si spumā sup faciē aq̄. Et disp̄dent̄ excelsa idoli pctm̄ isrl Lappa et tribul⁹ ascēdet sup aras eozū. Et dicēt mōtib⁹ opite nos et collib⁹ cadite sup nos. Ex dieb⁹ gabaa peccauit isrl. Ibi steterūt. Nō cōprehēdet eos i gabaa plū sup filios iniquitatis. Iux̄ desiderii meū corripia eos. Congregabunt̄ sup eos ppli cū corripient̄ p̄p̄ duas iniquitates suas. Effraiz vitula docta diligere triturā et ego trāſiui sup pulchritudinē colli ei⁹. Ascēdā sup effraim. Arabit iudas p̄friget sibi sulcos iacob. Semiate vob i iusticia et metite i ore misericordie: inouate vob nouale. T̄ps at̄ req̄rēdi dñm q̄ venerit cū docebit vos iusticiā. Arastis ip̄tate iniquitate messuistis: cōcedistis frugē mēdacij Qz p̄fusus es iuis tuis: et i mltitudie fortū tuorū p̄surgit tumult⁹ i p̄plo tuo: et oēs munitōes tue vastabūt sic vastat⁹ ē salmana: a domo ei⁹ q̄ vindicauit baal. in die pl̄i m̄ſe sup filios allisa. Sic fec̄ vob bethel a facie militie neq̄tiarū v̄ſay

U. S. De cōmemorat bñficia sua et increpat i gratitudinē isrl. et exp̄mit p̄ris affectū i puniendo isrl v̄l de aduētū xpi ⁊ vocatōe ecclie. **XI**

Sicut mane trāſit: p̄tr̄ aſit rex isrl. qz puer isrl et dilexi eum. et ex egypto vocaui filiū meū. Vocauerūt eos sic abiecerunt a

facie eoz. Baaliz imolabāt: ⁊ simlachs facificabāt. Et ego q̄si nutrice effraim portabā eos in brachijs meis: ⁊ nesciſt q̄ curarē eos. In simlachs adā trabā eos in viculis charitat̄: Et ero cis q̄si exaltāt iugū sup maxillas eoz et declinaui ad eū vt vesceret. Nō reuertet̄ i terrā egypty et assur ip̄e rex ei⁹ qm̄ noluerūt p̄uerti. Lepit gladi⁹ i ciuitatib⁹ ei⁹: ⁊ p̄sumet electos ei⁹: et comedet capita eoz. Et ppl̄s me⁹ p̄debit ad reditū meū. Iugū aut̄ iponeſ eis siml: qd nō auferetur. Qūo dabo te effraim p̄tegā te isrl. Qūo dabo te. Sic adama: ponā te vt seboiz. Cōuersū est i me cor meū p̄ter p̄turbata ē penitudo mea. Nō faciā furozē ire mee. Nō cōuertar vt disp̄dā effraiz qm̄ de⁹ ego ⁊ nō hō. In medio tui scis ⁊ nō igrediar citatē. P̄ dñs ābulabūt. Quasi leo rugiet: qz ip̄e rugiet ⁊ formidabūt filij marj. Et auolabūt q̄si auis ex egypto: ⁊ q̄si colūba de fra assyriozū et collocabo eos i domib⁹ suis dic̄ dñs. Cur cū dederūt me effraim i negociatōe: ⁊ i dolo dom⁹ isrl Judas at̄ test̄ descēdit cū dor̄ cū scis fidelib⁹

U. S. De pena isrl ⁊ iude. de beneficijs factis iacob. ⁊ malicia filioz ei⁹ scz effraiz ⁊ chanaā. ⁊ de reuocatōe populi p̄phetas. de iuda sequēte viā isrl. et de beneficijs factis iacob. **XII**

Effraim pascit ventū. et seq̄t estus. Tota die mēdaciū ⁊ vastitatē mltiplicat. Et fedus cū assyrijs inijt ⁊ oleū in egyptū ferebat. Iudiciū ergo dñi cū iuda: ⁊ visitatio sup iacob. Iuxta vias ei⁹ ⁊ iux̄ adinmētōes ei⁹ redet ei. In vtero supplātauit fr̄ez suū. ⁊ i fortitudine sua direct⁹ est cū āgelo Et inualuit ad āgelū ⁊ p̄fortat⁹ ē. Fleuit: et rogauit eū i bethel iuenit eū: ⁊ ibi locut⁹ est nobiscū. Et dñs de⁹ exercitūū dñs memoriale ei⁹. Et tu ad dñs deū tuū p̄uerte ris. Oīam ⁊ iudiciū custodi: ⁊ spera in deo tuo sp̄. Chanaan in manu ei⁹ statere dolosa calūniā dilexit. Et dixit effraim. Verūtm̄ diues effect⁹ suz inueni idolū mihi. Oēs labores mei nō inueniēt mihi iniquitatē quā peccaui. Et ego dñs de⁹ tu⁹ ex terra egypti. Adhuc sedere te faciā i tabernaculis sicut in dieb⁹ festiuitatis. Et locut⁹ sū sup p̄phetas ⁊ ego visionē mltiplicauit: et in manu p̄phetay assimilat⁹ sū. Si galaad idolū: g⁹ frustra crāt in galgal bob⁹ imolātes. Nā ⁊ altaria eozū q̄si acerui sup sulcos agri. Fugit iacob in regionē syrie: ⁊ fuit isrl in vxore. et in vxorez fuit In p̄pheta aut̄ eduxit dñs isrl de egypto et in p̄pha fuit⁹ est. Ad iracūdiā me puocauit effraim i amaritū dumb⁹ suis: et sanguis ei⁹ sup eū veniet et opp̄briū ei⁹ restituet et dñs de⁹ sup te ip̄s q̄ sol⁹ de⁹ est adiutor. ⁊ ip̄e memor p̄ciōz de passione xpi et aduētū ei⁹. et destructōe mortis inferni. **Ca. XIII**

B

C

Sen. ix. f

D

A

Sen. xv. c
Sen. xv. f
B

C

Sen. xvij

B

D

C

D

B

B

Sen. xv. a
Sen. xv. d

Sen. xv. a

C

Sen. xv. c

Prologus

A **Q**uente effraim horror inuasit israel et deliquit in baal et mortuus est. Et nunc addiderunt ad peccandum: feceruntque sibi statule de argento suo quasi similitudinem idolorum. Factura artificum totum est. His ipsi dicunt. Immolate homines vitulos adorantes. Idcirco erunt quasi nubes matutinae et sicut ros matutinus praeteriens. Sicut pulvis turbine raptus ex area: et sicut fumus de fumariorum. Ego autem dominus deus tuus ex terra aegypti et deum absque me nescies: et saluator non est propter me. Ego cognovi te in deserto: in terra solitudinis. Iuxta pascua sua adimpleti sunt: et saturati sunt. Et eleuauerunt cor suum: et obliti sunt mei. Et ego ero eis quasi leena: sicut pardus in via assyriorum. Occurrat eis quasi vrsa raptis catulis et dirupat iniqua iecoris eorum. et consumat eos ibi quasi leo: bestia agri scindet eos. Perditio tua israel in me auxilium tuum. Ubi est rex tuus? Maria nunc saluet te in omnibus urbibus tuis. Et iudices tui de quibus dixisti: da mihi reges et principes. Dabo tibi regem in furore meo: et auferam in indignatione mea. Colligata est iniquitas effraim: absconditum peccatum eius. Dolores perurientis venient ei. Ipse filius non sapiens. Nunc enim non stabit in portione filiorum. De manu mortis liberabo eos. de morte redimam eos. Ero mors tua o mors: morsus tuus ero inferne. Consolatio abscondita est ab oculis meis: quia ipse in fratres diuidet. Adducet ventum ventum dominus de deserto ascendentem. et siccabit venas eius: et desolabit fontem eius. et ipse diripiet thesaurum omnis vas desiderabilis.

L. S. De intuitu samarie monet conuertere ad dominum et confiteri et conuertere ab assur et conuersis permitte bona plima: si tamen non ultra redeant ad peccatum.

A **D**icitur samaria: quoniam ad amaritudinem percutauit deum suum. In gladio percutit paruuli eorum elidant et fere eius scandatur. **B** **C**onuertere israel ad dominum deum tuum quoniam corruisti in iniquitate tua. Tollite vobiscum verba et conuertimini ad dominum: et dicite ei. Domine aufer iniquitatem: et accipe bonum: et reddemus vitulos labiorum nostrorum. Assur non saluabit nos. Super equum non ascendemus: nec dicemus vltro deum nostrum opera manuum nostrarum: quia eius qui in te est miseraberis pupilli. Sanabo stridones eorum diligam eos spontaneae: quia auersus est furor meus ab eis. **C** **E**ro quasi ros. Et israel germinabit sicut lilium: et erumpet radix eius ut libani. Ibi rami eius et erit quasi oliua gloria eius: et odor eius ut libani. **D** **C**onuertere sedentes in umbra eius: uiuent tritico. Et germinabunt quasi vinea: memoriale eius sicut vinum libani. Effraim quod mihi vltra idola. Ego exaudias et dirigam eum ego ut abiectum uirum: ex me fructus tuus inuenus est. Quis sapiens et intelligat ista intelligens et sciet hec. Quia recte via domini et iusti ambulabunt in eis: pernicatores vero corruent in eis.

Explicit Osee propheta.

Incipit prologus in Jobel propheta. Sanctus Jobel apud hebreos post osee ponitur. Et sicut ibi sub nomine effraim ad decem tribus refert vaticinium. quod vel samaria vel israel sepe memorantur: sic in hunc prophetam osee quod dicitur ad tribum iuda et ad hierosolimam pertinere credendum est et nullam omnino israel. id est decem tribuum in hoc fieri mentionem. Tota quae quibus prophetauit eadem debemus accipere quae in osee legimus. in diebus ozie ioathan. et achas et ezechie regum iuda. et in diebus hieroboam filij ioas regis israel. Porro factum esse per monitionem domini ad meritum eius refertur cui fit. non ad conditionem eius quod fieri dicitur ut alibi legimus. Dominus factus est mihi in salutem. Audiri enim in scripturis sanctis non est iste qui ad aures sonat. sed qui in corde percipit iuxta illud quod dominus loquitur. Qui habet aures audiendi audiat. Quod autem dicitur hebraice hyezimi grece cnechzia sti. latine sonat auribus percipite. proprie non aures sed corde percipit. Qui senes sunt et celestes audiunt spiritualiter qui autem habitant in terra appellantur terreni. auribus percipiunt. Ubique autem duo verba iuncta ponuntur non ad simplicem tantum verborum sonum. sed ad recoditum quod dictorum intelligentiam pertinere intelligendum est. In genesi lamech loquitur ad uxores suas ada et sella. Audite verba mea uxores lamech. auribus percipite sermones meos. Quia virum occidi in vulnere meo: et iuuenem in liuore meo. Et esaias. Audite celi et auribus percipite terra.

Item alius prologus in eundem.

Item propheta idcirco nec reges nec tempora sunt pernotata. quia eiusdem temporibus ac regibus quibus osee prophetauit et ipse prophetauit. Ex tribus igitur generibus rhetorum habet summa principia et tres sunt argumentorum partes ex quibus incipere solet orator. Aut enim docibiles: aut beniuoles: aut atretos auditores debet efficere. Hic igitur propheta a magnitudine cladis sumens principium eorum quae audituri erant uoluit ad penam perducere: reddidit autem totos admiras futurum malum ut considerantes uetere cladis asperitatem. oculi arripent penam. Jobel iterum praefat incipiens: aut domini descensus. Fatuel vero aut latitudo aut ostium dei. Tropologicum habet quod ostium dei et sciam habuerit apta. recte incipit propheta.

Item alius prologus.

Iobel de tribu ruben: natus in agro beithoron. ubi etiam in pace mortuus est et sepultus.

Incipit argumentum in eundem.

Iobel filius fatuel describit terram duodecim tribuum. eruca breuo locusta. rubiginosa vastata presumpta: et post reuersionem prioris populi effusum in spiramentum super seruos dei et ancillas. id est super centum viginti credentium nomina: et effusum in cenaculo syon.

Qui centū viginti ab vno vsq; ad q̄decim paulati
et per incremēta surgētes: q̄ndecim graduū nu-
mez efficiūt q̄ in psalterio mystice cōtinent.

Explicit argumentū. Incipit Jobel pp̄ba.
L.S. Prophetat contra iudeam q̄tuoꝝ pla-
gas, et excitat dormientes, vt videāt futurū sibi
malū et sacerdotes vt plangent, et ip̄e plangit
vastitatem terre sue. **Ca. I**

Verbū domini

Uq̄d factū est ad iobel filiū
fatuel, Audite h̄ senes et au-
rib; p̄cipite oēs h̄itatores
terre si factū ē istud in die-
bus v̄ris: aut i dieb; patrū
v̄roꝝ. **Sup hoc filijs v̄ris**
narrate et filij v̄ri filijs suis, et filij eoz; ḡnacioni
altere. Resi duū eruce comedit locusta, et resi duū
locuste comedit bruch; et residuū bruchi come-
dit rubigo. **Expergiscimini ebrij, flete et vlulate**
oēs q̄ bibit; vinū in dulcedine: qm̄ perijt ab ore
v̄ro. **Bens em̄ ascēdet sup terrā meā fortis et in-**
numerabil. **Dētes ei; vt dētes leonis, et mola-**
res ei; vt catuli leonis. **Posuit vineā meā in de-**
sertū, et ficū meā decoꝛcauit. **Nudās spoliauit**
eā et piccit, albi facti sūt rami ei;. **Plange q̄si**
go accincta sacco sup viz; pubertat; sue. **Perijt**
sacrificiū et libatio de domo dñi, luxerūt sacer-
dotes mistri dñi, Depopulata ē regio, luxit hu-
mus qm̄ d̄cuastatū est triticū. **Cōfusus ē vinū et**
elāguit oleū. **Cōfusi sūt agricolē vlulauerūt vi-**
ntozes sup frumēto vino et hordeo, qz p̄ijt mel-
sis agri. **Vinea p̄fusa ē et fic; elāguit, malogra-**
natū et palma et malū et oīa ligna agri aruerūt
qz cōfusus ē gaudiū a filijs hoīm. **Accingite vos**
et plāgite sacerdotes, vlulate mistri altaris, In-
gredimī, cubate in sacco mistri dei mei, qm̄ inte-
rijt de domo dei v̄ri sacrificiū et libatio. **Scifica-**
te ieiuniū, vocate cetū, cōgregate senes oēs h̄i-
tatores terre in domū dei v̄ri, et clamate ad dñs,
A. a. a. diei qz p̄pe est dies dñi, et q̄si vastitas a-
potēte veniet, Nūq̄d nō corā oculis v̄ris alimē-
ta perierūt de domo dei v̄ri leticia et exultatio
Cōputruerūt iumenta in stercore suo demolita
sunt horrea, dissipate sūt apothēce, qm̄ cōfusus
est triticū. **Quid igemuit aīal: mugierūt greges**
armenti, Quia nō est pascua eis, S; et greges
pecoz; disperierūt, Ad te dñe clamabo qz ignis
comedit speciosa deserti et flāma succendit oīa
ligna regionis, Sed et bestie agri q̄si area sitiēs
imbꝛe: suspexerūt ad te qm̄ exiccati sunt fontes
aquaz et ignis deuorauit speciosa deserti.

L.S. **Iubet dñs sonitu tubaz; p̄dicari aduē-**
tū hostiū quoz; aduent; describit; vt crudelitas
hortatur ad p̄niam, bona plurima penitentib;

puittit de missiōe spūs sancti et tpe passiōis. **II**
Eanite tuba in syon: vlulate i monte scō
meo. **Cōturbētur oēs h̄itatores terre,**
qz venit dies dñi, qz p̄pe est dies tene-
bray et caliginis, dies nubis et turbinis, **Quasi**
mane p̄pansus sup mōtes pp̄ls mult; et fortis,
Similis ei nō fuit a p̄ncipio et p̄ eū nō erit vsq;
qz in annos ḡnacionis et ḡnacionis, Ante faciē
eius ignis vorans et post eum exurens flāma,
Quasi hortus voluptat; terra corā eo, et post eū
solitudo deserti neq; est q̄ effugiat eū, Quasi a-
spectus equoz; aspect; eoz; et q̄si eq̄tes sic cur-
rent, Sicut sonit; q̄drigaz; sup capita mōtiū eri-
liet: sicut sonit; flāme ignis deuorātis stipulā
velut pp̄ls fortis preparat; ad p̄liū, A faciē ei;
cruciabūtur pp̄li oēs vultus redigent; in ollam
Sicut fortes current; q̄si viri bellatores ascen-
dent murū, Viri in vijs suis gradient;: et nō de-
clinabūt a semitis suis, Unusq;sq; fratꝛ suū nō
coartabit: singuli in calle suo ambulabūt, S; et
p̄ fenestras cadent, et nō demoliētur, Urbē in-
gradient; in muro current, Domos cōscendent
p̄ fenestras intrabūt quasi fur, A faciē ei; cōtre-
mut terra, moti sunt celi, Sol et luna obtenebra-
ti sunt, et stelle retraxerūt splendorē suū, Et dñs
dedit vocē suā ante faciē exercit; sui, qz m̄lta sūt
nimis castra eis, quia fortia et faciētia h̄bū ei;.
Magn; em̄ dies dñi, et terribilis valde, Et q̄s
sustinebit eū, Nūc ergo dic; dñs Cōuertimini ad
me in toto corde vestro: in ieiunio et fletu et in
plactu, et scindite corda v̄ra et nō vestimēta ve-
stra, Et p̄uertimini ad dñm deū v̄rm, qz benign;
et misericors ē: patiens et multe mie et p̄stabilis
sup malicia, Quis scit si cōuertatur et ignoscat:
et relinquat post se b̄ndictionē, Sacrificiū et li-
bamē dño deo n̄ro, Lanite tuba in syon, scifica-
te ieiuniū: vocate cetū, cōgregate pp̄lm scificate
ecclesiam: coadunate senes: cōgregate puulos
et suggestes vbera, Egredia; sponus de cubili
suo, et sponsa de thalamo suo, Inter vestibulū et
altare plorabūt sacerdotes mistri dñi: et dicent,
Parce dñe parce pp̄lo tuo et ne des hereditatē
tuā in opprobriū vt dñent; eis natiōes, Quare
dicūt in pp̄lis vbi est deus eoz; zelatus est dñs
terrā suā et pepcit pp̄lo suo, Et r̄ndit dñs, et di-
xit pp̄lo suo, ecce ego mittā vob; frumētū et vinū
et oleū: et replebimini i eis et nō dabovos vltra
opprobriū in gentib;, Et eū q̄ ab aqlone ē p̄cul
faciā a vobis, et expellā eū in terrā inuā et des-
ertā, Faciā ei; cōtra mare orientale: et extremū
eius vsq; ad mare nouissimū, Et ascendet fetoz;
eius et ascendet putredo ei;, qz supbe egit, Noli
timere terra, exulta et letare: qm̄ magnificauit
dñs vt faceret, Noli timere aīalia regionis, qz
germinauerūt speciosa deserti, qz lignū attulit

A
infra, eo,

S

B

E
infra, ij, c

Ps. lxxxv.

Jone. ij, d
D
s. i. c

E

S

Prologus

fructū suū. ficus et vinea dederūt fructū suū. Et filie syon exultate et letamini in dño deo vřo. qz dedit vobis doctorē iusticie et descendere faciet ad vos imbrē matutinū et serotinū sic i principio Et implebūtur aree frumēto et redūdabūt torcularia vino et olco. Et reddā vob ānos q̄s comedit locusta brucus et rubigo et eruca: fortitudo mea maḡ quā nisi in vos. et comedetis vescētes et saturabimī: et laudabit nomē dñi dei vři q̄ fecit mirabilia vobiscū. Et nō cōfundet ppl̄s meos in sempiternū. et scietis qz in medio isrl̄ ego sum. Et ego dñs deus vři. et nō ē amplius et nō cōfundet ppl̄s meos in eternū. et erit p̄ b̄ effundā sp̄m meū super oēm carnē et p̄babūt filij vři et filie vře Senes vři sōnia sōniabūt et iuvenes vři visiones videbūt. S̄z et sup̄ suos meos et ancillas i dieb̄ illis effundā sp̄m meū et dabo prodigia in celo et in terra sanguinē et ignē et vaporē fumi. Sol cōuertetur in tenebras: et luna in sanguinē anteq̄ veniat dies dñi magnus et horribilis. Et erit oīs qui inuocauerit nomē dñi saluus erit qz in monte syon et in hierlm̄ erit saluatio sicut dixit dñs et in residuis quos dñs vocauerit.

L. S. De iudicio post p̄uersionē iudeorū sub noie. et synod̄ cōtra romanos q̄ vasa tēpli hierusalē posuerūt in tēplo pacis. et deliberatione ppl̄i tpe cyri. vocant̄ viuis et mortui ad iudiciū de sepulchris. de felicitate sanctorū. de p̄dicatione ap̄toꝝ et fonti baptismi. et de vltione sc̄toꝝ. III

Quia ecce in dieb̄ illis et in tpe illo cū cōgredarō oēs gētes: et deducā eas i vallem iosaphat et disceptabo cū eis ibi sup̄ p̄plo meo et hereditate mea isrl̄ q̄s disperūt in nationib̄: et terrā meā diuiserūt. et sup̄ ppl̄m meū miserūt sortē. Et posuerūt puez in p̄stibulo: et puellā vēderūt p̄ vino vt biberēt. Vex q̄d mihi et vob̄ tyrus et sydon et oīs termin̄ palestinorū. Nūquid vltionē vob̄ reddetis mihi. Et si vlciscimī vos p̄ me. cito velocit̄ reddā vicissitudinē vob̄ sup̄ caput vřm. Argētū em̄ meū et aux̄ tulistis et desiderabilia mea et pulcherrima intulisti in delubra vřa. Et filios iuda et filios hierlm̄ vendidisti filiis grecoꝝ: vt longe faceretis eos de fimb̄ suis. Ecce ego suscitabo eos de loco in q̄ vendidisti eos: et cōuertā retributionē vřam iu caput vřm. Et vendā filios vřos et filias vřas i manib̄ filioꝝ iuda. et venūdabūt eos sabeis gēti lōginā qz dñs locut̄ ē. Clamate b̄ i gētib̄. scificate bellū. suscite robustos. Ascendāt. accedāt: oēs viri bellatores. cōcidite aratra vřa i gladios. et ligones vřos i lanceas. Infirm̄ dicat. qz ego fortis suz. Erūp̄te et venite oēs gētes de circūitu et cōgregami. Ibi occūberc faciet dñs robustos tuos. Cōsurgant et ascendāt gētes i vallē iosaphat qz ibi sedebō vt iudicē oēs gētes i circūitu

mittite falces: qm̄ maturauit messis. Venite et descendite: qz plenus est torcular. Eruberāt torcularia qz amultiplicata est malicia eoꝝ. P̄pli in valle cōcisionis. qz iuxta est dies dñi in valle cōcisionis. Sol et luna obtenebrati sūt. et stelle retraxerūt splendorē suū. et dñs d̄ syon rugiet et de hierlm̄ dabit vocē suā. Et mouebūtur celi et terra: et dñs spes ppl̄i sui: et fortitudo filioꝝ isrl̄. Et scietis qz ego dñs deus vester bitans in syon in monte sancto meo. Et erit hierlm̄ scā et alieni nō trāsibūt p̄ eā apl̄. Et erit. i die illa stillabūt mōtes dulcedinē et colles fluēt lacte. Et p̄ oēs riuos iuda ibūt aq̄: et fons de domo dñi egrediet̄. et irrigabit torrentē spinay. E syrtus in desolatiōe erit et idumea i desertū pditiōnis p̄ eo q̄ iniq̄ egerint in filios iuda: et effuderint sanguinē inocentē in terra sua. et iudea in eternū habitabit et hierlm̄ in gnatione et gnatione. Et mūdabo sanguinē eoꝝ quos nō mūdauerā et dñs cōmorabitur in syon.

Explicit Jobel propheta. Incipit prologus in Amos propheta.

Ozias rex cū religionē sollicitate emulare cōnimio religionis amore puocatus circa preceptū legis moysi arrepto thuribulo: vt in historia libri secūdi paralipomenon ostenditur. sacerdotale officiū p̄sumere conat̄ est. Ob eam rem terremotū in tēplo dei exortū constat. cui etia zacharias p̄p̄ba meminit. Ante hūc itaqz terremotū amos p̄p̄ba t̄p̄ib̄ p̄dicti regis. et t̄p̄ib̄ hieroboā filij ioas regis isrl̄. in eas gentes q̄ electiōe cōprehense sunt iram dei ob eas causas q̄s memorauit affuturā denūciat. et qz idēz p̄p̄ba in seq̄ntib̄ ait. Sup̄ trib̄ impiet̄atib̄ et sup̄ q̄ttuor nō cōuertant eū tertio p̄cōꝝ indulgentiā deū dare posse significat: quē q̄rto eadē pctā admittentib̄ nec p̄niam nec indulgentiam datur̄ annūciat. Nam p̄ ignis similitudinē quē in p̄dictas gentes imittendū p̄dixit: graue atqz irreuocabile dei irā ad euersionē earūdem ciuitatū processuram voluit demonstrare.

Item alius prologus

Amos p̄p̄ta pastor et rusticus et ruborū mora distringēs: paucis verb̄ explicari non pōt. Quis em̄ digne exp̄mat tria et q̄ttuor scelera damasci. gaze. tyri. idumee filioꝝ amon et moab. et septimo octauo qz gradu iude et isrl̄. Dic loq̄tur ad vacas p̄gues q̄ sunt i monte samarie. et rulturā domū maiorē minorēqz testat. Ip̄e cernit fictorē locuste: et stantē dñs sup̄ murū litū: vel adamantinū. et vncinū pomorū at trahentē supplicia pctōrib̄ et famē in terra: nō famē panis. neqz sitim aq̄. s̄z audiēdi v̄bū dñi: n̄ dixit v̄ba sed v̄bū. Amos n̄o interpretat̄ onust̄. Dic amos sp̄uali gratia plen̄ p̄p̄tauit inf̄ ceteros p̄p̄etas. Nō em̄ sol̄ ip̄e erat p̄p̄tes. sed

B
Act. 11. 5

A

B

E

Epoc. riii. d

8. h. c
Efaic
Hier
Amos

q. papie

schol

Amos
2. 9. a

Amos

Ibidem

Amos

etiā alij. et q̄ppe nō poterat p̄phetes eē nisi pastor ante fuisset. Qui etiā tuba sua clangit p̄ singulos dies erudiens et docens in ecclia. In uitate em̄ vox oim̄ p̄phaz tamq̄ tuba sp̄ialis est p̄dicans in ecclia s̄m q̄ scriptū est. Ascende in montē excelsū tu qui euāgelizas syon. exalta uocem tuam qui predicas herusalem.

Incipit alius prologus.

Hic amos p̄beta et pastor. nō fuit pater esaię p̄phete. quāq̄ et ille p̄pha extiterit. Nam alijs litteris ille. alijs iste apud hebreos scribitur. q̄ differentia litteraz apud latinos nō habet. et ille fortis uel robustus. hic uero auulsus interpretatur. q̄ loq̄tur p̄ decē trib̄ q̄ p̄ idolatriam a cultu dei et a regno dauid erant auulse. Fuit aut̄ cognatio eius ex oppido thecuc q̄d sex miliarib̄ distat a bethleem. curā gerens pecoz in latitudine cāpoz q̄ sūt primi oppido thecuc in q̄b̄ humi arido atq̄ arenoso nihil oī no frugū gignit. s̄ uberrimis pascuis abūdant et ideo cūcta sunt plena pastorib̄ et sterilitas terre cōpensat pecoz multitudinem. ex b̄ nūero pastorū fuit amos impius s̄mōe. s̄ plen̄ scia. p̄p̄ba uit aut̄ eisdē trib̄ q̄b̄ iohel. naum. ionas. osee. esaias. S̄ aliquātulū exorsus ē p̄phare anteq̄ esaias. Maxime aut̄ p̄ decē trib̄ locut̄ ē pauca de duab̄ inferens. Nūc ablatū de nūero pastorum misit dñs ut in samaria p̄pharet quē amasi as sacerdos frequēter plagis afflixit tandē fili⁹ eius osias uecte p̄ tpa transfixit. Post b̄ semiuuus in terrā suaz euectus post aliq̄s dies dolore uulneris expirauit: sepultusq̄ ē cū p̄rib̄ suis

Explicit prologus. Incipit Amos p̄pha.

Ca. I. De vastatione decē tribuū. de ultione dñi cōtra tres regiones q̄s nō cōuertit: q̄ capti uauerūt et conduxerūt captiuos de isrl̄ cōtra filios amon pro diuisione.

Ca. I

Verba Amos

Uerba Amos qui fuit in pastoralib̄ thecuc: q̄ uidit sup isrl̄ i dieb̄ ozie reḡ iuda et i dieb̄ hie roboaz filij ioas regis isrl̄ ante duos ānos terremoto. Et dixit. Dñs de syon rugiet et d̄ hierlm̄ dabit uocem suā. Et luxerūt speciosa pastoz. et ericcat⁹ est h̄tex carmeli. Dec diē dñs de⁹. Sup trib̄ scelerib̄ damasci et sup q̄ttuoz nō cōuertā eū: eo q̄ triturauerūt in plaustris ferreis galaad. Et mittā ignē in domū azael. et deuorabit domos benadab. Et cōterā uectē damasci. et disperdā h̄tatorē de cāpo idoli. et tenentē sceptrū d̄ domo uoluptatis et transfere⁹ p̄pls syrie cyrenē dicit dñs. Dec diē dñs. Sup trib̄ scelerib̄ gazer sup

q̄ttuoz nō cōuertā eū eo q̄ transfulerit captiuitatē p̄fectā ut p̄cluderet eā in idumea. Et mittā ignē in murū gaze et deuorabit edes ei⁹ et disperdā h̄tatorē de azoto et tenentē sceptrū d̄ ascalone. et cōuertā manū meā sup acharon et pibūt reliqui p̄hilitinoz diē dñs. Dec diē dñs. Sup trib̄ scelerib̄ tyri et sup q̄ttuoz nō cōuertā eū. eo q̄ cōcluserint captiuitatē p̄fectā idumea: et nō sint recordati federis fratruū. Et mittā ignē in murū tyri: et deuorabit edes ei⁹. Dec diē dñs. Sup trib̄ scelerib̄ edom et sup q̄ttuoz nō cōuertā eū. eo q̄ p̄secut⁹ sit in gladio fratrem suū et uolauerit mīam eius et tenuerit ultra furore suū: et indignationē suā p̄uauerit usq̄ in finē. Mittā ignē in theman et deuorabit edes bosre: Dec diē dñs. Sup trib̄ scelerib̄ filioz āmon et sup q̄ttuoz nō cōuertā eū: eo q̄ disseuerit p̄gnātes galaad ad dilatādū terminū suū. Et succendā ignē i muro rabath et deuorabit edes ei⁹ in ululatu in die belli: et in turbine i die p̄mōtiōis. et ibi melchon i captiuitatē. ipe. et p̄ncipes ei⁹ siml̄ diē dñs

Ca. II. Ultio dñi cōtra moab pro crudelitate in mortuos cōtra iudā israhel pro cōtemptu leḡi pro idolatria. de b̄nificijs dei et ingratitudine. de destructione ipsorum.

Ca. II

Hec dicit dñs. Sup trib̄ scelerib̄ moab et sup q̄ttuoz nō cōuertā eū: eo q̄ incēderit ossa regis idumee usq̄ ad cinerē. Et mittā ignē in moab. et deuorabit edes carioth et morietur in sonitu moab in clangore tube et disperdā iudicē de medio ei⁹ et oēs p̄ncipes ei⁹ interficiam cū eo diē dñs. Dec diē dñs. Sup trib̄ scelerib̄ iuda et sup q̄ttuoz nō cōuertā eū eo q̄ abiecerit legē dñi: et mādāta ei⁹ nō custodierit. Deceperūt em̄ eos idola sua: post q̄ abierāt patres eoz. Et mittā ignē in iudam et deuorabit edes hierlm̄. Dec dicit dñs. Sup trib̄ scelerib̄ israhel et sup q̄ttuoz nō cōuertā eū: pro eo q̄ uendiderit pro argento iustū et pauperē pro calciamētis. qui cōterūt sup puluere terre capita pauperū et uiam humiliū declinant. Et fili⁹ ac pat̄ eius ierūt ad puellā ut uolaret nomē sc̄m meū et sup uestimētis pigneratis accubuerūt iuxta om̄e altare: et uinū dannatoz bibebant i domo dei sui. Ego autē exterminauī āmorreū a facie eoz. cui⁹ altitudo cedroz altitudo eius et fortis ipe q̄si quercus. Et cōtrui fructū ei⁹ desup. et radices ei⁹ subter. Ego sum q̄ ascendere uos feci de terra egypti. et eduxi uos in desertū q̄draginta ānis. ut possideritis terrā āmorrei. et suscitauī de filijs ūris in p̄phas. et de iunenib̄ ūris nazareos. Nūqd̄ nō ita est filij diē dñs. Et p̄p̄nabit israhel uinū et p̄phetis mādabit. dicētes. ne p̄phetetis. Ecce ego stridebo sub̄ uos sicut stridet plaustrū onustū feno. Et pibūt fuge

Lij

C

D

A

s.i.b

B

E

Ume. xij. d

D

Amos

mun⁹. et paupes depmentes in porta Ideo prudens in tpe illo tacebit. qz tps malū est. Queris te bonū z nō malū vt uiuat. z erit dñs de⁹ exercituū vobiscū. sicut dixistis. **O** dite malū z diligite bonū. z cōstitute in porta iudiciū: si forte miseretur dñs deus exercituū reliquijs ioseph. Propterea hec dicit dñs deus exercituū dñator. In oibus plateis planc⁹ z in cūctis q̄ foris sunt dice⁹ ve ve. Et vocabūt agricolā ad luctū et ad plancū eos q̄ sciūt plangere. Et in oibus vijs erit planc⁹. qz ptransibo in medio tui dicit dñs. Ne desiderantib⁹ diem dñi. Ad qd eam vobis. Dies dñi ista tenebre z nō lux. Quō si fugiat vir a facie leonis. z occurrat ei vsus. z ingrediat domū. et inuitatur manu sua sup parietē. z mordeat eū coluber. Nūqd nō tenebre dies dñi et nō lux et caligo. et nō splendor in ea. **O** di et pieci festiuitates vestras. et nō capiā odorē cetūū vestroz. Quā si obtuleritis mihi holocautū z munera vestra nō suscipiā. z vota piūū vestroz nō respiciā. Aufer a me tumultū carminū tuoz z cantica lyre tue nō audia Et reuelabitur quasi aqua iudiciū: et iusticia q̄si torrens fortis. Nūquid hostias z sacrificiū obtulistis mihi in deserto quadraginta annis dom⁹ israel. Et portastis tabernaculū moloch deo vestro. et imaginē idolorū vestroz sidus dei vestri rempha. figuras q̄s fecistis vobis adorare eas Et migrare vos faciā trans damascū dixit dñs deus exercituū nomen eius.

L.S. Contra primates populoz deliciosos de vastatione et interitu iude z israel q̄ dñm cogunt naturam mutare. **Ca. VI**

A vobis q̄ opulenti estis in syon z cōfiditis in mōre samarie. optimates capita pploz: ingredientiē pōpatice domū israel. Transite in calāne z videte z ite inde in emath magnā. z descendite in geih palestinoz z ad optima q̄z regna hoz si latior termin⁹ eoz termino v⁹o est. Qui sepati estis in diē malū z appropinqtis solio iniqtatis. Qui dormitis in lectis eburneis. et lasciuit⁹ in stratis v⁹is. Qui comedetis agnū de grege. z vitulos d̄ medio armenti. q̄ canitis ad vocē psalterij. Sicut dauid putauerūt se habere vasa cantici: bibētes vinū in phialis. et optimo vnguēto delibuti. z nihil patiebatur sup stritiōe ioseph Quapropt nūc migrabūt in capite transmigrantiū. z aufere⁹ factio lasciuentiū. Iurauit dñs deus in aīa sua. dicit dñs deus exercituū. Detestor ego supbias iacob. z domos ei⁹ odi. z tradā ciuitatē cū habitatorib⁹ suis. Quā si reliqui fuerint decē viri in domo vna. et ipi morient⁹. Et tollet eū ppinqu⁹ su⁹ z cōburet eū vt efferat ossa de domo z dicet ei q̄ in penetrabilib⁹ dom⁹ est. Nūqd adhuc est

penes te. Et respondebit. Finis est. Et dicet ei. Tace et nō recorderis nominis dñi. Quia ecce dñs mādauit. et pcutiet domū maiorē ruinis. z domū minorē scissionib⁹. Nūqd currere queūt in petris equi aut arari potest in bubalis. Quā apertistis in amaritudine iudiciū. z fructū iusticie in absinthiū qui letamini in nihili. q̄ dicitis: Nūqd nō in fortitudine nostra assumphimus nobis cornua. Ecce em̄ suscitabo sup vos dom⁹ israel dicit dñs deus exercituū gentem. z cōteret vos ab introitu emath vsqz ad torrentē deserti:

L.S. De captiuitate israel p assyrios z iude per nabuchodonosor. de trulla cōmentarij de amasia sacerdote cōtradiciente amos. **VII**

Hec ostendit mihi dñs de⁹. Et ecce fictoz locuste in principio germinantiū serotini imbris. et ecce serotin⁹ post tonsionē regis. Et factū est euz consummasset comedere herbā terre. dicit. Dñe de⁹ ppitius esto obsecro Quis suscitabit. Jacob qz paruul⁹ est. Misert⁹ est dñs sup hoc. Non erit dixit dñs. Hec ostendit mihi dñs deus. Et ecce vocabat iudiciū ad ignē dñs de⁹. et deuorauit abyssum multā et comedit simul partē. Et dixi. Dñe de⁹ quiesce obsecro. Quis suscitabit. Jacob qz puul⁹ est. Misertus ē dñs sup hoc. S⁹ z istud nō erit dixit dñs de⁹. Hec ostendit mihi dñs de⁹. Et ecce dñs stās sup murū litū et in manu eius trulla cementarij Et dixit dñs ad me. Quid tu vides amos. et dixi. Trullā cementarij. Et dixit dñs. Ecce ego ponā trullā in medio ppli mei isrl. Non adijciā vltra supinducere eū et demolient⁹ excelsa idoli. z sanctificationes israel desolabūtur. et cōsurgā sup domū hieroboā in gladio. Et misit amasias sacerdos bethel ad hieroboā regē israel dicēs. Rebellaui cōtra te amos in medio dom⁹ israel Non poterit terra sustinere vniuersos smones ei⁹. Hec em̄ dicit amos. In gladio morietur hieroboā. et israel captiuus migravit de terra sua. Et dixit amasias ad amos. Qui vides gradere fuge in terrā iuda et comede ibi panē z ppheta bis ibi z in bethel nō adijcies vltra vt pphetes qz sanctificatio regis est z dom⁹ regni ē. Respōditqz amos z dixit ad amasiā. Non sum propheeta z nō sum filius pphē. sed armentari⁹ ego sus vellicans sycomoros. Et tulit me dñs de⁹ cū sequerer gregez. et dixit dñs ad me. Vade ppheta ad pplim meū israel. et nūc audi verbū dñi. Tu dicis nō ppheta bis sup israel. z nō stillabis super domū idoli. Propter h̄ dicē dñs. Uxor tua i ciuitate fornicabitur. et filij tui z filie tue in gladio cadent. et hum⁹ tua funiculo metiet⁹. Et tui in terra polluta morieris. et israel captiuus migrabit de terra sua.

L.S. De vincino et festinatione vindicte in **L. iij**

D

A

infra co.

B
s. co.

s viij. a.

E

D

Amos

pplm. de auaricia ppli. de passiōe dñi. de luctu
de captiuitate ppli. et de fame verbi dei. VIII

Asc ostendit mihi dñs deus. ecce vncin?
pomoy. Et dixit. Quid tu vides amos
Et dixi. Vncinū pomoy. et dixit dñs ad
me. Venit finis sup pplm meū isrl. Non adñcias
vltra vt ptranscā eū. Et stridebant cardines tē
pli in die illa diē dñs de. Multi morient. in oī
loco proñcietur silentiū. Audite hoc q̄ cōteritis
pauperē. et deficere faciē egenos terre dicētes

Nō transibit messis et venūdabim? merces et
sabbatū et apiem? frumentū. vt iminuat? men
surā et augeam? siclū. et supponam? stateras do
losas vt possideam? i argento egenos. et paupe
res p calciamētis et quisq̄lias frumēti vendim?

Jurauit dñs in supbiā iacob: si oblit? fuero vsq̄
ad finem oīa opera eoy. Nūquid sup isto nō cō
mouebit? terra. et lugebit oīs habitator ei?. et a
scendet q̄si fluu? vniuersus. et eijciet? et defluet q̄
si riu? egypti. Et erit in die illa diē dñs. occidet
sol meridie et tenebrescere faciā terrā in die lumi
nis. Et cōuertam festinatē vestras in luctū. et

omnia cantica vestra in planctū. Et inducā sup
omē dorsu vrm saccū. et sup omē caput caluiciū
Et ponā eas quasi luctū vni geniti. et nouissima
eius quasi diem amay. Et ecce dies veniūt diē
dñs et emittam famē in terrā. nō famē panis ne
q̄ sitim aque sed audiendi verbū dñi. Et cōmor
uebūtur a mari vsq̄ ad mare et ab aq̄lone vsq̄
ad orientē circūibūt q̄rentes verbū dñi et nō in
uenient. In die illa deficient virgines pulchre et
adolescentes in siti qui iurat in delicto samarie
et dicūt. Viuit deus tuus dan. et viuit via bērsa
bee. et cadent et non resurgent vltra.

**C. S. De cōcidio tēpli et vrbis ppter auaris
ciā pncipū: q̄ dñs cōphendet fugietes et natio
nes hoīm nō attēdit. sed mores ei? de tpe resur
rectionis instaurātis ecclie. de p̄dicatorib? qui
plātau erūt ecclias. et ipi in ecclia plātabūt. IX**

Vidi dñm stantem super altare. Et dixit.
Merce cardinē et cōmoueam? supli
minaria. Auaricia em̄ in capite oīuz et
nouissimū eoy in gladio interficiā. Non erit fu
ga eis. et q̄ fugerit ex eis: nō saluabit. Si descē
derint vsq̄ ad infernū. inde man? mea educet
eos et si ascenderint vsq̄ i celū inde detrahā eos
Et si absconditi fuerint in vertice carmeli: inde
scrutans auferā eos: et si celauerint se ab oculis
meis in pfundo marj. ibi mādabo serpēti et mor
debit eos. Et si abierint in captiuitatē corā mi
micis suis ibi mādabo gladio et occidet eos. et
ponā oculos meos sup eos i malū et nō i bonū
Et dñs de? exercituū q̄ tangit terrā et t̄bescit et
lugebūt oīs habitātes in ea. et ascendet sic riu?
oīs. et defluet sicut fluu? egypti. Qui edificat in
celo ascensionē suam et fasciculū suū sup terrā

fundauit. Qui vocat aquas maris. et effundit
eas sup faciem terre. Dñs nomē eius. Nūqd nō
vt filij ethiopus vos estis mihi filij isrl. aut dñs
Nūqd nō israhel ascendere feci de terra egypti et
palestinos de cappadocia et syrios de cyrene.
Ecce oculi dñi dei sup regnū peccans. et cōterā
illud a facie terre. Verūtñ cōterens nō cōteras
domū iacob dicit dñs. Ecce em̄ mādabo ego et
cōcutiā in oīb? gentib? domū isrl. sicut pcutitur
triticū in cribro. et nō cadet lapill? sup terrā. In
gladio morient oēs pctōres ppli mei. qui dicūt
nō appropinq̄bit et nō veniet sup nos malū In
die illa suscitabo tabernaculū dauid qd̄ cecidit
et reedificabo apturas muroy eius. et ea q̄ cor
ruerant instaurabo. et reedificabo eū sicut i die
bus antiquis. vt possideant reliquias idumee
et oēs natiōes: eo q̄ inuocatū sit nomē meū sup
eos dicit dñs faciens hec. Ecce dies veniēt diē
dñs et cōphendet arator messorē. et calcator vuc
mittentē semen. Et stillabūt mōtes dulcedinē et
omēs colles culti erūt. Et cōuertā captiuitatē
ppli mei israhel. et edificabūt ciuitates desertas.
et inhabitabūt et plantabūt vineas. et bibent vi
nū eay. et faciēt hortos et comedēt fruct? eoy. et
plantabo eos sup humū suā. et nō euellā eos vl
tra de terra sua quā dedi eis diē dñs de?

**Explicit Amos propheta. Incipit
prologus in Abdiam prophetam.**

Iacob patriarcha habuit fratrem esau qui
ob ruborem corporis sui edom hebreā lin
gua appellatus est. qd̄ latine sanguine?
dicitur. Is memoratū fratrem suū q̄ isrl nomē ac
ceperat graui odio cōmotus interimere conat?
est. Qua de causa oēs qui pplm isrl. i. filios pa
triarche iacob p̄dicti esau odiuz imitati p̄secuti
sunt. Esau et edom appellati sunt. Et q̄ pplis
israhel de captiuitate chaldeoy p̄ cyrū regē per
saruz nutu dei reuocatus in hierlm ab alio reg
no grauer afflictus atq̄ oppressus est. ideo b̄
regnū qd̄ more esau p̄dictū pplm p̄secutū est. p
denūciationē ab die prophete increpatur. qd̄ nō
dei indignatione: sed sua virtute pplm supatū
gloriabatur. De quo regno olim p̄ dauid in psal
mo. cxxvi. dictū ē. Memorare dñe filioy edom
in die hierlm. Nam reliqua lectione cōphensa.
futurū in gentes iudiciū ob causas lectione cōp
hensas. regnūq̄ dei i pplo isrl significat. hebrei
hūc dicūt esse q̄ sub rege samarie achab: et impi
issima iezabel pauit centū p̄phas in specub?. q̄
nō curauerūt genu ante baal. et de septē milib?
erat quos helias arguif ignorasse. Sepulchrū
q̄ eius vsq̄ hodie cū mausolohelizei prophe et
baptiste iohānis in sebastē veneratiōe habetur
q̄ olim samaria dicebat. Hanc herodes rex anti
pas fil? in honore augusti cesaris greco noīe
vocauit augustam. Dic igitur qui centū p̄phas

A
s. vii. b

B

s. vi. c

C

Thobie. ii. b
i. Adach. i. c

D

A

B
hi. xlii. c

s. vi. c

Mat. vi. c
i. vii. b

Thobie

D

Joh. vii. b

Scip. vii. b

Scip. vii. b

i. Ezech. vi. b

ps. cxxvi. b

ij. R. i. b

Roma. vi. b

Abdias

pauerat. accepit gratiā pphetalē. et dū dux exercitus fuit dux ecclie. Tūc in samaria puū gregē pauerat. nūc in toto orbe xpī pascit ecclias. Et sicut stephanus coronā meruit passionis. sic hic de futuris dei cū paulo aplo noie gliatur. qz. Abdias seruus dñi in nostro sonat eloquio.

Explicit prologus. Incipit argumentū.

Abdias qui interpretat seruus dñi per sonat contra edom: sanguineū terrenū qz fratres fratris quoqz Jacob semper emulū hasta percutit spiritali.

Explicit argumentū. Incipit

Abdias propheta.

L.S. Edom ppter supbiā deiicit et vastat p nabuchodonosor ppter interfectionē et iniqtatem in fratre suū. de causis ppter qz edom captiuatur. de resurrectione iudeoz. de tyro. de dilatione pdicationis. et de subiectione pploz. I.

Uisio Abdie.

Hec dicit dñs de' ad edom
Auditū audiuim' a dño: et
legatum ad gentes misit.
Surgite: et cōsurgam' ad
uersus eū in plū. ecce par
nulū dedi te in gentib'. cō

temptibilis tu es valde. Supbia cordis tui ex tulit te habitantē in scissuris petraz exaltantes solū tuū. Qui dicis in corde tuo. quis detrahet me in terrā. Si exaltat' fueris vt aquila. et si inf sidera posueris nidus tuū. et inde detrahā te dicit dñs. Si fures introissent ad te: si latrones p noctē. quō cōticuisses. Nōne furati essent sufficien tia sibi. Si vindemiatores introissent ad te. Nū quid saltem racemū reliquissent tibi. Quō scrutati sunt esau. Inuestigauerūt abscondita eius. Usqz ad terminū emiserūt te omēs viri federis tui illuserūt tibi. Inualuerūt aduersus te vimpacis tue. Qui comedūt tecū. ponēt insidias sub te: Non est prudētia in eo. Nūquid nō in die illa dicit dñs. per dā sapientes de idumea. et prudētiā de mōte esau. et timebūt fortes tui a meridie vt intereat vir de monte esau. Propter interfe ctionē et ppter iniqtatē in fratre tuū iacob: ope riet te cōsulio. et peribis in eternū. In die cū sta res aduersus euz. qñ capiebant alieni exercitū eius. et extranei ingrediebant portas ei'. et sup hierlm mittebant sortē: tu qz eras qñ vn' ex eis. et nō despicias in die fratris tui. in die pegrina tionis ei'. et nō letaberis sup filios iuda in die pditionis eoz et nō magnificabis os tuū in die angustie. Neqz ingredieris portā ppli mei in die ruine eoz. neqz despicias et tu in malis ei' i die vastitatis illi' et nō emitteris aduersus exerci tū eius in die vastitatis illi'. neqz stabis in exiti

bus vt interficias eos q fugerint. et nō cōclu des reliquos ei' in die tribulationis: qñ iuxta est dies dñi sup oēs gentes. Sicut fecisti. fiet ti bi: retributionē tuā conuertā in caput tuū. Quō em bibisti sup montē scm̄ meū: bibent oēs gen tes iugiter. et bibent. et absorbebūt. et erūt qñ nō sint. Et in mōte syon erit saluatio et erit scūs. et possidebit dom' iacob eos q se possederant. et erit dom' iacob ignis: et dom' ioseph flāma. et domus esau stipula. et succēdent in eis et deuora būt eos. et nō erūt reliquie dom' esau. qz dñs lo cutus est. Et hereditabūt hi qui ad austrū sunt montē esau. et qui in campestrib' philistim. et possidebūt regionē effraim et regionē samarie. Et beniamin possidebit galaad: et trāsmigratio exercitus hui' filioz israel oīa loca chananeoꝝ vsqz ad sareptam. et transmigratio hierlm q in bosforo est possidebit ciuitates austri. Et ascen dent saluatores in montē syon iudicare montē esau et erit dño regnū.

Explicit abdias propheta. Incipit prologus in Jonam prophetam.

Inam sanctuz hebrei affirmant filium fuisse mulieris vidue sareptane quē he lias propheta mortuū suscitauit. matre postea dicente ad eū. nūc cognoui qz vir dei es tu: et verbū dei in ore tuo veritas est. Ob hanc etiam causam ipsum puerū sic vocauit amathi. Amathi em̄ in nra lingua veritatē sonat. et ex eo qz verū helias locut' est. ille q suscitatus est fili' esse dicit veritatis. Ideo de veritate colūba na scitur. qz Jonas columbā sonat. In cōdēnatio nē aut israel Jonas ad gentem mittit: qz niniue agēte pniāz illi in malicia pseuerāt. Temporib' quippe hieroboā regis israel q deo derelicto cū pplo suo in samaria idolis sacrificabat: ionam prophetā fuisse. qrtus liber regū indicat. Is cū propheta illumiante pctōres ciuitatis niniue dei miam cōsecuturos videret: ne falsa pdicare videretur: ad denūciandū interitū eiusdē cinita tis ire nolebat. Nam sicut de' ad abraā de impie tate sodomoz et gomorreoz locut' est. clamor sodomoz et gomorreoz puenit ad me. Ita et de niniue dicit. eo qz ascenderit clamor malicie ei' ad deū. Et qz sententia dei de sodomis facta mi nime reuocata est. ita et ionas aduersus niniue prolata sniam reuocari nolebat. diuine dispen sationis ignarus qui salutē hoim ad se cōuer tentiū magis vult qz interitū. Hoc illi acciderat qd et sancto heliseo. q filiū sunamitidis mulieris mortuū ignorauit. Ideo a conspectu dei fugere se ionas putabat: humanū aliqd passus dicente dauid. Quo ibo a spū tuo et quo a facie tua fugiā

Explicit prologus. Incipit argumentū.

2 iij

5

6

iiij. R. l. xvij. d

iiij. R. l. xiiij. f

Gen. xvij. e
Jone. i. s

Ezech. xxxij

iiij Reg. iij. e

Ps. cxix

Jonas

Ionas colūba pulcherrima, naufragio suo passionē dñi pfigurans mundū ad pñiam, reuocat, et sub noīe ninīue salutem gentibus denunciat:

Explicit argumentū. Incipit Jonas ppba:
L.S. Jonas mittit̄ in ninīue ad p̄dicandū et fugit in tharsis: oritur tempestas, et in mare mittitur, et stat mare, et timent offerentes dño, et dñs populi miseretur. **Ca. I.**

Factū est verbum dñi ad ionā filiū Amathi dicēs. Surge et vade in ninīue ciuitatē grandē et p̄dica in ea qz ascendit malicia eius corā me, et surrexit Jonas vt fugeret in tharsis a facie dñi, et descendit ioppen: et inuenit nauē euntē in tharsis, et dedit naulū ei et descendit in eam vt iret cū eis in tharsis a facie dñi. Dñs aut̄ misit ventū magnū in mare: et facta est tēpestas magna in mari: et nauis p̄cl̄tabatur cōteri, et timuerūt naute, et clamauerūt viri ad deū suū, et miserūt vasa q̄ crāt in nauī in mare vt allenaretur ab eis. Et ionas descendit ad interiora nauis: et dormiebat sopore graui, et accessit ad eū gubernator, et dixit ei, Quid tu sopore dep̄meris. Surge inuoca deū tuū, si forte recogitet deus de nobis et nō peream. Et dixit vir ad collegas suū, Venite et mittam̄ sortes, et sciamus q̄re hoc malū sit nobis, et miserūt sortes, et cecidit sors sup̄ Jonaz, et dixerūt ad eū, Indica nobis: cui⁹ causa malū istud sit nobis, qd̄ est opus tuū, q̄ terra tua, et quo vadis, vel ex quo pp̄lo es tu, et dixit ad eos, Debreus ego sū et dñm deū celi ego timeo, q̄ fecit mare et aridā. Et timuerūt viri timore magno et dixerūt ad eū, Quid hoc fecisti, Cognouerūt em̄ viri q̄ a facie dñi fugeret qz indicauerat eis ionas, et dixerunt ad eū, Quid faciem⁹ tibi, et cessabit mare a nobis, Quia mare ibat et intumescēbat sup̄ eos et dixit ad eos, Tollite me et mittite in mare et cessabit mare a vobis, Scio em̄ ego: qm̄ p̄pter me tempestas hec grandis venit sup̄ vos, Et remigabant viri vt reuerterent̄ ad aridam et nō valebant, qz mare ibat, et intumescēbat sup̄ eos, et clamauerūt ad dñm et dixerūt, Quesum⁹ dñe ne peream⁹ in aīa viri isti⁹, et ne des sup̄ nos sanguinē innocentē, qz tu dñe sicut voluisti: fecisti, et tulerūt ionā et miserūt in mare et stetit mare a feruore suo, Et timuerūt viri timore magno dñm et immolauerūt hostias dño: et vouerūt vota,

L.S. Absorptus a cete clamat ad dominū exauditur et euomitur. **Ca. II.**

Et p̄parauit dñs pisces grandē vt deglutiret ionā, Et erat Jonas in ventre piscis trib⁹ dieb⁹ et trib⁹ noctib⁹, et orauit

ionas ad dñm deū suū de ventre piscis, et dixit, Clamaui de tribulatione mea ad dñm: et exaudiuit me, De ventre inferi clamaui: et exaudisti vocē meā, Et picasti me in pfundū in corde maris: flumē arcūdedit me, Dēs gurgites tui et fluctus tui sup̄ me transierūt, Et ego dixi, Abieci⁹ sum a cōspectu oculorū tuorū, Verūt̄ rursus vi debo templū sanctū tuū, Circūdederūt me aque vsq̄ ad aīas, abyssus vallauit me, pelagus operuit caput meū, Ad extrema montiū descendit̄ terre vectes cōcluserūt me in eternū, et subleuabis de corruptione vitā meā dñe deus me⁹, Cū angustiaretur in me aīa mea dñi recordat⁹ sum, vt veniat ad te oratio mea ad templū sanctū suū Qui custodiūt vanitates: frustra miam suā de relinquūt, Ego aut̄ in voce laudis imolabo tibi quecūq̄ voui reddā pro salute mea dño, et dixit dñs pisci, et euomit ionam in aridam.

L.S. Iteruz ionas mittitur in ninīue p̄dicari p̄dicat: penitet popul⁹ et dñs miseref. **III.**

Factū est v̄bū dñi ad ionā sc̄do, dicens Surge et vade in ninīuen ciuitatē magnā et p̄dica in ea p̄dicationē quā ego loquor ad te, Et surrexit ionas et abiit in ninīue iuxta v̄bū dñi, et ninīue erat ciuitas magna itinere triū diey, Et cepit ionas introire ciuitatē itinere diei vni⁹, et clamauit et dixit, Adhuc quadraginta dies, et ninīue subuertetur, et crediderunt viri ninīuite in dño, et p̄dicauerūt ieiuniū, et vestiti sunt saccis a maiore vsq̄ ad minorē, Et puenit verbū ad regē ninīue, et surrexit de solio suo et abiicit vestimentū suū a se, et indutus ē sacco et sedit in cinere, et clamauit et dixit in ninīue ex ore regis et principū eius dicens, Hoīes et iumenta et boues et pecora nō gustent quicūq̄ nec pascantur, et aquā nō bibant, et operiātur saccis hoīes, et iumenta clament ad dñm in fortitudine, et cōuertatur vir a via sua mala et ab iniquitate q̄ est in manib⁹ eorū, Quis scit si cōuertatur et ignoscat deus, et reuertatur a furore ire sue: et nō pibim⁹, et vidit deus opa eorū, qz cōuersi sunt de via sua mala et miser⁹ est sup̄ maliciā quā locut⁹ fuerat vt faceret eis et nō fecit.

L.S. Dolet ionas ad mortē et arguit a dño dolet ionas arefacta hedera, et ex h̄ pbat ei dñs qz p̄pter ninīue debuit condolere. **III.**

Afflict⁹ est ionas afflictioe maḡ et iratus est et orauit ad dñm et dixit, Obsecro dñe, nūq̄d nō h̄ est verbū meū cū adhuc essem in terra mea, Propt̄ h̄ p̄occupauī vt fugerē in tharsis, Scio em̄ qz tu de⁹ clemēs et miser⁹ coris es, paties et m̄lc̄e miserationis, et ignoscēs sup̄ maliciā, Et nūc dñe tolle queso aīam meā a me, qz melior est mihi mors q̄ vita, Et dixit dñs Putasne h̄n irasci tū, Et egressus ē ionas de ciuitate, et sedit p̄tra orientē ciuitat̄, et fecit sibi

Gen. xviij. b

B

E

D

Deut. xxi. b

A

Matth. xij. c.

Ps. 136

E

D

A

B

Matth. Luc. 4

D

Joh. 14

A

Ps. 136

i. Reg. 17

Micheas

met vmbra culū ibi. et sedebat subter illud in vmbra donec videret qđ accideret ciuitati et prepa-
rauit dñs de' edera et ascēdit sup caput iōne vt
esset vmbra sup caput ei'. et ptegeret eū. Labora-
uerat em̄ et letatus est ionas super edera leticia
magna. et pauit de' vermen ascensu diluculi in-
crastinū. et percussit edera et exaruit. et cū ortus fu-
isset sol precepit dñs vcto calido et vrēti et percussit
sol sup caput iōne. et estuabat. Et petiuit aie
sue vt moreret. Et dixit. *Delit' est mihi mori qđ
vnuere.* et dixit dñs ad ionā. *Putasne bñ irasces-
ris tu sup edera* Et dixit bñ irascor vsqz ad mor-
tem. et dixit dñs. *Tu doles sup edera in qđ nō la-
borasti neqz fecisti vt cresceret qđ sub vna nocte
nata est et sub vna nocte perijt. et ego nō pcā ni-
niue ciuitati magne. in qua sunt plus qđ centum
vigintimilia hoim qđ nesciūt quid sit inter dexte-
ram et sinistra suā et iumenta multa.*

*Explicit ionas propheta. Incipit prologus
in Micheam prophetam.*

Quoniam iohannes achas et ezechie re-
gum iuda. micheā ppham ob hāc pro-
phetiā spūscō repletū fuisse lectio ipā
demonstrat. Sed de supradicto numero regum
ioathan et ezechiam deo ob regiones placuisse.
historia libri quarti regum. et secundi paralipo-
menon indicat. Achas vero relicta deo idola sa-
marie quib' etiam filios suos in sacrificiū igni
cōcremandos obtulerat coluisse pstat. Quam-
obrem deus samariā qđ reges isrl' et iuda memo-
ratorū simulacrorū supstitiōe fefellerat increpās
indignationē suā in eā pcessurā cōminatus est
Populo etiā isrl' puaricatori et principibus ei'
qui eundem populum fallaci suasiōe ad colen-
da idola impulerant verbis in sequentib' capti-
uitatem et interitum affuturum denunciāuit.

Explicit prologus. Incipit argumentum

Micheas de morasthi coheres xpi vasta-
tionem annunciat filie latronis. et obfi-
dionem ponit contra eam. quia maxil-
lam percussit iudicis israel.

*Explicit argumētū. Incipit micheas ppha
L. S. de terrore vcturi iudicis. de subuersio-
ne samarie pph' idola plāgit ppha qđ plāgant p-
uenit ad iudeos et incitat ad planctū.*

Verbum domini
quod factū est ad micheam mo-
rasthitē in dieb' ioathā Achas
et ezechie regū iuda quod vidit
sup samariam et hierlm. Audite
ppli oēs et attēdat terra et pleni-
tudo eius. et sit dñs deus vobis
in testem: dñs de templo sancto suo. Quia ecce
dñs egrediet de loco suo et descendet et calcabit
sup excelsa terre. et psumuntur mōtes subtns eū

et valles scinduntur sicut cera a facie ignis. sicut
aque qđ decurrūt in preceps. In scelere iacob oē
istud. et in pctis dom' isrl'. Qđ scelus iacob. Nō
ne samaria. et que excelsa iude. Nōne hierusalem
Et ponā samariā quasi aceruū lapidū in agro
cū plātat vinea. et detrahā in vallē lapides ei'.
et fundamenta ei' reuelabo. et oia sculptilia ei'
concidentur. Et oēs mercedes eius cōburent
igni. et oia idola ei' ponā in pditionē. qz de mer-
cedibus meretricis congregata sunt. vt vsqz ad
mercedē meretricis reuertent. Sup b' plangā et
vlulabo vadā spoliatus et nudus. *Faciā plāctū
velut draconū: et luctū quasi strutionum.* quia
desperata est plaga eius. qz venit vsqz ad iudas
tetigit portā ppli mei vsqz ad hierlm. In geth
nolite annūciare. lachrymis ne ploretis. In do-
mo pulueris puluere vos pspersite. et transite
vobis habitatio pulcra. psumio ignominia. Nō
ē egressa que habitat in exitu. *Plāctū dom' vi-
cina accipiet ex vobis que stetit sibi met. qz infir-
mata est in bonis qđ hitat in amaritudinib'.* Qz
descendit malū a dño in portā hierlm. tumult'
quadrige stuporis habitati lachis. Principiū
pcti est filie syon qz in te inuēta sunt scelera isrl'
Propterea dabit emissarios sup hereditatem
geth. domos mendaciū in deceptiones regibus
isrl'. Adhuc heredē adducā tibi qđ hitas in mare
sa vsqz ad odollā veniet glia isrl'. *Decaluares et tō-
dere sup filios delitiaz tuarū: dilata caluitium
tuum sicut aquila: qm captiui ducti sunt ex te.*

*L. S. Pctā ppli designat que prouocat vl-
tionem peccātes in spe cōfutat. et iubet ire post
dñm: cōpatit ppha ppho suo et post tristitiā pro-
phetat leta. de aduentu xpi et ascensione.*

Ut qđ cogitatis inutile et opamini malū
in cubilib' vris In luce matutia faciūt
illud: qm dñs est man' eoz. et pcupi-
erūt agros et violēter tulerūt et rapuerūt domos
et calūniabant virū et domū ei'. viz et heredi-
tatē ei'. Idcirco b' diē dñs. *Eccē ego cogito sup
familiā istā malū vñ non auferetis colla vñ et
nō ambulabitis supbi. qm tps pessimum est.* In
die illa sumet sup vos pabola. et cātabit cāticiū
cū suauitate dicētū. *de populatōe evastati sum'
Pars ppli mei pmutata est. Quō recedis a me
cū reuertar qđ regiones nras diuidat. pph' b' non
erit tibi mittēs funiculū sortis in cetū dñi so isrl'
Ne loqm̄ini loquētes. Nō stillabit sup istos: nō
pphendet psumio dicit dñs iacob. nūqd abbrevi-
atus est spūs dñi. aut tales sunt cogitatiōes ei'
Nonne vba mea bona sunt cū eo qđ recte gradit
Et ecōtrario ppls me' in aduersariū cōsurrexit
Desup tunicā palliū sustulisti: et eos qđ trāsibāt
simplicif puertistis in bellū Mulier es ppli mei
eiecisti de domo delitiaz suaz. a puulis eaz tu
listis laudē meā in ppetuū. Surgite et ite. qz nō*

B
infra. iij. d

D

D

B

B

E

Debre. rii. c

Adicbeas

habētis h̄ requiē. Propter immundiciā ei⁹ cor
rūdet putredie pessima. Utinā nō essem vir ha
bens spm̄ et mēdaciū poti⁹ loq̄rer. Stillabo tibi
in vinum et in ebrietatem. et erit sup̄ quē stil
la p̄pls iste. Cōgregatione p̄gregabo iacob to
tū te. in vnu p̄ducā reliq̄as isrl̄. Pariter ponam
illum quasi gregem in ouili. quasi pecus in me
dio caulaꝝ. Tumultuabūt a multitudine hoīm
Ascendet em̄ pandens iter ante eos. Diuidet et
transibunt portā. et egredientur per eā. Et trāsi
bit rex eoz̄ corā eis. et dñs in capite eoz̄.

L.S. Cōtra crudelitātē principū p̄ fallacias
p̄phetaz̄ et doctoz̄. p̄ scelera primatū et iudiciū
p̄pter q̄ syon destructa est hierlm̄. III

Audi. Audite p̄ncipes iacob et duces
dom⁹ isrl̄. nunq̄d nō vīm est scire iudi
ciū q̄ odio habetis bonum et diligitis
malū: q̄ violenter tollitis pelles eoz̄ desup̄ eis
et carnē eoz̄ desup̄ ossib⁹ eoz̄. Qui comederunt
carnē ppli mei. et pellē eoz̄ desup̄ excoꝛiauerūt
et ossa eoz̄ p̄fregerūt. et p̄ciderūt sicut in lebeta
et quasi carnē in medio olle. Tūc clamabunt ad
dñm. et nō exaudiet eos. et abscondet faciē suam
ab eis in tpe illo. sicut neq̄ter egerūt adinuētio
nibus suis. h̄ dicit dñs: sup̄ p̄phas q̄ seducunt
pplm̄ meū. q̄ mordēt dētibus suis et predicant
pacē. Et si q̄s nō dederit in ore eoz̄ q̄ppia. san
ctificant sup̄ eū plū. Propterea nox vobis p̄vi
sione erit et tenebre vobis p̄ diuinatione. Et oc
cūbet sol sup̄ p̄phas et obtenebrabit sup̄ eos di
es. Et p̄fundet q̄ videt visioes et p̄fundet diuini
ti. et opiet oēs vultus suos. qz̄ nō est rñsum dei
Verūm ego replet⁹ sum fortitudine spūs dñi iu
dicio et virtute. vt annūciē iacob scelus suum et
isrl̄ pctm̄ suū. Audite h̄ p̄ncipes dom⁹ iacob. et
iudices dom⁹ isrl̄. q̄ abominamini iudiciū et oia
recta p̄uertitis. Qui edificat⁹ syon in sanguini
bus et hierlm̄ in iniquitate. P̄ncipes ei⁹ in mune
rib⁹ iudicabāt et sacerdotes ei⁹ in mercede doce
bāt. et p̄pbe ei⁹ in pecunia diuinabāt. et sup̄ dñs
requeſcebāt dicētes Nunq̄d nō dñs in medio nrm̄
Nunq̄d venient sup̄ nos mala. Propt̄ h̄ cā vti
syon q̄si ager arabis. et hierlm̄ q̄si aceruus lapi
dū erit et mons templi in excelsa siluaz̄.

L.S. De aduētū xp̄i et fide gētū. de p̄porta
tione orbis. de p̄uersiōe reliq̄az̄ isrl̄. p̄ aduētū
xp̄i p̄solat hierlm̄. captiuitatē babilonicā et li
berationē et futuros p̄dicatores predicat. de re
liquijs que p̄dicabunt et saluabūt. III

Aerit in nouissimo dieꝝ. erit mons do
mus dñi p̄par⁹ in vertice mōtiū. et sub
limis sup̄ colles et fluent ad eū ppli: et
p̄perabūt gētes multe et dicēt. Venite ascenda
mus ad montē dñi et ad domū dei iacob. et doce
bit nos de vñs suis. et ibim⁹ in semitis ei⁹. Quia
de syon egrediet⁹ lex. et v̄bū dñi de hierlm̄. et ius

dicabit inter populos multos. et corripset gen
tes fortes vsq̄ in longinquū. et p̄cidēt gladios
suos in vomeres et hastas suas in ligones. Nō
sumet gens aduersus gentē gladiū. et nō discēt
vltra belligerare. et sedebit vir sub⁹ vineā suaz̄
et subtus ficū suam. et nō erit q̄ deterreat. qz̄ os
dñi exercitiū locutū est. qz̄ oēs populi ambula
būt vnusq̄sq̄ in noie dei sui. nos aut̄ ambulabi
mus in noie dei nri in eternū et vltra. In die illa
dicit dñs. p̄gregabo claudicatē. et eā quā eiecerā
colligā. et quā afflixerā p̄solabor et ponā clau
dicatē in reliq̄as et eā q̄ laborauerat in gentē ro
bustā. et regnabit dñs sup̄ eos in mōte syon ex h̄
nūc et vsq̄ in eternū. Et tu turris gregis nebu
losa filia syon. vsq̄ ad te veniet. et veniet ptās p̄
ma regnū filie hierlm̄. Nūc q̄re merore p̄traher
Nunq̄d rex nō est tibi aut p̄siliari⁹ tuus perijt qz̄
cōprehēdit te dolor sicut pturientē. Dole et sata
ge filia syon q̄si pturiēs. qz̄ nūc egredieris de ci
uitate. et h̄itabis in regione et venies vsq̄ ad ba
bylonem Ibi liberaberis. ibi redimet te dñs de
manu inimicōꝝ tuoz̄ et nūc p̄gregate sūt sup̄ te
gētes multe. q̄ dicit lapides. et aspiciat in syon
oculus nr̄. Ipi aut̄ nō cognouerūt cogitatioes
dñi et nō intellexerūt p̄siliū ei⁹ qz̄ p̄gregauit eos
q̄si fenū aree. Surge et tritura filia syon: qz̄ cornu
tuū ponā ferreū. et vngulas tuas ponā creas. et
p̄minues p̄plos multos. et interficies dño rapi
nas eoz̄. et fortitudinē eoz̄ dño vniuerſe terre

L.S. De vastatione hierlm̄ p̄ morte xp̄i. de
natiuitate et magnificentia xp̄i. de septē pastori
bus octo primatibus. de apostolica predicatio
ne et iudeoz̄ exterminatione. Ca. V

Anc vastaberis filia latronis. Obsidio
ne posuerūt sup̄ nos. in v̄ga p̄cutient ma
xillā iudicis isrl̄. Et tu bethleē effrata p̄
uul⁹ es in milib⁹ iuda. Et te mihi egrediet⁹ q̄ sit
dñator in isrl̄. et egressus ei⁹ ab iitio a dieb⁹ etni
tatis. p̄pter h̄ dabit eos vsq̄ ad tps̄ in q̄ pturiēs
pariet. et reliq̄e fratrū ei⁹ p̄uertent ad filios isrl̄
et stabit et pascet in fortitudine dñi in sublimitate
nois dñi dei sui. et p̄uertēt. qz̄ nūc magnificabit
vsq̄ ad terminos terre. Et erit iste pax assyrijs cū
venerit in terrā nr̄am. et qñ calcauerit in domib⁹
nr̄is. Et suscitabim⁹ super eū septē pastores. et
octo p̄mates hoies. et pascēt trā assur i gladio
et trā nēroth in lanceis eis. et liberabit ab assur
cū venerit in terrā nr̄am et cū calcauerit i finib⁹
nr̄is. Et erūt reliq̄e iacob i medio p̄ploꝝ mltoꝝ
q̄si ros a dño et q̄si stille sup̄ herbā q̄ nō expectat
virū. et uō p̄stolat filios hoīm. et erūt reliq̄e. Ja
cob i gētib⁹ i medio p̄ploꝝ mltoꝝ q̄si leo iumēt
siluaz̄. et q̄si catul⁹ leonis i gregib⁹ pecoz̄. Qui
cū trāſerit et p̄culcauerit et cepit: nō est q̄ eruat
Et exaltabit man⁹ tua sup̄ hostes tuos et oēs in
imici tui interibūt. et erit in die illa dicit dñs. aufe

D

A

B

C

D

Ezech. xxij. f
Sopho. ij. d

Dic. xvi. f
s. i. d

A
Esaic. ij. a

Micheas

D **P**am eqs tuos de medio tui, et dispartas quadrigas tuas, et partem civitates terre tue, et destruas omnes munitiones tuas, et auferam maleficia de manu tua, et diuinationes non erunt in te, et perire faciam sculptilia tua et statuas tuas de medio tui, et non adorabis ultra opera manuum tuarum, et euellam lucos tuos de medio tui, et ceteram civitates tuas et faciam in furore et indignatione violationem in omnibus gentibus que non audierunt.

L.S. De disceptatione domini cum populo suo de oblatione acceptabili domino de sceleribus populi et afflictionibus eius.

A **A**udite quod dominus loquitur. Surge VI
contende iudicio aduersum montes, et audiēt colles vocem tuam. Audiāt montes iudicium domini et fortia fundamenta terre, quia iudicium domini cum populo suo, et cum israel diiudicabitur. Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi. Non de mihi, quia eduxi te de terra egypti, et de domo seruitutinis liberaui te, et misi ante faciem tuam moysen, et aaron, et maria. Popule meus memeto quod cogitauerit contra te balach rex moab, et quod ruderit ei balaam filius beor de sethim usque ad galgalam, ut cognosceres iustitias domini. Quid dignum offeram domino. Curuabo genu deo excelso. Nunquid offeram ei holocausta omata et vitulos anniculos. Numquid placari potest dominus in milibus arietum, an in multis milibus hirum, et pinguium. Numquid dabo primogenitum meum pro scelere meo: fructum ventris mei pro peccato anime mee. Iudicabo tibi o homo quod sit bonum, et quod dominus requirat a te. Etiam facere iudicium, et diligere misericordiam, et sollicitum ambulare cum deo tuo. Vox domini ad civitatem clamat, et salus erit timentibus nomen eius. Audite tribus. Et quis approbabit illud. Adhuc ignis in domo impij thesauri iniquitatis, et mensura minor, ire plena. Numquid iustificabo stateram impiam: et saccelli pondera dolosa. In quibus diuites eius repleti sunt iniquitate, et habitantes in ea loquebantur mendacium, et lingua eorum fraudulenta in ore eorum. Et ego concepti percutere te perditione, super peccatis tuis. Tu comes et non saturaberis, et humiliatio tua in medio tui. Et apprehendes et non saluaberis, et quis saluaueris in gladium dabo. Tu seminabis et non metes: tu calcabis oliuam, et non ungeris oleo, et mustum, et non bibes vinum. Et custodisti precepta amari, et omne opus domus achab, et ambulasti in voluptatibus eorum, ut dare te in perditionem, et habitates in ea in sibilum, et opprobrium populi mei portabis.

L.S. Plagitur propheta quia pauci sunt iusti. De liberatione hierusalem a babilonijs, de christo pastore et populo nascendo de confusione gentium, et laude diuine clementie.

A **A** mihi, quia factus sum sicut qui VII
colligit in autumno racemos vindemie. Non est botrus ad comedendum precoquus ficus desiderauit anima mea. Perit sanctus de terra, et rectus in hominibus non est. Dies in sanguine

insidiant, vir fratrem suum ad mortem venat. Malum manuum suarum dicunt bonum. Princeps postulat et iudex in reddendo est. Et magnus locutus est desiderium anime sue, et turbauerunt eam. Qui optimus in eis est quasi paliurus, et qui rectus quasi spina de sepe. Dies speculationis tue, visitatio tua venit. Nunc erit vastitas eorum. Nolite credere amico, et nolite confidere in duce. Ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui, quia filius contumeliam facit patri, et filia surgit aduersus matrem suam, nurus aduersus socrum suam, et inimici hominis domestici eius. Ego autem ad dominum aspiciam, expectabo deum saluatorem meum. Audiet me deus meus. Ne leteris inimica mea super me, quia cecidi. Resurgam. Cum sedero in tenebris dominus lux mea est. Ira domini portabo, quoniam peccauit ei: donec carnem meam iudicet, et faciat iudicium meum. Eductet me in lucem, videbo iustitiam eius. Et aspiciet inimica mea, et operiet confusione que dicit ad me. Ubi est dominus deus tuus. Oculi mei videbunt in eam. Nunc erit in calcatione, ut lutum platearum. Dies ut edificet macerie tue. In die illa longe fiet lex. In die illa, et usque ad te veniet assur, et usque ad civitates munitas, et a civitatibus munitis usque ad flumen, et ad mare de mari, et ad montem de monte. Et terra erit in desolationem propter habitatores suos, et propter fructum cogitationum eorum. Pasce populum tuum in virga tua: gregem hereditatis tue habitantes solos in saltu. In medio carmeli pascent bafan, et galaad iuxta dies antiquas, secundum dies egressus onis tue de terra egypti. Ostendam ei mirabilia. Videbunt gentes, et confundentur super omni fortitudinem suam. Ponet manum super os: aures eorum surde erunt. Ligent puluerem sicut serpentes: velut reptilia terre perturbabunt de edibus suis. Dominum deum nostrum non desiderabunt, et timebunt te. Quis deus filius tui, qui auferis iniquitatem, et transferis peccatum reliquiarum hereditatis tue: non immittet ultra furorem suum, quoniam volens misericordiam est. Reuertetur, et miserebitur nostri. Deponet iniquitates nostras, et projiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Dabit habitatem iacob, misericordiam abraam, que iurasti patribus nostris a diebus antiquis.

Explicit Micheas propheta. Incipit prologus in Naum prophetam.

N **A**um prophetam ante aduentum regis assyriorum, qui populum israel captiuum in suam regionem transfulerat: fuisse hebreorum traditio confirmat. Si quidem in fine huius lectionis predicti regis aduentum, idem propheta annunciat monstrat. Sed cum habitatores nimue iona iuteritum civitatis predicat, ne diuina ira denunciaturum iuteritum sustineret peccatorum, et impietatis penam egissent accepta dei misericordia grauioribus se criminibus implicauerunt. Qua de causa memorat propheta spiritu sancto plenius iudicium dei annuncians ita locutus est. Deus zelans: et vlciscens dominus est etc. Jam enim decem tribus ab assyrijs ducte fuerant in captiuitatem sub ezechia rege iuda, sub quo etiam nunc

B
Math. x. c.

B

B

B

B

Naum. i.

cōsolatione ppli trāsmigrati. aduersum ninieuz visio cernit. Nec erat pua solatio tā his q̄ iam assyrijs seruebāt. q̄ reliqs q̄ sub ezecchia de tribu iuda et beniamin ab eisdez hostibus obsidebant. vt audirent assyrios q̄ a chaldeis esse capiendos sicut in sequētibus libris huius demōstrabit. Sciendū autē q̄ ninieue in nra lingua de hebreo speciosam sonat. Speciosus autē h̄ mūdus dicitur. Vñ et apud grecos cosmos ab ornatu nomē accepit. Et q̄cqd̄ nūc aduersum ninieū dicitur de mūdo figuraliter p̄dicari sentiamus. Quam ob cām et assumptio quā septuaginta interpretes dicūt. apud hebreos massa ponit. i. graue onus eo q̄ cū aduersus quā p̄phetatur premat: nec finat eleuare ceruicē. Simulq̄ h̄ attendendū qd̄ h̄ ipsa vel assumptio vel onus vel pondus p̄phete visio sit. Non em̄ loq̄tur p̄pha in extasi. vt montanus et priscilla: maxillaq̄ delirāt s̄z qd̄ p̄phetat liber est visionis intelligentis vniuersa q̄ loq̄tur. et p̄odus hostiū faciētis suo pplō visionē. De p̄sumptione itaq̄ mūdi fm̄ anagogē solationē sc̄tōz p̄pha tenet. vt quecūq̄ in mūdo vidēt quasi p̄tereuntia et caduca p̄terminant et preparant se ad iudicij diē. Vbi vltor aduersum viros assyrioz affuturus est dominus.

ExPLICIT plogus. Incipit argumētum.

Naum cōsolator orbis interpretat. In crepat ciuitatē sanguinū. et post euerisionē illius loquit. **E**cce super mōtes pedes euāgelizātis et annūciantis pacem

ExPLICIT argumētū. Incipit. Naum p̄pheta. **L. S.** De emulatiōe dñi. et ponit ad vindictā p̄ ninieū. et de bonitate dñi ad reducendā captiuitatē isrl̄ qz non deambulabunt eā assyrii sicut captiuitatem iuda et hierlm̄. sed ipsi igne succendentur et sennacherib in templo dei sui vocabitur. et inde reddetur securitas. **L. a. I.**

Mus ninieue. Liber visionis Naum helchesei.

O de emulatoz et vlciscēs dñs: vlciscēs dñs et h̄ns furozē vlciscens dñs in hostes suos: et irascēs ipse inimicis suis. Dñs patiens et magnus fortitudine et mundās nō faciet innocentē. Dñs in tempestate et turbine vie eius et nebule puluis peduz eius. In crepans mare et exiccans illud. et oīa flumina ad desertuz deducens. Infirmatus est basan et carmelus. et flos libani elanguit. Mōtes cōmoti sunt ab eo. et colles desolate sunt. et cōtremuit terra a facie eius. et orbis et oēs habitantes in eo. Vñ faciē indignatiōis eius quis stabit et quis resistet in ira furoris eius. Indignatio eius effusa est vt ignis. et petre dissolute sunt ab eo. Bonus dñs et cōfortās in die tribu-

lacionis et sciens sperantes in se. Et in dilunio pretereunte p̄sumptionē faciet loci ei. et inimicos eius p̄sequent tenebre. Quid cogitatis contra dñm. Cōsumptionē ip̄e faciet. Nō p̄surgit duplex tribulatio. qz sicut spine se inuicē cōplectunt. sic cōmuniū coz pariter potātū. Cōsumetur quasi stipula ariditate plena. Ex te em̄ erit cogitans p̄ dñm maliciā mente p̄tractās p̄uariationē. Nec dicit dñs. Si p̄fecti fuerint et ita plures sic q̄ attendent et p̄trāsibit. Affliti te et nō affligā te vltra. Et nūc p̄terā virgā eius de dorso tuo. et vincula tua dirumpaz. et precipiet sup te dñs. Nō seminabit ex noīe tuo amplius. De domo dei tui interficiā. Sculptilez p̄statile ponā sepulcrū tuū. quia in honozatus es. Ecce sup montes pedes euāgelizantis et annūciantis pacem. Celebra iuda festiuitates tuas et redde vota tua. qz non adijciet vltra vt pertranseat in te behal. vniuersus interijt.

L. S. de ascensu nabuchodonosor p̄tra ninieū: et vltiōe dñi. describit etiā exercitus babyloioz et describitur vastitas ninieuz. sub typo mulieris captiue verba exprobrātis ad ninieū describitur potentia eius. **L. a. II.**

Ascendit q̄ disp̄gat corā te: q̄ custodiat obsidionē. Cōteplare viā. p̄forta lumbos. roborā virtutē valde. qz sicut reddidit dñs supbiā iacob. sic supbiā isrl̄. qz vastatores dissipauerūt eos. et p̄pagines eoz corruerūt. Clypeus fortiū eius ignitus. viri exercitus in cocaneis. Ignee habene currus in die p̄parationis eius et agitatores eius p̄sopiti sunt. In itinerib̄ cōturbati sunt. q̄drige collise sunt in plateis. Aspectus eoz quasi fulgura discurrentia. Recordabitur fortiū suoz: ruent in itinibus suis. Velociter ascendent muros eius. et p̄parabitur vmbraclū. Porte flumioz aperte sunt. et templū ad solū dirutū. Et miles captus adductus est. et ancille ei. minabātur gemetes vt columbe. murmurantes in cordibus suis. et ninieue quasi piscina aq̄z aque eius ip̄i nō fugerūt. State state et nō est qui reuertatur. Diripite argentū. diripite auz. et nō est finis diuitiaz et oibus vasis desiderabilibus. Dissipata est et scissa et dilacerata est cor tabescens et dissolutio geniculoz et defectio in cūctis reib̄. et facies oīz sic nigredo olle. Vbi ē habitaculū leonū. et pascua catuloz leonū. Ad quā iuit leo vt ingrederetur illuc. catul⁹ leonis. et nō est q̄ exterreat. Leo cepit sufficiēter catulis suis et necauit leones suos. et impleuit p̄da spelūcas suas. et cubile suū rapina. Ecce ego ad te dic̄ dñs exercituū et succendā vsq̄ ad summū q̄drigas tuas. et leuculos tuos comedet gladi⁹ et exterminabo de terra p̄dā tuā. et nō audiet vltra vox nūcioz tuoz.

L. S. Arguit crudelitas ninieū et despoliat sic

Naum. i. d.

a

b

Estia
Romaz

a

b

c

Estia
D

Prologus

adultera decepta. defensio nulla etiā ei? est s; sic alexandria q̄ hic describit destruet tanq̄ nō munita et debilis pp̄s ei? euolat vt locuste. occidēt principes ei? et erit pessima plaga ei?.

III

Uciuitas sanguinū: vniuersa medacij dilaceratione plena. Non recedet a te rapina. Vox flagelli et vox imperus rote et eq̄ frementis et quadriga feruentis et eq̄tis ascēdētis. et micātis gladij et fulgurātis hastae multitudinis interfecte et ḡuis ruine. nec est finis cadauey. Et corruent in corpib? suis ppter multitudinē fornicationū meretricis speciose et ḡte et habētis maleficia. q̄ vēdidit gētes in fornicationibus suis et familias in maleficijs suis. Ecce ego ad te dicit dñs exercituum. et reuelabo pudenda tua in facie tua. et ostendā in gētibus nuditatē tuā et regnis ignominia tuā. Et p̄ijciā sup te abominationes et cōtumelijs te afficiā et ponā te in exēplū. et erit: oīs q̄ viderit te resiliet a te et dicet. Vastata est ninive. Quis cōmouebit sup te caput. Vñ querā p̄solatorē tibi. Nūq̄d meliores alexandria pp̄loz q̄ h̄itat in fluminib? Aque in circumitu eius cui? diuitie mare. aque muri ei?. Ethiopia fortitudo ei?. et egypt? et nō est finis. Africa et libies fuerūt in auxilio tuo: s; et ip̄a in trāsmigratione ducta est in captiuitatē. Haruuli ei? elisi sunt in capite omniū viay sup mēlytos ei? miserūt sortez. et oēs optimates ei? p̄fixi sunt in cōpedib?. Et tu ergo inebriaberis et eris despecta. et q̄res tu auxiliū ab inimico. Dēs munitiōes tue sic sic? cū grossis suis. si cōcussē fuerint cadēt in os comedētis. Ecce pp̄s tuus. mulieres in medio tui. Inimicis tuis adaptionē p̄adēt porte terre tue. deuorabit ignis vectes tuos. Aquā p̄p̄t obsidionē hauri tibi: ex trine munitiōes tuas. Intra in lucū et calca. subi gens tene laterē. Ibi comedet te ignis: peribis gladio: deuorabit te vt brucus. Congregare ḡ vt brucus. multiplicare vt locusta. Plures fecisti negociatōes tuas q̄ stelle sint celi. Breue? ex p̄sus est et auolauit. Custodes tui q̄si locuste et puuli tui q̄si locuste locustay: q̄ cōsidēt in sepib? in die frigoris. Sol ort? est et auolauerūt et nō ē cognit? loc? eay vbi fuerint. dormitauerunt pastores tui rex assur. sepeliēt p̄ncipes tui. Latitauit pp̄s tu? in mōtib?: et nō est q̄ p̄greget. Nō est obscura p̄tricio tua pessima ē plaga tua. Omnes q̄ auderūt audicionē tuā: p̄p̄serūt manū super te: q; sup quē nō trāsiit malicia tua semp.

Explicit Naū p̄pheta. Incipit Prologus in Abacuc p̄phetam.

Quattuor pp̄be in duodecim pp̄baruz volumine p̄tinent. e q̄b? tres in principio lemma id est p̄odus titulū h̄nt naū abacuc. et malachias. Porro zacharias in medio et circa finē duos huiusmodi p̄dit titulos

e q̄bus vnus est. on? vbi dñi in terra adrach et damasci requiei eius alter in fine. s; omis vbi dñi sup isrl. De naū oratiōib? tuis iā liber vnus editus est. De zacharia et malachia. si vita comes fuerit differet. Nūc Abacuc habem? in manibus q̄ vel ex eo q̄ amabilis deo est vocat amplexatio. vel q̄ in certamē et luctā: et vt ita dicā: amplexū cū deo p̄gredit amplexātis. i. luctātis sortitus est nomē. Nullus em̄ tā audaci voce ausus est deū ad disceptationē iusticie puocare: et dicere ei. Cur in reb? humanis mūdi isti? p̄pa tanta rez vset iniquitas. Vociferabor ad te vim paties et nō saluabis. Quare ostēdisti mihi iniquitatē et laborē videre. Lacerata est lex. et nō puenit vsq; ad finē iudiciū. q; impius preualet aduersum iustū: iō egredit iudiciū puerus. Vides q̄ temeraria vox sit et q̄dammodo blasphemantis creatorē suuz ad iudiciū puocare. et vas fragile aduersus figulū cur tale vel tale factum sit disputare. Necnō et b̄ ai aduertēdū q̄ assumptio vel pondus q̄ graua iā esse dixim?. pp̄be visio est et aduersum mōtani dogma puerum intellit qd videt. nec vt amens loquit. nec more insipientiū feminay dat sine mēte sonū. Vñ et apls iubet vt si pp̄hetatibus alijs: alij fuerit reuelatū taceāt q̄ prius loq̄bant. et statim. Non est inquit dissensionis de?: sed pacis. Et quo intelligit cū q̄s ex voluntate reticet. et alijs locū dat ad loquēdū: possit loqui et tacere cū velit. Qui iā in extasi. i. inuitus loquitur. nec tacere nec loqui in sua potestate habet. Illud q̄s discet. q; semel a me violenter erigis vt quasi quosdam gradus et scalas altiora nitenti. historiā tibi interpreter. prophetiam esse circa babylonem et nabuchodonosor regem chaldeoz. vt quō prior p̄pheta naum quem abacuc sequitur vaticinium habuit cōtra ninuen et assyrios qui vastauerūt decem trib? que vocatur isrl. ita abacuc p̄phetiam habeat aduersus babylonē et nabuchodonosor a quib? iudas et hierusalē templūq; subuersa sunt. Et vt scias eo tempore fuisse Abacuc. quo iaz due tribus que vocabant iuda ducte erant in captiuitatē: daniel docere te poterit. ad quē in lacuz leonū abacuc cum prandio mittit. q̄ apud hebreos hec ipsa non legatur historia. Vgitur siue q̄s recipiat scripturā illā siue nō recipiat. vtrūq; p̄ nobis est. Aut em̄ iā recipit. et post factā rē liber abacuc texit: aut si non recipit. q̄si p̄pheta scribit que vētura cognoscit. Interim s̄m lram causat aduersum deuz p̄pheta. cur nabuchodonosor tēplū dei vastet et iudā: cur hierlīm quondam vrb̄s dñi destruat. q̄re clamet pp̄s et non audiat. vociferet ad dñm opp̄ssus a chaldeis et nō saluet. quare etiā ip̄e pp̄ba vel pp̄s ex cui? p̄sona loq̄tur ad b̄ vixerit: et hucusq; p̄duct? sit. vt iniquitatem hostium et suum laborē viderit.

i. Cor. xiiij. f

Ibidem.

daniel. xiiij. f

cum iniusticia pualear a duersum se. z bec dicit
pre mentis angustia nescies aurū in igne pflari
z tres pueros de camino ignis puriores exisse
q̄ intrauerāt. Sed z b̄ generaliter accipe possu
mus q̄ ex p̄sona humane impatientie loquatur
vt in querulā vocē z plenā doloris erumpat di
cens. Quare respicis p̄teptores z taces p̄culcā
te impio iustiore se. Nec aut loquit̄. nesciens ius
dicia dei inuestigabilia. z p̄fundum diuinarum
sapientie z scientie ei⁹. q̄ nō ita videat deus vt
videt homo. Homo tm̄ presentia respicit. de⁹ fu
tura z eterna cognoscit. Et quō si egrotans z
estuās febrīb⁹ aquā frigidā postulet. z dicat ad
medicū. vim patior. crucior. vroz. examinor vsq̄
quo medice clamabo z exaudies. z respondeat
ei sapiētissimus z clemētissimus medicus. scio
quo tempore dare debeā quod postulas. nō mi
sercor modo. qz misericordia ista crudelitas est
z voluntas tua contra te petit. Ita z deus no
ster sciens clemētie sue pondera atq̄ mēsuras
interdum non exaudit clamantē. vt cum p̄bet et
magis puocet eū ad rogādum. z quasi igne ex
coctum iustiorē et puriorē faciat. Quod intelli
gens ap̄tus p̄m id q̄ misericordiā p̄secutus est
a dño ait. Sed non deficimus. Et b̄ndicit dñm
in omni tpe. Et scit. q̄ qui p̄seuerauerit vsq̄ in
finē hic saluus erit. z gloriat̄ in labore z dolore
Et cum hieremia dicit. Tribulationē et miserā
inuocabo. z quō alius inuocat deū. sic sanctus
vir z bellator inuictus ad exercēdum se z p̄bā
dus tribulationē z miseriam inuenire desiderat

Explicir plogus. Incipit argumentum

ABacuc luctator fortis z rigidus stat
sup custodia suā. z figit gradū sup mu
nitionē. vt xpm in cruce cōtemplēt et
dicat. Operuit celos glia ei⁹. z laudis eius ple
na est terra. Splēdor eius vt luxerit. cornua in
manibus eius. ibi abscondita est fortitudo eius.

Explicir argumētū Incipit Abacuc p̄p̄ba.

L.S. Disceptat cum deo de flore maloz. et
rīdet dñs. de potentia chaldeoz z ruina ipsoz
z munitione nabuchodonosor. p̄p̄beta intelli
gens iusticiā dei z clemētiā ex nimia impatiētia
adhuc disputat cū deo. pro illis quos nabucho
donosor predatur z deuorat.

Onus quod vidit

Abacuc p̄p̄ba. Usq̄q̄ dñe cla
mabo. z nō exaudies. Voafe
rabor ad te vim patiens z nō
saluabis. Quare ostēdisti mi
hi iniquitatē et laborē: videre
prēdā z iniusticiā p̄ me. Quare respicis p̄tepto
res. z taces p̄culcāte impio iustiore se. z facies
hoīs quasi pisces maris. z quasi reptilia nō ha
bentia ducem. z factum est iudicium. z p̄dictio

potentior. Propter b̄ lacerata est lex. et nō pue
nit vsq̄ ad finem iudicium: qz impius p̄ualet
aduersus iustum. propterea egreditur iudicium
peruersum. Aspiciate in gētibus et videte z am
miramini: z obstupescite. qz opus factum est in
diebus vestris. quod nemo credet cuz narrabit̄
Quia ecce ego suscitabo chaldeos gētem ama
ram z velocē ambulātem sup latitudinem ter
re. vt possideat tabernacula non sua. Horribilis
et terribilis est ex semetipsa iudiciuz. et onus ei⁹
egredietur. Leuios p̄dis equi eius. z velo
ciores lupis vesptinis. z diffundēt eq̄tes ei⁹.
eq̄tes nāq̄ ei⁹ de longe veniēt volabūt q̄si aq̄la
festinās ad comedendū. Dēs ad prēdam ve
nient. facies eoz ventus vrens. Et cōgregabit
quasi arenā captiuitatem et ipse de regibus tri
umphabit. z tyranni ridiculi eius erunt: Ipe su
per oēm munitionem ridebit et cōportabit ag
gerē: z capiet eā. Tūc mutabit̄ spūs z p̄ trāsibit
et corruet. Nec est fortitudo ei⁹ dei sui. Nūq̄d nō
tu a p̄ncipio dñe deus me⁹ sancte me⁹. z nō mo
riemur dñe in iudiciū posuisti eū z fortē vt cor
riperes fundasti eū. Quidi sunt oculi tui ne vi
deas malū: et respicere ad iniquitatē nō poteris.
Quare nō respicis sup inique agentes. z taces
deuorante impio iustiorē se. Et facies hoīs q̄si
pisces maris z quasi reptile nō habens p̄ncip̄
pem. Totum in hamo subleuauit. traxit illud in
sagena sua. et congregauit in rete suā. Sup hoc
letabitur et exultabit. p̄pterea immolabit sage
ne sue. et sacrificabit reti suo. Quis in ip̄is in
crassata est pars eius. z cibus eius elect⁹. Pro
pter hoc ergo expandit sagenā suam. z semp in
terficere gentes non cessat.

L.S. Stat p̄p̄beta sup custodia suā vt vi
deat quid sequatur post euersionē ppli z tēpli:
de aduentu xpi. describitur in supbia sua nabu
chodonosor propheta p̄pter auariciā. p̄pter
cruentā edificationem. p̄pter inebriationem se
dechie. p̄pter idola

Super custodia meā stabo. z figam gra
dum super munitionē. Et cōtemplabor
vt videā quiddicatur mihi. et qd respō
deaz ad arguentem me. Et respōdit mihi dñs
et dixit. Scribe visum z explana eū sup tabulas
vt percurrat qui legerit euz. Quia adhuc visus
procul. z apparebit in finē z nō mentiet̄. Si mo
ram fecerit expecta illū. qz veniens veniet z nō
tardabit. Ecce q̄ incredulus est. nō erit recta aīa
eius in semetip̄o. Iust⁹ aut in fide sua viuet. Et
quō vinū potatē decipit sic erit vir supb⁹ z non
decorabit̄. Qui dilatauit q̄si infern⁹ aīam suā. z
ipe q̄si mors. z nō adimplet̄. et cōgregauit ad se
oēs gentes. z coaceruauit ad se oēs p̄p̄los. Nū
quid nō oēs isti sup eū pabolā sumēt. z loq̄lam
enigtū eius. Et dicef. De ei q̄ multiplicat nō sua

Dan. iij. c

Abacuc. i. b

ij. Cor. iij. a
Ps. xxxij.
Math. x. z
xxij. b

Johā. xix. a

Job. xxi. a
Hierc. xij. a

B
Eia. xij

C

D

A
Eia. xij

Eia. xij
Roma. x. b
Hebr. x. b

Prologus

Usq; et aggrauat contra se de sum lutu. Nunquid non
repete surget qui mordeat te. et suscitabit lacerantes
te. et eris in rapina eis. Quia tu spoliasti gentes
multas spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de
populis. propter sanguinem hominis et iniquitatem terre ciuitatis.
et omnium habitantium in ea. Ne qui congregat auaricia
malam domui sue. ut sit in excello nidus eius. et
liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusi
onem domui tue. occidisti populos multos. et peccasti
uita tua. Quia lapis de pietate clamabit et lignum
quod inter iuncturas edificiorum est rubebit. Ne qui
edificat ciuitatem in sanguine et preparat urbem in
iniquitate. Nunquid non sunt haec a domino exercituum. Laborabit
enim populus in multo igni. et gemes in vacuum
et deficiet. Quia replebit terra ut cognoscant gloriam
domini. quasi aqua opientes mare. Ne qui potum dat amico
suo mittens fel suum. et inebriatus aspiciat nuditatem
eius. Repletus est ignominia pro gloria. Bibe tu quis et
confopire. Circumdabit te calix dextere domini et vomitus
ignominie super gloriam tuam. Quia iniquitas labii
opiet te. et vastitas aialium deterrebit eos. de sanguinibus
hominis. et iniquitate terre et ciuitatis et omnium
habitantium in ea. Quid prodest sculptile. quia
sculpsit illud fictor suus. conflatile et imaginem falsam
quia spanit in figmento fictor eius ut faceret simulacra
muta. Ne qui dicit ligno. exprobrare: surge lapidi tacenti.
Nunquid ipse docere poterit. Ecce iste cooptus est auro
et argento. et omnis spiritus non est in visceribus eius.
Dominus autem in templo sancto suo sileat a facie eius
omnis terra.

Oratio. Abacuc prophete pro ignorantibus.

Domine audiui auditionem tuam. et timui
domine opus tuum. in medio annorum viuifica
illa. In medio annorum notum facies
cum iratus fueris misericordie recordaberis. De
ab austro ventet. et sanctus de monte phara. Opuit
celos gloria eius. et laudis eius plena est terra. Splendor
eius ut lux erit: cornua in manibus eius. Ibi abscondita
est fortitudo eius ante faciem eius. ibi mors
egredietur dyabolus ante pedes eius. stetit et mensus
est terram. Asperit et dissoluit gemes. et contriti sunt
montes seculi. Incuruati sunt colles mundi. ab itineribus
eternitatis eius. Pro iniquitate vidi tetoria
ethiopic. turbabunt pelles terre madian. Nunquid
in fluminibus iratus es domine. aut in fluminibus
furore tuus vel in mari indignatio tua. Qui ascendes
super equos tuos et quadrigae tue saluatio. Scitatis
sciscitabis arcum tuum. iuramenta tribuum quae
locutus es. Fluvios scindes terre. viderunt te et
dolerunt montes gurges aquarum transiit. Dedit
abyssus vocem suam. altitudo manus suas leuauit
Sol et luna steterunt in habitaculo suo in luce. Sa
gittarum tuarum ibunt. in splendore fulgurantis haste
tue. In fremitu calcabis terram et in furore obstupescies
gentes. Egressus es in salutem populi tui in salutem
cum christo tuo Percussisti caput de deo

mo impij. denudasti fundamentum eius usque ad col
lum. Maledixisti sceptris eius: capiti bellatorum eius
venientibus ut turbo ad dispergendum me. Exultatio
eorum sicut eius qui deuorat pauperem in abscondito.
Nunquam fecisti in mari equos tuos in luto aquarum multa
rum. Audiuisti et turbatus est veter me. a voce stre
muerunt labia mea. Ingredietur putredo in ossibus
meis. et subter me scateat. Ut reqiesca in die tri
bulationis ut ascenda ad populum accinctum nostrum
Sicus enim non floreat et non erit germen in vineis
Orietur opus oliuae et arua non afferet cibum. Ab
scindet de ouili pecus. et non erit armentum in pre
sepibus. Ego autem in domino gaudebo et exultabo in
deo iesu meo Deus dominus fortitudo mea et ponet
pedes meos quasi ceruorum. Et super excelsa mea
deducet me victor in psalmis canentem.

**Explicit Abacuc propheta. Incipit prologus in
Sophoniam prophetam**

Aradunt hebrei. cuiuscumque prophete pa
ter aut auus ponat in titulo ipsos quos pro
phetas fuisse. In et amos unum de duobus
decim prophetis qui dixit. non sum propheta nec filius
prophete. sed pastor caprarum vellicans sycomoros
prophetae nomine in titulo non habere. Hoc si verum est so
phomas propheta. qui nomine iuxta ita dicam. prophete
et gloriosa maiorum suorum stirpe generatus est. Da
buit enim patrem chusi. auum godolia. pauum amasia.
attauum ezechiam. et tale quadrigam ipse velut extre
mus auriga compleuit. Nomen Sophonie alij spe
culam alij arcanum domini transtulerunt. Siue igitur spe
cula. siue absconditum domini interpretetur utrumque pro
phete conuenit. Dicit enim ad ezechielem. Fili hominis
speculatore te posui domui israel. Iste ergo propheta
qui erat in specula et in sublimibus constitutus. et
nouerat misteria domini. filius erat chusi qui interpre
tatur humilitas. Habebat quos auum godolia. qui di
citur magnitudo domini. et proauum amasia. qui et ipse
vertitur in sermonem domini. et attauum ezechiam. qui so
nat fortitudo domini. De fortitudine itaque domini natus
est sermo domini: et de sermone domini nata est magni
tudo domini. et de magnitudine domini nata est humili
tas. ut cum puenerit aliquis ad perfectum. dicat. quia non
sum dignus vocari apostolus. Et illud in psalmis
domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt
oculi mei. Josias regem iude cuius tempore sophonias
propheta inuenit deo pro omnibus regionibus inde pla
cuisset historia quarti libri regum et secundi paralipomenon
demonstrat. Josias simulacra quae patris sui
us amon vel auum manasses in templo dei collocaue
rat deiecta comminuisse monstrat. In quibus etiam ser
pentem creum a moysse factum cui errore induit populus
supstitioe idolorum detenta admiserat. Idem custodisse
se pasca: et inmissis temporibus multis solus celebrasse
monstrat. Iohannes de propheta propheta tempore meorati regi
qui pro uentura erant omnibus gentibus quod de lectione comprehensis
affuturum iudicium. Propheta pro israel salutem et ciuitati

D

Amos. vij. d

ezechie. iij. d

i. Cor. xv. b
Ps. cxx.

iiij. R. xiiij. f

B
A. r. i. j.

in. b
a

C

D

A
A. r. i. j.

A. r. i. j.
oma. r. b
ebec. r. b

Sophonias

hierusalem restorationē tunc temporis tribuē
dam tertū lectionis denūciauit.

Explicit prologus. **Incipit** argumentum

Sophonias speculator et archanoꝝ dei
cognitor: audit clamorē a porta pisciꝝ
et eiulatum a secunda: et cōtritionem a
collibus. Indicat q̄ vlulatus habitatoribus pi
le. qz conticuit oīs populus chanaan. disperie
runt vniuersi qui inuoluti erant argento.

Explicit argumētū. **Incipit** sophonias p̄p̄ba.

L.S. De interitu hierlīm p̄pter idola. et de in
teritu mūdi p̄p̄tā. de die iudicij. I

Uerbum domini

quod factum est ad sophoniā
filium chusi filij golodie filij
amasic filij ezechie in diebꝝ 10
sie filij amon regis iuda. Con
gregās p̄gregabo oia a facie
terre dicit dñs. p̄gregās hoīes

et pecus; p̄gregās volatilia celi et pisces maris

Et ruine impioꝝ erunt: et dispdā hoīes a facie
terre dicit dñs. Et extēdā manū meā sup iudaz

et sup oēs hitates hierlīm. et disperdā de loco b

reliq̄as baal et noīa edituoꝝ cū sacerdotibus et

cos q̄ adorāt sup tecta militiā celi et adorāt et iu

rāt in dño. et iurāt in melchon. et q̄ auertunt de

post tergū dñi. et q̄ nō q̄sierūt dñs nec inuestiga

uerūt eū. Silete a facie dñi dei. qz iuxta est dies

dñi. Quia p̄parauit dñs hostiā. sc̄tificauit voca

tos suos. et erit in die hostie dñi visitabo super

principes et sup filios regis. et sup oēs q̄ indu

ti sunt veste pegrina. Et visitabo sup oēm q̄ ar

rogāter ingredi sup limē in die illa q̄ cōplet do

mū dñi dei sui iniquitate et dolo. Et erit in die illa

dic̄ dñs vox clamoris a porta pisciū. et vlulatꝝ

a sc̄da et p̄tritio magna a collibꝝ. Vlulate hita

tores pile. Cōticuit oīs ppl̄us chanaā. dispie

rūt oēs inuoluti argēto. et erit in tpe illo scruta

bor hierlīm in lucernis. et visitabo sup viros de

fixos in fecibus suis. q̄ dicūt in cordibus suis.

Nō faciet bñ dñs. et nō faciet male. et erit forti

tudo eoꝝ in direptionē et domꝝ eoꝝ in desertū

Et edificabūt domos et nō hitabūt et plātabūt

vineas. et nō bibēt vinū eaz. Juxta est dies dñi

magnus. iuxta est et velox nimis. Vox diei dñi

amara tribulabit̄ ibi fortis. Dies ire. dies illa:

dies tribulatōis et angustie. dies calamitatis et

miserie. dies tenebrarꝝ et caligis. dies nebule et

turbinis dies tubez clāgoris sup ciuitates mu

nitās. et sup angulos excelsos. Et tribulabo ho

mines: et ambulabūt vt ceci. qz dño peccauerūt

Et effundet̄ sanguis eoꝝ sic̄ humꝝ et corpa. eoꝝ

sicut stercora. Sz et argētū eoꝝ et aurꝝ eoꝝ non

poterit liberare eos in die ire dñi In igne zeli

eius deuorabit̄ oīs terra. q̄ p̄sumationē cū se

stinatione faciet cunctis habitantibus terram.

L.S. Prouocat ad penitentiā vt irā dei effugi

at. predicat vastitas vrbū palestine. et reditus

iudeoꝝ captiuitate babylonis vel destructiōe

moab et amalech. qz iudeis insultauerūt. de de

structione ethyopū assyriorū et niniuem ciuita

tis per nabuchodonosor. **Ca. II**

Qnuenite cōgregamini gens nō ama

bilis: p̄iusq̄ pariat iussio et visio qua

si puluerē trāseūtē diē. añq̄ veniat sup

vos ira furoris dñi: añq̄ veniat sup vos ira in

dignationis dñi. Querite dñm oēs māsuēti ter

re. qz iudiciū eius estis opati. q̄rite iustus. q̄rite

māsuētū. si q̄ modo abscondamini in die furoris

dñi qz gaza destructa erit. et ascalon in desertū

Azotū in meridie eiiciēt et acharon eradicabit̄.

Ne q̄ hitatis funiculū maris. gēs p̄ditoꝝ. Ver

bū dñi sup vos chanaā terra philistinorū et disp

dā te ita. vt nō sit inhabitator. et erit funiculus ma

ris req̄es pastorū et caule pecorū. et erit funicu

lus eius q̄ remāserit de domo iuda. Ibi pascēt

in domibus ascalonis ad vespā req̄escēt qz visi

tabit eos dñs deus eorū et auertet captiuitates

eorū. Audiui opprobriꝝ moab et blasphemias

filioꝝ amon q̄ exprobrauerūt p̄plo meo. et ma

gnificati sunt sup terminos eorū Propterea vi

uo ego dic̄ dñs exercitū de? isrl. qz moab vt so

doma erit. et filij amon q̄si gomorra. siccitas spi

narū et acerui salis et desertū vsq̄ in eternū. Re

liq̄e ppl̄i mei diripiēt eos. residui gētis mee pos

sidebūt illos. b̄ eis euenit p̄ supbia sua. q̄ blas

phemauerunt et magnificati sunt sup ppl̄m dñi

exercitū. Horribilis dñs sup eos. et attenuabit

oēs deos terre. et adorabūt euz viri de loco suo

oēs insule gētū Sz et vos ethyopes. interfecti

gladio meo critis. et extēdet manū suā sup aq̄lo

nē et p̄det assur. et ponet speciosam in solitudinē

et in inuiū. et q̄si desertū. et accubabunt in medio

eiꝝ greges oēs bestie gētū. et onocrotalus et he

rici in limibꝝ eiꝝ morabūt̄. Vox cātātis in fe

nestra. coruus in supliminari: qm̄ attenuabo ro

bur eiꝝ. b̄ est ciuitas gliosa hitās in p̄fidentia: q̄

dicebat in corde suo. Ego sū et ex me nō est alia

ampliꝝ quō facta est in dectū cubile bestie. Dis

q̄ trāsit peā sibilabit. et mouebit manū suam.

L.S. Increpat hierlīm de pctis suis: qz cul

pas suas et vindictas dei n̄ intellererūt. ad vocē

p̄phetarꝝ nō penituit. felicitatē eiꝝ admirabūt̄ tur

aduersarij sui. de resurrectione dñi et hūilitate si

deliū arguit synagoga qz cōuersis gentibꝝ nō ē

cōuersa. q̄re cecabit̄ nō exaltabit̄. sed reliq̄e sal

uabūt̄. iubilet ecclia: nō timeat. qz dñs eā sal

uabit et letificabit. et aufert opprobriū. eiꝝ. **III**

Epuocat̄ et redēpta ciuitas. colūba.

v Non audiuit vocē et n̄ suscepit disciplinā

In dño nō ē p̄fisa. ad deū suū nō appropinquit

Amos. v. c

D

Ezech. viij. e
infra. iij. b

Prologus

Principes eius in medio eius quasi leones rugientes. Iudices eius lupi vespere: non relinquunt in mane. Prophe eius uelani: viri infideles. Sacerdotes eius polluerunt sanctum: iniuste egerunt contra legem. Dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatem. Mane mane iudicium suum dabit in luce: et non abscondet. Nesciuit autem iniquus confusione. Disperdidi gentes et dissipati sunt anguli earum. Destas feci vias eorum: dum non est qui transeat. Desolate sunt ciuitates eorum: non remanet viro neque villo habitatore. Dixi autem timebis me: suscipies disciplinam. et non pibit vitaculum eius: propter omnia in quibus visitavi eam. Verum diluculo surgentes corruptunt omnes cogitationes suas. Quapropter expecta me dicit dominus in die resurrectionis mee in futurum: quia iudicium meum ut congregem gentes: et colligam regna. Et effundam super eos indignationem meam: omnem iram furoris mei. In igne enim zeli mei deuorabit omnis terra. Quia tunc reddam populo labium electum ut inuocet omne nomen domini et seruiat ei humero vno. Ultra flumina ethiopiae: inde supplices mei filii dispersorum meorum deferent munus mihi. In die illo non confunderis super cunctis adiuuentibus tuis: quibus peruicax es in me. Quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbie tue: et non adhaerent exaltari amplius in monte sancto meo. Et derelinquam in medio tui populum pauperem et egenum et sperabunt in nomine domini. Reliquie israel non facient iniquitatem nec loquentur mendacium et non inuenient in ore eorum lingua dolosa. Quia ipsi pascentur et accubabunt: et non erit qui exterreat. Lauda filia syon iubila israel. Letare et exulta in omni corde filia hierusalem. Abstulit dominus iudicium tuum: auertit inimicos tuos. Rex israel dominus in medio tui: non timebis malum ultra. In die illa dicit hierusalem. Noli timere syon: non dissoluant manus tue. Dominus deus tuus in medio tui fortis: ipse saluabit. Gaudebit super te in leticia: silebit in dilectione tua: et exultabit super te in laude. Nugas que a lege recesserant congregabo: quia ex te erant ut non ultra habeas super eis opprobrium. Ecce ego interficiam omnes qui afflixerunt te in tempore illo et saluabo claudicantem: et eam que eiecta fuerat congregabo. Et ponam eos in laudem et in nomen in omni terra confusionis eorum: in tempore illo que adducam vos: et in tempore quo congregabo vos. Dabo enim vos in nomen et in laudem omnibus populis terre cum conuertero captiuitatem vestram coram oculis vestris dicit dominus.

Explicit Sophonias propheta. Incipit prologus in Aggeum prophetam.

Jeremias propheta ob causas periurij sedechie regis: ut historia libri secundi palipomenon indicat: qui fidam promissam nabuchodonosor regi chaldeorum non seruauerat: populum israel refert cum memorato rege hierusalem expugnata hierusalem captiuum in babylonem

fuisse productum. Sed cum memorat populus multus temporibus idolis seruiendo etiam effusione sanguinis innocentium se grauius impiasset volens deus generationem uniuersam eiusdem populi ob causas memoratas uenit deperire. septuaginta annorum captiuitate eundem populum in regno chaldeorum statuit sustinere. hac ratione ut completo numero annorum: nouus populus a memoratis partibus immunis ad renouationem hierusalem ueniret. Sexagesimo itaque secundo anno regno chaldeorum subuerso: quod adhuc octo anni restabant ad regnandum quod etiam sexta visio danielis ostendit eum propter causam sacrilegij: quod in eadem visione continetur fuisse extinctum. darius qui medis impabat. ut septima visio danielis ostendit memorat in regno successit. Cuius primo anno regni: ut decima visio danielis manifestat: daniel supputatis annis uides appropinquare tempus reuersionis que per hieremiam fuerat promissa: oras tamen pro se que pro populo eandem promissionem a deo postulabat impleri. cui per gabrielem archangelum in eadem visione iuxta preces eiusdem uniuersa completa esse: deus dixit. Nam moriente supradicto dario rege medorum: et succedente in regno cyro rege persarum. promissione dei completa per eundem regem populum israel in hierusalem reductus historia secundi libri palipomenon: et initium esdre prophete confirmat. Cuius a populo israel et a senioribus templum dei edificari cepisset. mortuo cyro rege ac regnante dario rege persarum qui memorato cyro successerat. vicine gentes ciuitatis hierusalem. ut idem esdras refert. restaurationem templi et ciuitatis resistendo impedire ceperunt. Qua ratione deterritus populus israel. reparationem supradicti templi domini. necdum iuxta promissionem concessam esse credebatur. Propter quod in secundo anno regni memorati darii regis persarum aggeus propheta a deo missus ad zorobabel qui de tribu erat iuda qui potestatem regni suscepturus erat et iesu filium iosedech summum sacerdotem amonuit: ut credant completo numero annorum tempus restorationis hierusalem aduenisse. hanc etiam addito. ne incredulitatem populi uellent imitari. de qua deus per eum dixit. Populus hanc dicit. Non dux uenit tempus ut edificetur domus dei. Dia autem que textu huius prophete continentur: reuersionem populi: edificationem templi renouationem ciuitatis. obseruantiam sacerdotalem. et initium regnorum gentium exterarum significant.

Explicit prologus. Incipit argumentum.

Aggeus festinus et letus qui seminauit in lacrymis ut in gaudio meteret. destructum templum reedificat: deumque patrem inducit loquentem. Adhuc unum modicum est. et ego commouebo celum et terram: mare et aridam. et mouebo omnes gentes. et ueniet desideratus cunctis gentibus.

Explicit argumentum. Incipit Aggeus propheta. Di

Aggeus

L.S. Aggeus excitat principes et pplm ad edificationem templi et ppter dilationē edificij dicit populum affluente incomedis: zorobabel: et iesus fili' iosedech inchoant opus. **Ca. I**

In anno secūdo

In anno secūdo darij regis in mense sexto in die vna mēsis: factū est vrbū dñi in manu aggei pphete ad zorobabel filium salathiel ducem iuda. et ad iesum filium iosedech sacerdotē

magnū dicens. **D**ec ait dñs exercituum: dicens. **P**opulus iste dicit. Nondū venit tps dom' dñi edificāde. **E**t factū est vrbū dñi in manu aggei pphete dicēs. Nunquā tps vobis ē vt habitetis in domib' laqatis: et domus ista deserta. **E**t nūc b' dicit dñs exercituum. **M**onite corda v'ra sup vias v'ras. **S**eminastis multū: et intulistis parū. **C**omedistis: et nō estis satiati. **B**ibistis et nō estis inebriati. **O**peruistis vos et nō estis calefacti. et qui mercedes cōgregauit: misit eas in sacculū ptusum. **D**ec dicit dñs exercituum. **M**onite corda vestra sup vias v'ras. **A**scendite in montē portate ligna et edificate domū: et acceptabil' mihi erit: et glificabor dicit dñs. **R**esperistis ad amplius et ecce factū est minus. et intulistis in domū et exsuff laui illud. **Q**uā ob causam dicit dñs exercituum. qz domus mea deserta ē: et vos festiastis vnusquisqz in domū suā. **P**ropter hoc sup vos pphibiti sunt celi ne darēt rore. et terra pphibita ē ne daret germen suū. et vocaui siccitatem sup terrā: et sup mōtes et sup triticum et sup viminum et sup oleū: et q'cunqz pfert hūm' et super boies et sup iumēta et sup oēm laborē manūz. **E**t audiuit zorobabel fili' salathiel. et iesus filius iosedech sacerdos magn' et oēs reliq' populi vocē dei sui: et v'ba aggei pphete sic misit eū dñs de' eoz ad eos: et timuit oīs ppl's a facie dñi. et dixit agge' nūc' dñi de nūcijs dñi ppho dicens. **E**go vobiscū sum dicit dñs. et suscitauit de' spiritū zorobabel filij salathiel ducis iuda: et spiritū iesu filij iosedech sacerdotis magni et spm' reliquoz de oī ppho. et ingressi sunt et faciebant opus in domo dñi exercituum dei sui.

L.S. **C**ōuertat pncipes et ppl's et dei auxiliū eis pmittit: ppheta' aduēt' xpi ecclie maior q' synagoge pph' negligētā edificādi tēplū. dicit oīa opa eozū polluta et famē et plagas venisse et p'cepto ope appentib' signis vbtatē pmittit. d' ad uētū xpi et hūi liatōe hoīs pncipat' et ptātis. de regno ei'. et q' ipē ē signaculū oīuz saluandoz.

In die vicesima et q'rtā mensis in sexto mense in anno scdo darij regis in septio mēse vicesima et p'ima mēsis factū

ē vrbū dñi in manu aggei pphete dicēs. **L**oq're ad zorobabel filiū salathiel ducē iuda: et ad iesuz filiū iosedech sacerdotē magnū et ad reliq's ppli dicēs. **Q**uis in vob' est derelict' q' vidit domuz istā in gl'ia sua p'ima. **E**t quid vos videtis hāc nūc. **N**ūquid nō ita est q'si nō sit in oculis v'ris: et nūc p'fortare zorobabel dicit dñs. et p'fortare iesu filij iosedech sacerdos magne. et p'fortare oīs ppl's terre dicit dñs exercituum. et facite. qm' ego vobiscū suz dicit dñs exercituum. **V**erbū qd pepigi vobiscū cū egrederemī de terra egypti: et spūs me' erit in medio v'rm. **N**olite timere qz b' dicit dñs exercituum. **A**dhuc vnū modicū ē. et ego p'mouebo celū et terrā et mare et aridā: et mouebo oēs gētes: et veiet desiderat' cūctis gētib'. et implebo domuz istā gl'ia dicit dñs exercituum. **D**eu' ē argētū et meū est aux' dicit dñs exercituum. **Q**uāg' erit gl'ia dom' ista' nouissime plusq' p'ime dicit dñs exercituum. et in loco isto dabo pacē. dicit dñs exercituum. **I**n vicesima q'rtā noni mēsis in āno scdo darij reg' sc'm ē vrbū dñi ad aggeū pphaz dicēs. **D**ec dicit dñs de' exercituum. **I**nterroga sacerdotes legē. dicēs. **S**i tulerit hō carnē sc'tificatā in ora vestimenti et tetigerit de sūmitate ei' panē aut pulmentuz aut vinū aut oleū aut oēm cibuz: **N**ūquid sc'tificabit'. **R**ūndentes aut sacerdotes dixerunt. **N**ō. **E**t dixit agge'. **S**i tetigerit pollut' in aīa ex oib' his nūquid p'tamiabit'. **E**t rūndit sacerdotes et dixerunt. **C**ōtamiabit'. **E**t rūndit agge' et dixit. **S**ic ppl's iste et sic gens ista añ facie meā dicit dñs et sic oē op' manū eoz: et oīa q' obtulerūt ibi: p'tamiata erūt. et nūc ponite corda v'ra a die hac et supra: añq' poneret lapis sup lapidē in tēplo dñi cum accederet' ad aceruū viginti modi o'z et fierēt decē. et intraret' ad torcular vt ex pmeret' q'nq'ginta lagenas et fiebāt viginti. **P**ercussi vos v'ro v'rete et aurugie et gradie oīa opa manū v'raz et nō fuit in vob' q' reuertet' ad me dicit dñs. **P**onite corda v'ra ex die ista. et in futurū a die vicesima et q'rtā noni mēsis. a die q' fūdāmetā iactata sūt tēpli dñi poite sup cor v'z. **N**ūquid iā semē in germie ē. et adhuc vinea et fic' et malognatū et lignū oliue nō floruit. **E**x die ista b'ndicā. et sc'tm ē vrbū dñi scdo ad aggeū in vicesima et q'rtā mēsis dicēs. **L**oq're ad zorobabel ducē iuda dicēs. ego mouebo celū p'it' et trā. et s'buertā solū regnoz et p'terā fortitudinē regni gētū. et s'buertā q'drigā et ascēso rē ei': et descēdēt eq' et ascēsores eoz: vir in gladio frīs sui. **I**n die illa dicit dñs exercituum. assūmā te zorobabel fili salathiel fue me' dicit dñs. et ponā te q'si figulū. qz te elegi dicit dñs exercituum.

ExPLICIT Aggeus ppheta. **I**ncipit prologus in zachariam prophetam.

Secūdo āno darij regis medoz aggeū et zachariā ppheta'sse: lectiōes eozū dēz

B
deu. xxviii. d
michee. vi. d

D

A

i

S

B

D

E

D

B

zacharias

L.S. Visio cadaneꝝ. visio infientis hierlm in funiculo: et angeli nūciantis restorationem hierlm. Reuocantur dispersi ad syon sicut ad sedem ppriam. de aduētū xpī et p̄ictorū suorū: exhortatio hierlm restitute vt gaudeant. **II**

Aleuauī oculos meos et vidi: et ecce vir et in manu eius funicul⁹ mēsoꝝ: et dixi quo tu vadis: et dixit ad me Et metiar hierlm et vidcā quāta sit lōgītudo ei⁹ et quanta sit latitudo ei⁹. Et ecce angelus q̄ loq̄bat̄ in me egrediebā. et ali⁹ angelus egrediebā in occursum ei⁹: et dixit ad eū. Curre: loq̄re ad puez istū dicēs. Absq̄ muro hītabis hierlm p̄ multitudie hoīuz et iumentorū in medio eius. Et ego ero ei ait dñs murus ignis in circūtu: et in glia ero in medio ei⁹. **D**o o fugite de terra aqlōis dīc dñs qm̄ i quattuor ventos celi disp̄sivos te dicit dñs **D** syon fuge q̄ habitas apud filiā babylonis: qz hec dicit dñs exercitū. Post gliaz misit me ad gentes que spolīauerunt vos. Qui em̄ tetigerit vos tangit pupillaz oculi mei. **Q**uia ecce ego leuol manu meā sup eos: et erūt p̄de his qui seruebant sibi: et cognoscetis qz dñs exercitū misit me. **L**auda et letare filia syon. qz ecce ego venio et habitabo in medio tui. ait dñs. **E**t applicabūtur gētes multe ad dñm in die illa: et erūt mihi i pplm: et habitabo i medio tui: et scies qz dñs exercitū misit me ad te: et possidebit dñs iudā p̄tem suā in terra sc̄tificata: et elegit adhuc hierlm. **S**ileat oīs caro a facie dñi qz cōsurrexit de habitaculo sancto suo.

L.S. Accusat iesus sacerdos de vxore alienigena: et ablatis vestib⁹ sordidis: iudutus mutatorijs: are p̄ vias dñi iubet. de laude sup quē septē oculi: et celatura eius in typo xpī. **III**

A ostendit mihi dñs iesus sacerdotē magnū stantem coram angelo dñi et sathā stabat a dextris eius vt aduersaretur ei. **E**t dixit dñs ad sathā. Incepit dñs i te sathā et increpet dñs in te q̄ elegit hierlm. Nunq̄d nō iste torris est erūt⁹ de igne. et iesus erat indutus vestibus sordidis: et stabat añ faciē angeli. **Q**ui rñdit: et ait ad eos q̄ stabāt corā se dicēs. Aufer te vestimēta sordida ab eo: et dixit ad euz. **E**cce abstuli a te inq̄tatē tuā: et indui te mutatorijs. **E**t dixit. **P**onite cydarim mūdā sup caput eius. **E**t posuerūt cydarim sup caput ei⁹ mūdā et i duerūt cū vestib⁹: et angelus dñi stabat et contestabat angelus dñi iesū dicēs. **H**ec dicit dñs exercitū. **S**i i vijs meis ambulaueris et custodiam meā custodieris: tu q̄ iudicab domū meā et custodies atria mea: et dabo tibi ambulātes d̄ his q̄ nūc hic assistūt. **A**udi iesus sacerdos magne: tu et amici tui q̄ habitant corā te: qz viri p̄tēden

tes sunt. **E**cce em̄ ego adducā seruū meuz oriētem. qz ecce lapis quē dedi corā iesu. sup lapidē vnū septē oculi sunt. et ecce ego celabo sculpturā ei⁹. ait dñs exercitū: et auferā inq̄tatē terre illi⁹ in die vna. **I**n die illa dicit dñs exercitūm vocabit vir amicū suū sub t̄ vineā et sub t̄ ficū.

L.S. De cādelabro in lucernis ei⁹. de mōte desolato et lapidē p̄mario: et septē oculis et expo sitōe duaz oliuarū iux candelabrum. **III**

Treuerus est angelus qui loq̄batur in me et suscitauit me q̄si virū qui suscitaf̄ de somno suo. **E**t dixit ad me. **Q**uid tu vides. **E**t dixi. **A**udi: et ecce candelabrū aureuz totum: ei lāpas ei⁹ sup caput ipsi⁹: et septē lucerne ei⁹ sup illud. et septē infusoria lucernis q̄ erāt sup caput eius. et due oliue sup illud. vna a dextris lāpatis. et vna a sinistris ei⁹. et rñdi: et aio ad angelum qui loquebat̄ in me dicens. **Q**uid sunt h̄ dñe mi. **E**t respōdit angelus qui loq̄bat̄ in me: et dixit ad me. **N**unq̄d nescis quid sunt h̄: **E**t dixi. **N**ō dñe mi. **E**t respōdit et ait ad me dicens. **H**oc est verbum dñi ad zorobabel dicens. **N**ō in exercitu nec in robore. s̄ et in spū meo dicit dñs exercitū. **Q**uis tu mōs magne coram zorobabel in planū: **E**t educet lapides p̄marīū: et exequabit gratiā gratie eius. **E**t factū est verbum dñi ad me dicēs. **M**an⁹ zorobabel fundauerūt domū istā. et man⁹ eius pficiēt cā et scietis qz dñs exercitū misit me ad vos. **Q**uis enī desperit dies puos. **E**t letabunt et videbūt lapidē stanneū in manu zorobabel. **S**eptē sunt isti oculi dñi qui discurrūt i vniuersā terrā. et respōdit: et dixi ad eū. **Q**uid sunt due oliue iste ad dexterā cādelabri et ad sinistrā ei⁹. **E**t respōdi secūdo et dixi ad euz. **Q**uid sunt due spice oliuarū que sunt iuxta duo rostra aurea in quibus sunt suffusoria ex auro. **E**t ait ad me dicens. **N**unq̄d nescis quid sunt hec: **E**t dixi. **N**ō dñe mi. **E**t dixit. **I**sti sunt duo filij olei splendoris qui assistūt dominatori vniuersę terre.

L.S. De libro volāte. de amphora et mulieribus portantibus eam. **Ca. V**

A cōuersus suz. et leuauī oculos meos et vidi: et ecce volumē volās. **E**t dixit ad me. **Q**uid tu vides. **E**t dixi. **E**cce ego video volumē volās. lōgītudo ei⁹ viginti cubitoꝝ. et latitudo ei⁹ decē cubitoꝝ. **E**t dixit ad me. **H**ec est maledictio q̄ egredit̄ sup faciē oīs terre qz oīs fur sicut ibi scriptū est iudicabit: et oīs iurans ex hoc filr iudicabit. **E**ducā illud dicit dñs exercitū: et veniet ad domū furis et ad domū iuratis in noīe meo mendaciter: et cōmorabit̄ in medio dom⁹ eius et cōsumet eaz et ligna ei⁹ et lapides ei⁹. **E**t egressus est angel⁹ q̄ loq̄batur in me: et dixit ad me. **L**euā oculos tuos. et vide

A
infra. v. a
7. 17. a

B

C

D

A

B

C

D

D
s. 10.

A

infra

B

infra

B

C

D

s. 10.

D

s. 10.

infra

B

C

Zacharias

Quid est h̄ qd̄ egredif: ⁊ dixi. Quid nam est: et ait. **Hec** est amphora egrediens. et dixit. **Hic** est oculus eorū in vniuersa t̄ra. et ecce talentū plūbi portabat ⁊ ecce vna mulier sedēs in medio āphore. et dixit. **Hec** est pietas. Et p̄iecit eā in medio amphore. et misit massam plūbeā in os ei⁹. et leuauit oculos meos et vidi: et ecce due mulieres egrediētes: et spūs ī alis earū: et habebāt alas quasi alas milui: et leuauerūt amphorā inter terram et celū. et dixit ad angelū q̄ loq̄batur in me. **Quo** iste deferūt amphorā. et dixit ad me. **Et** edificetur ei domus in terra sennaar. et stabiliat et ponatur ibi super basem suā.

L.S. De mōtibus ereis et q̄ttuor q̄drigis et eq̄s earū pambulātib⁹ t̄rā: de coronis ponēdis in capite iesu: de viro cui⁹ nomē est oriēs: et cursu gentiū ad edificandū templū. **VI**

Et conuersus sum et leuauit oculos meos: et vidi: et ecce q̄ttuor q̄drigē⁹ egredientes de medio duorū mōtū: et mōtes: mōtes erei. In q̄driga p̄ma eq̄ rufi. in q̄driga sc̄da eq̄ nigri: in q̄driga tertia eq̄ albi: et in q̄driga q̄rta eq̄ varij et fortes. et r̄ndi: ⁊ dixi ad angelū qui loq̄bat in me. **Quid** sunt h̄ dñe mi? Et r̄ndit angelus et ait ad me. **Isti** sunt q̄ttuor v̄ti celi qui egrediūt vt stent corā dñatore oīs t̄re. In q̄ erāt equi nigri egrediebant in t̄rā aq̄lonis: et albi egressi sunt post eos: ⁊ varij egressi sunt ad terrā austri. Qui aut̄ erāt robustissimi: exierunt et q̄rebāt ire et discurrere p̄ oēm t̄rā. et dixit **Ite** et perambulate t̄rā: et pambulauerunt t̄rā: et vocauit me: ⁊ locut⁹ ē ad me dicens. **Ecce** q̄ egrediūt in t̄rā aq̄lonis requiescere fecerūt sp̄m meū in t̄rā aq̄lonis. **Et** factū est v̄bū dñi ad me dicens. **Sume** a t̄rā migratiōe ab oldai et a tob̄ia et ab idaiā: ⁊ venies tu in die illa et intrab̄ domū ioseph filij sophonie qui venēf̄t de babylōne: et sumes aur̄ et argētū. et facies coronas et pones in capite iesu filij iosedech sacerdotis magni: et loq̄ris ad eū dicens. **Hec** ait dñs exercituum dicens. **Ecce** vir oriēs nomē ei⁹. **Et** sub̄t eū oriēs et edificabit tēplū dño. et ip̄e extruet tēplū dño: ip̄e portabit gl̄iam et sedebit et dñabit sup̄ solio suo: et p̄siliū pacis erit int̄ illos duos: et corone erūt belem et tob̄ie et idaiē et hen filio sophonie memoriale ī tēplo dñi: et q̄ p̄cul sūt veniēt et edificabūt ī tēplo dñi et scietis qz dñs exercituum misit me ad vos: erit at̄ h̄ si auditu audieris̄ vocē dñi dei v̄ri

L.S. Arguit ieiunia sine opib⁹ misericōdie: et p̄stēptu mādatorū dei: venisse diē disp̄siōne ⁊ vastitatē isrl: ⁊ ex misericōdia dei pplm̄ reuocās **VII**

Et factū ē in āno q̄rto darij regis factū ē v̄bū dñi ad zachariāz in quarta mēsis nom̄ qui est casten. **Et** miserūt ad domū dei sarasar et rogamelech et viri qui erāt cū eis

ad p̄canduz faciē dñi: vt dicerēt sacerdotib⁹ domus dñi exercituum et p̄phetis loquētes. **Nunquid** flendū est mibi in q̄nto mense: vel sc̄tificare me debeo si ē feci iā multj ānis. **Et** factū est v̄bū dñi exercituum ad me dicens. **Loq̄re** ad oēm pplm̄ t̄re ⁊ ad sacerdotes: dicens. **Cū** ieiunaretis et plange r̄tis ī quito et septimo p̄ hos septuagita ānos nūquid ieiunū ieiunastis: mibi. **Et** cū comedistis et bibistis. nūquid nō vob̄ comedistis et vobis metip̄s bibistis. **Nunquid** nō h̄ sūt v̄ba mea q̄ locut⁹ ē dñs in manu p̄phetaz p̄oz: cū adhuc h̄rlm̄ h̄itaref̄ ⁊ esset opulēta: ⁊ ip̄a ⁊ vrbes in circūtu ei⁹. et ad austrū et in cāpestrib⁹ h̄itaref̄. et factū est v̄buz dñi ad zachariā: dicens. **Hec** ait dñs exercituum: dicens. **Judiciū** v̄ez iudicate: et misericōrdiā et miseratōes facite vnusq̄sqz cū fr̄e suo. **Et** viduā et pupillū et aduenā ⁊ pauperē nolite calūniari. et malū vir fratri suo nō cogitet in corde suo. et noluerūt attēdere et aduc̄terūt scapulas. recedētes: et aures suas aggrauauerūt. ne audirēt: et cor suū posuerūt vt adamātez ne audirent legē. et v̄ba q̄ misit dñs exercituum in spū suo sc̄tō p̄ manū p̄phetaz p̄oz. **Et** facta ē indignatio magna a dño exercituum. **Et** factū est: sicut locutus suz et nō audierūt: sic clamabūt et nō exaudia dicit dñs exercituum. **Et** disp̄si cōs p̄ oīa regna q̄ nesciunt. et terra desolata est ab eis eo qz nō esset transiens et reuertens: et posuerunt terram desiderabilem in desertum.

L.S. Cōfortat̄ ppl̄s in ore tēpli. qz labor su⁹ p̄oz fuit sterilis. s̄ nūc erit merces. et docet̄ populus facere iudiciū ⁊ puocatur ad ieiunū prophatur de cursu gētūz ad fide. de funbra viri iudei a decē gentibus apprehensa. **VIII**

Et factuz est v̄buz dñi exercituum: dicens. **Hec** dicit dñs exercituum. **Zelatus** sum syō zelo magno et indignatōe magna zelatus sum eā. **Hec** dicit dñs exercituum. **Reuersus** sum ad syon: et h̄itabo in medio h̄rlm̄. et vocabitur h̄rlm̄ ciuitas v̄tatis: ⁊ mōs dñi exercituum: mons sc̄tificat⁹. **Hec** dicit dñs exercituum. **Adhuc** h̄itabūt senes ⁊ an⁹ in plateis h̄rlm̄ et viri baculus in manu ei⁹ p̄ mltitudine dier̄. **Et** platee ciuitatis cōplebunt̄ infantib⁹: et puellis ludentib⁹ in plateis ei⁹. **Hec** dicit dñs exercituum. **Si** videbit̄ difficile ī oculis reliquaz ppli h̄u⁹ in dieb⁹ illis. nūquid ī oculis meis difficile erit dicit dñs exercituum. **Hec** dicit dñs exercituum. **Ecce** ego saluabo pplm̄ meū de terra oriētis et de t̄ra occasus solis. et adducā eos: ⁊ h̄itabūt ī medio h̄rlm̄: et erunt mibi in pplm̄. et ego ero eis in deū ī v̄tate ⁊ ī iusticia. **Hec** dicit dñs exercituum. **Cōfortentur** man⁹ v̄ze q̄ auditis in his diebus p̄mones istos p̄ os p̄phetaz. in die q̄ fundata ē domus dñi exercituum vt templuz edificaret̄. **Si**

zacharias

quidē ante dies illos merces hoīuz nō erat nec
merces iumētoꝝ erat neq; introeūti neq; exeun
ti erat par p̄ tribulatiōe: ⁊ dimisi oēs hoīes vnū
quēq; s̄ p̄mū suū. Nūc aut nō iuxta dies prio
res ego faciā reliquīs ppli hui⁹ dicit dñs exer
cituū: sed semē pacis erit. Vineā dabit fructum
suū: et terra dabit germen suū. et celi dabūt ro
sū: ⁊ possidere faciā reliq̄as ppli hui⁹ vniuersa
hec. Et erit: sicut eratis maledictio in gētib⁹ do
mus iuda et dom⁹ isrl: sic saluabo vos et eritis
bñdictio. Nolite timere. Cōfortent man⁹ vestre
q; h̄ dicit dñs exercituū. Sicut cogitavi vt affli
gerē vos cū ad iracūdiā p̄uocassent p̄resv̄i me
dicit dñs: et nō sum misert⁹: sic cōuersus cogita
ui in dieb⁹ istis vt bñfaciā domui iuda et hierlm
Nolite timere. Hec sunt ergo v̄ba que facietis.
Loq̄m̄i v̄itatē vnusq; cū p̄mo suo: Verita
tē et iudiciū pacis iudicate i port⁹ v̄ris et vnus
q; s̄q; malū s̄ amicū suū ne cogitet i cordib⁹ v̄ris
et iuramentū mēdax ne diligatis. Dia em̄ h̄ sūt
q̄ odi dicit dñs. Et factū est v̄bū dñi exercituuz
ad me dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Ieiunium
quarti et ieiunū q̄nti et ieiunū septimi et ieiū
nū decimi erit domui iude in gaudiū et i leticiā
et in solēnitates p̄claras. Veritatē tm̄ et pacem
diligite. Hec dicit dñs exercituū. Vsq; q̄ veniāt
ppli ⁊ h̄itent in ciuitatib⁹ multis: et vadāt habi
tatores vn⁹ ad alter⁹ dicētes. Eamus et deprece
mur faciē dñi: et q̄ramus dñm exercituū. Vadā
etiā ego. et veniēt ppli mlti et gētes robuste ad
q̄rendū dñm exercituū in hierlm: et deprecandam
faciē dñi. Hec dicit dñs exercituū. In dieb⁹ illis
in q̄bus app̄hendēt decē hoīes ex oīb⁹ linguis
gentiū: et app̄hendēt fimbriā viri iudei dicētes
ibi⁹ vobiscū. Audiuim⁹ em̄ qm̄ de⁹ vobiscū est
C.S. De vocatiōe gentiū q̄rū scia destruen
tur. spes p̄fundet: supbia hūiliabit: ⁊ sic ecclesia
p̄structur et munit̄ in aduentū dñi i die ramis
palmarū. de passiōe eius et liberatiōe sc̄toꝝ. de i
ferno. de cōfusiōe hereticorū et philosphorū. et
de victoria iudeorū cōtra gentes. **IX**

Opus v̄bi dñi in terra adrach et damasci
requiet ei⁹: q; dñs ē ocul⁹ hoīs et oīuz
tribū isrl. Emath q̄ in timinis ei⁹ et ty
rus et sydon. Assumpserūt q̄ppe sibi sapiam val
de. et edificauit tyrus munitiōē suā: et coacer
uauit argentū q̄si hūmū: et aurū vt lutū platea
rū. Ecce dñs possidebit eā: et p̄cutiet i mari for
titudinē eius: et hec igni deuorabitur. Videbit
ascalō et timebit: et gaza et dolebit nimis. et ac
chabaron qm̄ p̄fusa est spes eius. Et p̄bit rex de
gaza et ascalon nō h̄itabit. et sedebit sepator in
azoto: et disp̄dā supbiā philistinoꝝ. et auferam
sanguinē ei⁹ de ore ei⁹: et abhomiatiōes ei⁹ de
medio detiū ei⁹: et relinquet etiā ip̄e de nostro ⁊

erit q̄si dux in iuda: et acchabaron q̄si hiebusē. et
circūdabo domū meā ex his q̄ militāt mihi eun
tes et reuertētes: et nō trāsit sup eos vltralex
actor. q; nūc vidi in oculis meis. Exulta satis
filia syon. iubila filia hierlm. Ecce rex tu⁹ venit
tibi iust⁹ et saluator ip̄e paup et ascendens sup
asinā ⁊ sup pullū filiū asine. et disp̄dā q̄drigā ex
effraiz te equū de hierlm et dissipabit arc⁹ belli
et loq̄tur pacē gētib⁹ et ptās ei⁹ a mari vsq; ad
mare etiā flumib⁹ vsq; ad fines terre. Tu q̄ in
sanguine testamēti tui emisisti vinctos tuos de
lacu in q̄ nō est aq̄ cōuertimini ad munitiōē vin
cti spei. Hodie q̄s anūciās duplicia reddā tibi.
qm̄ extēdi mihi iudā q̄si arcū. impleui effraim. Et
suscitabo filios tuos syon sup filios tuos gre
cie. et ponā te q̄si gladiū fortiū et dñs deus sup
eos videbit et erit vt fulgur iaculū ei⁹. et dñs
de⁹ i tuba canet. et vadet i turbine austri. Dñs
exercituū p̄teget eos: et deuorabūt et subiciēt
lapidib⁹ fūde. ⁊ bibētes iebriabunt q̄si avino. ⁊
replebūt vt p̄biale. ⁊ q̄si cornua altaris. Et sal
uabit eos dñs de⁹ eoz in die illa vt gregē ppli
sui q; lapides sc̄ti eleuabunt sup terrā ei⁹. Quid
em̄ bonū ei⁹ est et quid pulchrū ei⁹ nisi frumētū
electorū: et vinum germinās virgines.

C.S. Nouet pplis petere doctrinā veritatis
q; seducti mendacio captiuati sunt. p̄mittit eis
liberatio reueriō. cōgregatio in vnū gregem
et inimicorum suozum liberatio. **X**

Petite a dño pluuiaz in t̄p̄e serotino: et
dñs faciet nubes et pluuiā imbris. et da
bit eis singulis herbā in agro. Q; simu
lacrā locuta sunt inutile. et diuini viderūt men
daciū: et somnatores locuti sunt frustra: et va
ne cōsolabantur. Idcirco adducti sunt q̄si grex:
affligent q; nō est eis pastor. Sup pastores ira
tus est furor meus: et super hircos visitabo. Q;
visitauit dñs exercituū gregē suū domū iuda. et
posuit eos q̄si equū glie sue in bello. Ex ip̄o an
gulus: et ex ip̄o parill⁹: et ip̄o arc⁹ plij: et ex ip̄o
egrediēt oīs exactor simul. Et erunt q̄si fortes:
p̄culcātes lutum viarū in plio. Et bellabunt q;
dñs cuz eis: et cōfundentur ascēsores eq̄roz. Et
cōfortabo domū iuda: et domuz ioseph saluabo
Et cōuertā eos q; miserebor eoz: et erunt sicut
fuerunt qm̄ nō p̄ccerā eos Ego em̄ dñs de⁹ eoz
et exaudia eos. Et erūt q̄si fortes effraiz: ⁊ leta
bitur cor eoz q̄si a vino. et filij eoz videbunt ⁊
letabunt: et exultabit cor eoz in dño. Sibilabo
eis: et cōgregabo illos: q; redemi eos. Et multi
plicabo eos sicut ante fuerāt multiplicati. ⁊ se
minabo eos in pplis Et delōge recordabuntur
mei ⁊ viuēt cū filijs suis ⁊ reuertent. Et reducā
eos de fra egypti: ⁊ de assyrijs cōgregabo eos
Et ad terrā galaad et libani adducā eos: et nō

Eph. iij. b

D

A

B

Zacharias

inueniet eis locus. et transiet in maris freto: et percutiet in mari fluctus et confundent omnia profunda fluminis: et humiliabit superbia assur: et sceptrum egypti recedet. **C**onfortabo eos in domino: et in nomine eius ambulabunt dicit dominus.

C. S. Prophetat planctus de destructione templi per romanos et quod non parceret populo cui pastores non parcebant sed occidebant et non corripiebant. de duobus regibus in figura iudeorum et gentium. de perscutione gentium a correptione iudeorum. et de antichristo pastore.

XI

Aperi libane portas tuas: et comedet ignis cedros tuos. Ulula abies quia cecidit cedrus: quoniam magnifici vastati sunt. Ululate quare basan quoniam succisus est saltus mitus. **V**ox ululatus pastorum quia vastata est magnificentia eorum. **V**ox rugitus leonum quoniam vastata est superbia iordanis. **D**ecidit dominus deus meus. **P**asce pecora occisionis que possederat occidebant et non dolebant et videbant ea dicentes. **B**enedictus dominus diuites facti sumus. et pastores eorum non parcebant eis: et ego non parcam ultra super habitantes terram dicit dominus. **E**cce ego tradam homines unumquemque in manu proximi sui: et in manu regis sui: et cecidit frater et non erunt de manu eorum et pascam pecus occisionis propter hoc o paupes regis. et assumpsi mihi duas agnas: unam vocavi decorem: et alteram vocavi funiculum et paucos gregem. et succidi tres pastores in me se uno: et contracta est anima mea in eis. **S**i quis dicit anima eorum variavit in me. et dixi. **N**on pascam vos. **Q**ui moritur moriatur: et quod succiditur succidatur et reliqui denotent unusquisque carnem proximi sui. **E**t tuli virgam meam que vocabatur decus. et abscidi eam ut irritum facerem fedus meum quod percussit cum omnibus populis et in irritum deductum est in die illa. et cognouerunt sic paupes regis que custodiunt mihi quia verbum domini est. et dixi ad eos. **S**i bonum est in oculis vestris afferte mercedem meam: et si non quiescite. **E**t appenderunt mercedem meam triginta argenteos. et dixit dominus ad me. **P**roijce illos ad statuarium. **D**ecorum precium. quo appreciatus sum ab eis et tuli triginta argenteos et proieci illos in domo domini ad statuarium. **E**t percidi agnam meam scordas que appellabatur funiculus ut dissoluerem germanitatem inter iudam et israel. et dixit dominus ad me. **A**dhuc sume tibi vasa pastoris stulti. **Q**uia ecce ego suscitabo pastorem in terra que derelicta non visitabit: dispersam non queret et contritum non sanabit. et id quod stat non enutriet et carnes pinguium comedet: et ungulas eorum dissoluet. **Q**ui pastor et idolum derelinquens gregem. **B**ladus super brachium eius: et super oculum dextrum eius. **B**rachium eius ariditate sic cabitur: et oculus dexter eius tenebescens obscurabitur.

C. S. De obsidione hierusalem et populis iebriandis

in persecutione eius et lacerandis et percutiendis. De misericordia dei super hierusalem cuius duces sicut ignis vastabunt hostes suos et dominus proteget et promouebit habitatores eius. de effusione spiritus sancti et placenti iudeorum pro voce christi. **C. XII**

Dominus verbi domini super israel. **D**ixit dominus extendens celum et fundas terram: et finges spiritum in hominibus in eo. **E**cce ego ponam hierusalem super liminam crapule omnibus populis in circuitu: sed et iuda erit in obsidione super hierusalem. et erit: in die illa ponam hierusalem lapidem oneris cunctis populis. **D**es que leuabunt eum concisione lacerabunt: et colligentur aduersus eam omnia regna terre. **I**n die illa dicit dominus: percutiam omnem equum in stupore et ascensores eius in amentiam. **E**t super domum iuda aperiam oculos meos: et omnem equum populorum percutiam cecitate. **E**t dicent duces iuda in corde suo: confortetur mihi habitatores hierusalem: in domino exercituum deo eorum. **I**n die illa ponam duces iuda sicut caminum ignis in lignis: et sicut faciem ignis in feno: et deuorabunt ad dexteram et ad sinistram omnes populos in circuitu. **E**t habitabit hierusalem rursus in loco suo in hierusalem: et saluabit dominus tabernacula iuda sicut in principio ut non magnifice gloriaretur domus dauid: et gloria habitantium hierusalem super iudam. **I**n die illa proteget dominus habitatores hierusalem. et erit qui offenderit ex eis in die illa quasi dauid: et domus dauid quasi dei: sicut angelus domini in conspectu eius. **E**t erit in die illa queram conterere omnes gentes que veniunt super hierusalem et effundam super domum dauid et super habitatores hierusalem spiritum gratie et precium. **E**t aspicient ad me quem confiterunt et plangent eum planctu quasi super unigenitum: et dolebunt super eum ut doleri solet in morte primogeniti. **I**n die illa magnus erit plactus in hierusalem sicut plactus ad remmon in campo. **D**agedon. **E**t plaget terre familie et familie seorsum. **F**amilie domus dauid seorsum et mulieres eorum seorsum. **F**amilie domus nathan seorsum. **T**emulieres eorum seorsum. **F**amilie domus leui seorsum: et mulieres eorum seorsum. **F**amilie semei seorsum. et mulieres eorum seorsum. **D**es familie relique: familie et familie seorsum: et mulieres eorum seorsum.

C. S. De fonte baptismi. de destructione idolorum de pseudo prophetis et totius mendacii. de passione christi. de probatione tertie partis scilicet christianorum penitentibus iudeis et gentibus in infidelitate sua permanetibus.

In die illa erit fons patens domus dauid et habitantibus hierusalem: in ablutione peccatoris et menstruate. **E**t erit in die illa dicit dominus exercituum. **D**ispdam nomina idolorum de terra: et non memorabunt ultra. et pseudo prophetas et spiritum imundum auferam de terra. et erit cum pseudo prophetis auerit quispiam ultra. dicent ei pater eius et mater eius qui genuerunt eum. **N**on viues: quia mendacium locutus es in nomine domini. **E**t configent eum pater

et mater eius

A

B

E

Johan. xix. 5

D

A

Ezech. xxx. 5

B

Prologus

eius et mater eius genitores eius cum prophetauerit
Et erit in die illa confundentur prophete unusquisque ex
visu sua cum prophetauerint: nec opientur pallio
saccinorum mentiantur. Sed dicet non sum propheta. Non
agricola ego sum: quoniam ad exemplum meum ab ado-
lescencia mea: et dicet ei: Quid sunt plage iste in
medio manuum tuarum? et dicet. His plagatus sum
in domo eorum qui diligebant me. Et rursus suscita-
re super pastorem meum: et super virum coherentem mihi
dicit dominus exercituum. Percute pastorem et disper-
gentur oves. Et coverta manum meam ad pueros. Et
erunt in omni terra dicit dominus: partes due in ea dis-
pergentur et deficient: et tertia pars relinquitur in ea. et
ducam tertia parte per ignem: et vestram eos sicut vestram ar-
gentum: et probabo eos sicut probabo aurum. Ipse voca-
bit nomen meum et ego exaudiam eum. et dicam. populus meus
es: et ipse dicet dominus deus meus.

L. S. De destructione hierusalem per nece christi et scis-
sione populi sub typo montis oliuay. de die iudi-
cij et aduentu christi et latitudine ecclesie. de plagis ho-
stium hierusalem. de plagis non facientium scenopha-
gia: quia lebetes intrent in phialas et non erit merca-
tor in ecclesia. **XIII**

Ecce dies domini veniet dicit dominus et diuidet
spolia tua in medio tui: et congregabo
omnes gentes ad hierusalem in plium: et capietur
ciuitas et vastabunt domus et mulieres violabunt
et egredietur media pars ciuitatis in captiuitates
et reliquum populi non auferet ex urbe: Et egredietur
dominus et pliabunt gentes illas sicut pluitus est in
die certaminis. et stabunt pedes eius in die illa super
montem oliuay qui est contra hierusalem ad orientem. et scin-
detur mons oliuay ex media parte sui ad orien-
tem et ad occidentem prupto grandi valde. et sepa-
bitur medium montis ad aquilonem: et medius
eius ad meridiem. et fugietis ad vallem montium
eorum: quoniam coniungetur vallis montium usque ad primum
Et fugietis sicut fugistis a facie tremotus in
diebus ioseph regis iuda. Et veniet dominus deus meus
omnesque sancti cum eo. et erit in die illa non erit lux: sed fri-
gus et gelu. Et erit dies una que nota est domino: non
dies neque nox: et in tempore vespere erit lux. et erit in die
illa erunt aqua viue de hierusalem. Medium earum ad ma-
re orientale: et medium earum ad mare nouissimum. In
estate et in hieme erunt: et erit dominus rex super omnem
terram. In die illa erit dominus unus: et erit nomen eius
vnum. et reuertetur omnis terra usque ad desertum. de colle
remmon ad austrum hierusalem. et exaltabitur et ha-
bitabitur in loco suo a porta beniamin usque ad lo-
cum porte portis: et usque ad portam angulorum et a tur-
re ananabel usque ad torcularia regis. Et habi-
tabunt in ea: et anathema non erit amplius. Sed sede-
bit hierusalem secunda: et hec erit plaga que percussit dominus
omnes gentes que pugnauerunt aduersus hierusalem. Tabe-
scet caro uniuscuiusque stans super pedes suos. et

oculi eius stabescunt in foraminibus suis: et lingua eorum
stabescet in ore suo. In die illa erit tumultus domini
magnus in eis: et apprehendet vir manum proximi sui: et
proferet manum eius super nanum proximi sui. Sed et iudas
pugnabit aduersus hierusalem: et congregabunt diuitie
omnium gentium in circuitu: aurum et argentum et vestes
multe satis. et sic erit ruina equorum et muli et cameli et
asini et omnium iumentorum que fuerint in castris illis: sicut
ruina bestie. et omnes que relique fuerint de vniuersis gen-
tibus que venerunt contra hierusalem: ascendet ab anno in annum
ut adoret regem dominum exercituum: et celebrent festi-
uitatem tabernaculorum. Et erit que non ascenderint de fa-
milis fratre ad hierusalem ut adoret regem dominum exercitu-
um. non erit super eos imber. Quod si familia egypti
non ascenderit et non venerit. nec super eos erit. Sed
erit ruina que percussit dominus omnes gentes que non ascen-
derint ad celebrandas festiuitatem tabernaculorum.
Hoc erit partem egypti et partem omnium gentium que non
ascenderint ad celebrandas festiuitatem tabernaculorum.
In die illa erit quod super frenum equi est scilicet domino
et erunt lebetes in domo domini quasi phiale coram alta-
ri. Et erit omnis lebes in hierusalem et in iuda sanctifica-
tus domino exercituum. Et venient omnes imolantes et
fument ex eis: et coquent in eis. et non erit merca-
tor vltro in domo domini exercituum in die illo.

Explicit Zacharias propheta. Incipit
prologus in Malachiam prophetam.

Deus per moysen populo israel preceperat: sacer-
dotes tabernaculi sui omni corporali vitio libe-
ros. Hostias omni vitio vacuas sibi offer-
re. Quibus legem suam ad regendum populum ob hoc de-
derat ut per sacrificiorum oblationem internuncij dei
et hominum facti: populum preceptis celestibus facerent
obedire. Unde sacerdotes angelos dei esse: hoc in
loco scriptura testatur. Sed quia tanti muneris gra-
tiam contemnentes: supra dictus populus ac sacerdotes
sacrificia vitio deturpata. ipsi criuimibus atque im-
pietatibus maculati deo offerre ceperunt. Ideo per
malachiam prophetam deus populum suum israel incre-
pans ait. Dilexi vos dicit dominus. et dixistis. In que
dilexisti nos. Nonne frater erat esau iacob dicit
dominus. et dilexi iacob. esau autem odio habui: Esau
autem fratrem iacob non inique aut spontanea volunta-
te odio habitum a deo. vel sine meriti gratia ia-
cob dilectum manifestum est: cuius scilicet prescientias
sua esau quidem effusione fraterni sanguinis concu-
piscere. iacob autem in sui cognitione obsequenda legem
desiderare cognosceret. Cuius rei gratia: supra di-
cto usus est exemplo: dicens. Dilexi iacob esau
autem odio habui. Quamuis ex opibus memoratorum
quorum liber geneleos meminit. in quo unus-
quisque eorum futurus erat proposito manifeste con-
staret ut scriptum est. Reuerit pueri: et erat esau
homo agrestis sciens venari. iacob autem homo
simplex manens in tabernacula. Nam reliqua

Mal. xxvi. c
Mal. xiii. c

ii. pa. xxvi. c

infra eodem

Malab. i. c

D

5. co.

Malab. i. c

Leuiti

3. bid.

Malab.

Malab.

3. bid.

Malab.

Malab.

Malachias

que lectione comprehensa sunt p̄uaricationē ppli israel in obseruandis sacrificijs dei: increpatio nemq̄ in eundē q̄ deos alienos coluerūt signi-
ficant.

Explicit prologus. Incipit argumentum.

Malachias apte et in fine oīz p̄phetarū dicit de abiectiōe israel et vocatiōe gē-
tium: Non est mihi ait voluntas in vo-
bis dicit dominus exercituum: et munus nō su-
scipiam de manu vestra. Ab ortu em̄ solis vsq̄
ad occasum magnum est nomen meum in genti-
bus et in omni loco sacrificatur. et offertur nomi-
ni meo oblatio iunda.

**Explicit argumentum. Incipit
Malachias propheta.**

L.S. De electiōe iacob et reprobatiōe esau. i
crepat dñs q̄ nō honor ei exhibetur sicut patri:
nec timor sicut dño. sed offertur ei panis pollut-
us et hostia imunda: nō seruitur ei gratis. et ma-
ledicit offerentem dolose. **La. I**

Omnis verbi do-
mini ad israel i manu malachie
p̄phete. Dilexi vos dicit dñs.
Et dixistis. In q̄ dilexisti nos.
Nōne frater erat esau iacob di-
xit dñs. et dilexi iacob: esau au-
tem odio habui. Et posui seyr montes eius i so-
litudinem: et hereditatem eius in dracones deser-
ti. Quod si dixerit idumea destructi sumus. sed re-
uertentes edificabimus que destructa sunt dicit
dñs exercituum: Isti edificabunt: et ego destruā
Et vocabuntur termini impietatis. et populus
cui iratus est dñs vsq̄ in eternū. et oculi v̄ri vi-
debunt: et vos dicetis: Magnificetur dñs super
terminum israel. Filius honorat patrem et seru-
dñm suū. Si ergo pater ego sum: vbi est honor
meus: et si dñs ego sum vbi est timor meus dicit
dñs exercituum ad vos: o sacerdotes q̄ despicitis
nomen meū: et dixistis. in q̄ desperim⁹ nomē tuū
Offertis sup altare meū panē pollutū: et dicitis
In quo polluim⁹ te? In eo q̄ dicitis: mensa dñi
despecta ē. Si offeratis cecū ad imolandū: non
ne malū ē? Et si offeratis claudū et lāgūdū non
ne malū est? Offer illud duci tuo si placuerit ei:
aut si suscepit faciē tuaz dicit dñs exercituum. Et
nūc dep̄camini vultū dei vt misceat v̄ri. de manu
em̄ v̄ra factū est h̄: si q̄ mō suscipiet facies v̄ras
dicit dñs exercituum. Quis in vobis qui claudat
ostia: et incēdat altare meū gratuito. Nō est mihi
volūtas in vob̄ dicē dñs exercituum: et mun⁹ nō su-
scipiam de manu v̄ra. Ab ortu em̄ solis vsq̄ ad oc-
casūz magnū est nomē meū in gētib⁹: et i oī loco

sacrificat et offert noi meo oblatio mūda. qz ma-
gnū est nomē meū in gētib⁹ dicit dñs exercituum.
Et vos polluistis illud in eo q̄ dicitis mensa dñi
p̄taminata ē: et qd̄ supponit p̄tēptibile ē cū igne
q̄ illud deuorat: et dixistis. Ecce d̄ labore. et exsus-
flastis illud dicit dñs exercituum. et intulistis de ra-
pinis claudū et languidū: et intulistis mun⁹. Nū-
quid suscipiam illud de manu v̄ra dicit dñs exerci-
tuum? **Maledictus dolosus qui habet in grege
suo masculū. et votū faciens imolat debile dño:
Quia rex magnus ego dicit dñs exercituum. et no-
men meū horribile in gētibus.**

L.S. Sacerdotes reuocat ad p̄niam: et nolē-
tib⁹ cōminat. cōmemorat pactū et officiū eorum
trāsgressiōe et penam p̄ acceptiōe p̄sonaz. De
trāsgressiōe ppli accipiētes vxores alienigenas
eiectas: eiectis antiq̄s de federe nuptiaz et i ses-
pabilitate m̄fimoniali: et libello repudij: de his
qui laborare dñm fecerūt. **II**

Et nūc ad vos mandatū h̄ o sacerdotes.
Si nolueritis audire: et si noluerit po-
nere sup cor vt detis gl̄iam noi meo ait
dñs exercituum: mittā in vos egestatē et maledicā
b̄ndictiōib⁹ v̄ris: et maledicā illis qm̄ nō posu-
istis sup cor. **Ecce ego p̄iciā vobis brachiū: et di-
sp̄gā sup vultū v̄m stercus solēnitatū vestraz et
assumet vos secū: et sciet qz misi ad vos mādatū
istud vt cēt pactū meū cū leui dicit dñs exercituum
Pactū meū fuit cū eo vite et pacis. et dedi ei ti-
more et timuit me: et a facie nomis mei pauebat
Lex v̄ritatis fuit in ore eius: et iniq̄tas nō ē iuen-
ta in labijs eius. In pace et in eq̄tate ambulauit
mecū: et multos auertit ab iniq̄tate. Labia enim
sacerdotis custodiūt sciaz: et legē requirēt ex ore
eius. qz angelus dñi exercituum est. Vos autē re-
cessistis de via: et scandalifastis plurimos in le-
ge. Irritum fecistis pactū leui dicit dñs exerci-
tuum. Propter qd̄ et ego dedi vos p̄tēptibiles et
humiles oibus pplis: sicut nō fuastis vias me-
as: et accepistis faciē in lege. Nūqd̄ nō p̄ vnus
oīz n̄m? Nunqd̄ nō de vn⁹ creauit nos? Qua-
re ergo despicit vnusq̄sq̄ v̄m fratrem suū violās
pactū patrū n̄oz? **Trāsgressus ē iuda et abho-
minatio facta est in isrl et in hierlm: qz p̄tamtina-
uit iudas sc̄tificationē dñi quā dilexit et habuit
filia dei alieni. Disp̄det dñs virū q̄ fecerit h̄: ma-
gistrū et discipulū de tabnaculo iacob: et offerē-
tē mun⁹ dño exercituum: et h̄ rursū fecistis. Op̄ie-
batis lachrymis altare dñi fletu et mugitu ita vt
nō respiciā vltra ad sacrificiū: nec accipiā placa-
bile quid de manu v̄ra: et dixistis. Quam ob cau-
sam? Quia dñs testificatus est inf̄ ter vxorē pu-
bertatis tue quaz tu desperasti. Et hec p̄ticeps
tua et vxor federis tui. Nonne vnus fecit. et resi-
duū sp̄s eius est? Et quid vnus q̄rit nisi semē****

D

Amos. v. c.

Leui. xvi. b
Deu. xxviii. b

B

C

S. i. c

D

Prologus

dei: Custodite ergo spm vrm: r vforē adoleſcē
tie tue noli me despiciere. Cū odio habueris eas
dimitte. dicit dñs de isrl. **O**piet aut iniquitas ve
ſtimentū ei? dicit dñs exercituū. Custodite spm
veſtrū: r nolite despiciere. Laborare feciſtis dñs
in ſmōibus veſtris. r dixiſtis. In quo eiſecim?
laborare? In eo qđ dicitis. **O**is q̄ facit malū
bonus eſt in cōſpectu dñi: r tales ei placēt. Aut
certe vbi eſt deus iudicij.

L. S. De angelo q̄ mittit. de die iudicij. d de
ſtructōe iudicij. de affligētib? deū. de bñdictiōe
ſoluentiuz r maleditōe nō ſolunetinn decimas
r p̄mitias. Arguunt murmurātes cōtca dñm p
ſlore maloz r rep̄miſ eoz blaſphemia De ſigna
tis ſupplicijs eoz r p̄mijs iuſtoz. **III**

Ecce ego mittā angelū meū r preparabit
viā ante faciē meā. Et ſtatim veniet ad
templū ſuū dñator quē vos q̄ritis: r an
gelus teſtamēti quē vos vultis. **E**cce venit dic
dñs exercituū. r q̄s poterit cogitare diē aduēt?
eius: r q̄s ſtabit ad videndū eū? Ipſe em̄ quaſi
ſi ignis cōſians r q̄ſi herba ſullonū. Et ſedebit
p̄ſians r emūdans argentū: r purgabit filios le
ui. r colabit eos q̄ſi aurū r q̄ſi argentū. r erunt
dño offerentes ſacrificia in iuſticia. Et placebit
dño ſacrificiū iuda: r hierlīm ſicut dies ſc̄ti et ſic
anni antiq̄. Et accedā ad vos in iudicio: r ero te
ſtis veloz maleficis r adulteris r piuris: r qui
calūmiant mercedē mercenarij r humiliāt vidu
as r pupillos: r opp̄mūt pegrinū nec timuerūt
me: dicit dñs exercituū. **E**go em̄ dñs r non mu
tor: r vos filij iacob nō eſtis cōſumpti. **A** dieb?
em̄ patrū vrozum reſeſtiſtis a legitimis meis et
non cuſto diſtiſti. Reuertimini ad me r reuertar
ad vos: dicit dñs exercituū. Et dixiſtiſ: in q̄ re
uertemur. **S**i affliget hō deū: qz vos p̄figit me:
r dixiſtiſ. In quo cōfigimus te. In decimis r i
p̄mitijs r in penuria vos maledicti eſtiſ et me
vos p̄figitiſ gens tota. **I**nferre oēm decimā in
horreū meū: r ſit cib? in domo mea r pbate me
ſup b̄ dicit dñs. **S**i nō apuerovob cataractas ce
li r effudero vob bñdictionē vſqz ad abūdānā.
r increpabo p vob denozantē r nō corripet fru
ctum terre veſtre: nec erit ſterilis vinea in agro
dicit dñs exercituū: r btōs vos dicent oēs gen
tes. **E**ritis em̄ vos terra deſiderabilis dic dñs
exercituū. **I**nualuerūt ſup me vba v̄ia dic dñs.
r dixiſtiſ. **Q**uid locuti ſum? contra te? Dixiſtiſ
Vanus eſt qui ſeruit deo. r quod emolumentum
quia cuſto diuimus p̄cepta eius. r quia ambula
uimus triſtes coram dño exercituū. ergo nūc be
atos dicimus arrogātes. **S**iquidē edificati ſūt
facientes impietates: r temptauerunt deum et
ſalvi facti ſunt. **T**unc locuti ſunt timentes deum
vnusquiſqz cum primo ſuo. r attendit dñs r au

dinit r ſcriptus eſt liber monumenti coram eo
timentibus dominum r cogitantibus nomē ei?
Et erunt mihi ait dñs exercituū in die qua ego
facio in peculium: r parcam eis ſicut parcat vir
filio ſuo ſeruienti ſibi. r conuertimini r videbitis
quid ſit inter iuſtū r impium r inter ſeruientem
deo r nō ſeruientem ei.

L. S. De aduentu xpi. de aduētū helie q̄ p̄ce
det ſm aduētū dñi. **III**

Ecce em̄ dies veniet ſuccenſa quaſi cami
nus. r erunt oēs ſupbi r oēs facientes
impietate ſtipula. r inflāmabit eos dies
veniēns dicit dñs exercituū: que non derelinq̄t
eis radicē r germen. r orietur vobis timētibus
nomen meū ſol iuſticie: r ſanitas in pennis ei?
r egrediemini r ſalietis ſicut vitulus de armen
to r calcabitis impioſ cū fuerint cims ſub plan
ta pedū vroz in die q̄ ego facio dicit dñs exerci
tuū. **M**emētote legis moysi ſui mei quā manda
ui ei in oreb ad oēm isrl p̄cepta r iudicia. **E**cce
ego mittā vobis heliā p̄phetā anteq̄ veniat di
es dñi magn? r horribilis. r cōuertet cor patrū
ad filioſ: r cor filioz ad patres eoz ne forte ve
niam r pcutiā terrā anathemate.

Explicit malachias p̄pheta: **I**ncipit
prologus beati Hieronymi p̄ſ byteri
in libros Machabeorum.

Machabeoz libri duo p̄notant p̄lia inter
hebreoz duces gentēqz perſaz pugnā
qz ſabbatoz: r nobiles machabei ducis
triumphos. ex cuius nomine r libri idem ſūt nū
cupati. **H**ec quoqz h̄ſtoria continet etiam inely
ta geſta machabeozum fratrum qui ſub antiocho
rege pro ſacris legibus dira tormenta perpeſſi
ſunt. **Q**uos mater pia dum diuerſis ſupplicijs
v̄gerentur: nō ſolum non fleuit: ſed r gaudens
hortabaſ ad gloriāz paſſionis.

Item alius prologus

Machabeoz libri licet nō habeantur i ca
none hebreoz: tñ ab eccleſia inter diui
noz voluminum annotantur h̄ſtorias
p̄notant aut p̄lia inter hebreoz duces: gen
teſqz perſarum pugnā quoqz ſabbatoz r nobi
les machabei triumphos: ſedus qz amicitiaruz
cum romanoz ducibus atqz legationū. **M**acha
bei ſeptē fratres ab vna matre machabea noie
geniti cuſtodietes legē: p̄ris traditionē: nō mā
ducātes carnē porcina: ab hoc ab antiocho rege
ſeuſſimo in antiochia martyrij gloria coronati
ſunt cum matre ſua atqz ſepulti cum magna ve
neratione ibi quieſcunt.

A
Math. xi. d
Marc. i. a
Luce. vii. d

B

E

D
Job. xxi. b

1 Machabeorum I

Explicit prologus. Incipit liber primus Machabeorum.

L. S. De alexandro filio philippi. de antiocho radice peccatrice. ciuitate hierlm exusta viro supserunt edicta regis sacrificando idolis: lex exusta est. multi ex israel trucidant. **Ca. I**

Factus est postquam percussit alexander philippi macedo qui primus regnauit in grecia egressus de terra cethim: darius regem persarum et medorum constituit plura multa et obtinuit diuersas munitiões: et interfecit reges terre. Et pertransiit usque ad fines terre: et accepit spolia multitudinis gentium: et filium terram in conspectu eius: et congregauit multitudinem et exercitum fortiter nimis: et exaltatum est et eleuatum cor eius: et obtinuit regiones gentium et tyrannos. et facti sunt illi in tributum. et post hoc decidit in lectum et cognouit quod moreretur et vocauit pueros suos nobiles qui secum erant nutriti a iumentis suis: et diuisit illis regnum suum cum adhuc uiueret. et regnauit alexander annis duodecim: et mortuus est. Et obtinuerunt pueri eius regnum unusquisque in loco suo: et imposuerunt omnes sibi diademata post mortem eius et filii eorum post eos annis multis: et multiplicata sunt mala in terra. et exiit ex eis radix peccati. Antiochus illustris filius antiochi regis qui fuerat romae obses et regnauit in anno centesimo tricesimo septimo regni grecorum. In diebus illis exierunt ex israel filii iniqui et suaserunt multis dicentes. **Ecce** et disponamus testamentum cum gentibus que circa nos sunt: quia ex quo recessimus ab eis: inuenerunt nos multa mala: et bonus visus est sermo in oculis eorum. Et destinauerunt aliquid de populo et abierunt ad regem et dedit illis potestatem ut facerent iusticiam gentium. Et edificauerunt gymnasium in hierosolymis secundum leges nationum: et fecerunt sibi propitiata: et recesserunt a testamento sancto: et iuncti sunt nationibus: et uenudati sunt ut facerent malum et paratum est regnum in conspectu antiochi: et cepit regnare in terra egypti ut regnaret super duo regna. Et intrauit in egyptum in multitudine graui in curribus et elephantibus et equitibus et copiosa nauium multitudine. et constituit bellum aduersus ptolomeum regem egypti: et uerit est ptolomeus a facie eius et fugit. et ceciderunt vulnerati multi: et comprehendit ciuitates munitas in terra egypti: et accepit spolia terre egypti. et peruertit antiochus postquam percussit egyptum in centesimo et quadragesimo et tertio anno. et ascendit ad israel. et ascendit hierosolymam in multitudine graui. et intrauit in sanctificationem cum superbia: et accepit altare aureum. et candelabrum luminis et uniuersa uasa eius: et mensam propositionis et libatoria et

phialas: et mortariola aurea: et uelut et coronas et ornamentum aureum quod in facie templi erat: et comminuit omnia. et accepit argentum et aurum et uasa concupiscibilia: et accepit thesauros occultos quos inuenit: et sublatis omnibus abiit in terram suam: et fecit cedem hominum: et locutus est in superbia magna. et factus est plactus magnus in israel: et in omni loco eorum: et ingemuerunt principes et seniores: et iuuenes et uirgines infirmati sunt et speciositas mulierum inmutata est. Quibus maritus sumpsit lamentum: et que sedebant in thoro maritali lugebant. et commota est terra super habitantes in ea: et uniuersa domus iacob induit confusionem et post duos annos diebus misit rex principem tributorum in ciuitates iuda: et uenit hierlm cum turba magna. et locutus est ad eos uerba pacifica in dolo et crediderunt ei: et irruit super ciuitatem repetere et percussit eam plaga magna: et perdidit populum multum ex israel. et accepit spolia ciuitatis: et succedit eam igni. et destruxit domos eius et muros eius in circuitu. et captiuas duxerunt mulieres et natos et pecora possederunt: et edificauerunt ciuitatem dauid muro magno et firmo et turribus firmis: et facta est illis in arcem. et posuerunt illic gentem peccatricem uiros iniquos et conualuerunt in ea. et posuerunt arma et escas: et congregauerunt spolia hierlm et reposuerunt illic: et facti sunt in laqueum magnum. et factum est hoc ad insidias scificatorum: et in diabolum malum in israel. et effuderunt sanguinem innocentem per circuitum scificationis: et contaminauerunt scificationem. et fugerunt hitatores hierlm propter eos: et facta est habitatio exterorum: et facta est externa semini suo: et nati eius reliquerunt eam. Sanctificatio eius desolata est sicut solitudo: dies festi eius conuersi sunt in lectum: sabbata eius in opprobrium honores eius in nihilum. Secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius: et sublimitas eius conuersa est in luctum. Et scripsit rex antiochus omni regno suo: ut esset omnis populus unus et reliquerunt unusquisque legem suam: et consenserunt omnes gentes secundum uerbum regis antiochi: et multi ex israel consenserunt ei: et sacrificauerunt idolis et conuenerunt sabbatum. et misit rex antiochus libros per manus nuntiorum in hierusalem et in omnes ciuitates iude ut sequerentur legem gentium terre et prohiberent holocausta et sacrificia et placationes fieri in templo dei et prohiberent celebrare sabbatum et dies solenes: et iussit conueneri sanctam et sanctum populum israel. et iussit edificari aras et templa et idola: et immolari carnes suillas et pecora communia: et relinquere filios suos incircumcisos et conueneri animas eorum in omnibus inuidicijs et abominacionibus ita ut obliuiscerentur legem et inuarent omnes iustificationes dei. Et quicumque non fecissent secundum uerbum regis antiochi morerentur. Secundum omnia uerba hec scripsit omni regno suo: et preposuit principem

1 Mach. i. b. 2 Mach. vii. b.

Machabeorum I

pes populo qui hec fieri cogerent. Et iusserunt civi-
tatis iude sacrificare. et congregati sunt multi de
populo ad eos qui dereliquerant legem domini: et fecerunt ma-
la super terram: et effugaverunt populum israel in abditis et in
absconditis fugitivorum locis. Die quattordecima
mensis casleu: quinto et quadragesimo et centesimo
anno: edificavit rex antiochus abominandum
idolum desolationis super altare: et per universas ci-
uitates iude in circuitu edificaverunt aras et an-
te ianuas domorum et in plateis incenderunt thura
et sacrificabant: et libros legis dei combusserunt
igni scindentes eos: et apud quemcumque inveniebant
libri testamenti domini: et quemcumque obprobabat legem domini
secundum edictum regis trucidabant eum. In virtute sua fa-
ciebantur populo israel qui inveniebantur in omni mense in ciuita-
tibus: et quinta et vicesima die mensis sacrificabant super
aram que erat super altare: et mulieres que circumcidebant fili-
os suos trucidabant secundum iussum regis antiochi
et suspenderunt pueros a cervicibus per universas do-
mos eorum: et eos que circumciderant illos trucidabant
et multi de populo israel diffugerunt apud se ut non
manducarent immunda: et elegerunt magis mori quam ci-
bis comminari immundis: et noluerunt infringere le-
gem dei sanctam et trucidati sunt. et facta est ira ma-
gna super populum israel valde.

M. S. Matathias et quatuor eius filii lamentantur
populum: templum et desolationem legis: cogit
matathias sacrificare idolis: sed noluit: occidit
matathias sacrificantem idolis: et etiam mini-
strum regis antiochi. Fugientes in desertum ne
sacrificarent idolis occisi sunt in sabbato: constitu-
it matathias pugnare in sabbato: ipse et eius filii
occidentes portiones aras idolorum subvertunt. Ma-
tathias moriens ammonet filios defendere israel
et cogitare gratias patri.

In diebus illis surrexit Matathias filius
iohannis filii symeonis sacerdos ex fi-
liis ioarim ab hierusalem: et presedit in monte
modin. et habebat filios quatuor iohanan qui cognomi-
nabatur gaddis et symonem qui cognominabatur thasi
et iudam qui vocatur machabeus: et eleazar qui co-
gnominabatur abaron et ionathan qui cognominabatur
apphus. Hi viderunt mala que fiebant in populo iuda
et in hierusalem. Et dixit matathias. Ne mihi: ut quod
natus sum videre stritionem populi mei et stritionem
ciuitatis sancte: et sedere illic cum dabo in manibus
inimicorum. Sancta in manu extraneorum facta sunt
templum eius sicut homo ignobilis. Vasa glorie eius
captiva abducta sunt: trucidati sunt senes eius
in plateis et iuvenes eius ceciderunt in gladio ini-
micorum. Que gens non hereditavit regnum eius: et
non obtinuit spolia eius. Dis compositio eius abla-
ta est. Que erat libera facta est ancilla et ecce sancta
nostra et pulchritudo nostra et claritas nostra desola-
ta est: et comminguerunt eam gentes. Quo ergo nobis

adhuc vivere? Et scidit vestimenta sua matathias
et filii eius. et operuerunt se cilicijs et plaxerunt valde
Et venerunt illuc qui missi erant a rege antiocho ut
cogerent eos qui profugerant in ciuitatem modin: imo
lata accedere thura et a lege dei discedere. et multi
de populo israel presententes accesserunt ad eos: sed
matathias et filii eius constanter steterunt. et respondentes
qui missi erant ab antiocho: dixerunt matathias.
Princeps et clarissimus et magnus es in hac ci-
uitate et ornatus filijs et fratribus. Ergo accede pro-
prie et fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes et vi-
ri iuda et qui remanserunt in hierusalem: et eris tu et filii
tui inter amicos regis: et amplificatus auro et argen-
to et muneribus multis: et respondit matathias et dixit
magna voce. Et si omnes gentes regi antiocho obe-
diunt ut discedant unusquisque a virtute legis patrum
suorum et presentiant mandatum eius ego et filii mei fratres
mei obediemus legi patrum nostrorum. Propitius sit nobis
deus non est nobis utile relinquere lege et iusticias dei.
Non audiemus verba regis antiochi nec sacrificabimus
transgredientes legis nostre mandata ut eam altera
via. Et ut cessavit loqui verba haec: accessit quidam iu-
deus in omnium oculis sacrificare idolis super aram in
ciuitate modin secundum iussum regis. et vidit matathias
et doluit: et contremuerunt renes eius. Et accessus
est furor eius secundum iudicium legis: et insiliens truci-
davit eum super aram. Sed et virum quem rex antiochus
miserat qui cogebat immolare: occidit in ipso tempore et
aram destruxit et zelatus est legem sicut fecit phinees
sambri filio saloni: et exclamavit matathias vo-
ce magna in ciuitate dicens. Dis qui zelum habet
legis statuens testem exeat post me: et fugit ipse et
filii eius in montes: et reliquerunt quicquid habebant in ci-
uitate. Tunc descenderunt multi quatuordecim iudicium et iu-
sticiam in desertum: et sederunt ibi ipsi et filii eius et mu-
lieres eorum et pecora eorum: quam inundaverunt super
eos mala. Et renunciatum est viris regis et exerci-
tibus qui erant in hierusalem ciuitate dauid: quam disces-
sissent viri quidam qui dissipaverunt mandatum
regis in loca occulta in deserto. et abissent post il-
los multi: et statim prexerunt ad eos: et constituerunt
aduersus eos plures in die sabbatorum: et dixerunt ad
eos. Resistitis et nunc adhuc? Exite et facite secundum
verbum regis antiochi: et viuetis. et dixerunt. Non exi-
bimus neque faciemus verbum regis ut polluamus diem
sabbatorum: et percutauerunt aduersus eos plures. et non
responderunt eis: nec lapidem miserunt in eos: nec opila-
uerunt loca occulta dicentes. Moriamur omnes in sim-
plicitate nostra: et testes erunt super nos celum et terram quod
iniuste perditis nos: et intulerunt illis bellum sabbatis:
et mortui sunt ipsi et uxores eorum et filii eorum et
pecora eorum usque ad mille animas hominum. Et cogno-
uit matathias et animi eius: et luctum habuerunt super eos
valde. et dixit vir patri suo. Si omnes fecerimus sicut
fratres nostri fecerunt et non pugnaverimus aduersus ge-

Machabeorum I

res p̄ aiab̄ n̄ris et iustificatiōib̄ n̄ris citi⁹ disp
dent nos a tra: et cogitauerūt i die illa dicentes.
Dis hō q̄cūq; venerit ad nos i bello die sabba
toꝝ: pugnem⁹ aduersus eū et nō moriemur. oēs
sicut mortui sūt frēs n̄ri i occultis. Tūc cōgrega
ta ē ad eos synagoga iudeoꝝ fortis virib⁹ ex isrl̄
oīs volūtari⁹ in lege et oēs q̄ fugiebāt a malis
additi sūt ad eos: et facti sunt illis ad firmamētū
Et collegerūt exercitū et percussērūt pctōres i ira sua
et viros unq̄s i indignatiōe sua et ceteri fugerūt
ad natiōes vt euaderēt. Et circūiuit matathias
et amici ei⁹ et destruxerūt aras: et circūiuderunt
pueros icircūcisos: q̄tq̄t iuenerūt in fimb⁹ isrl̄ i
fortitudine. Et persecuti sūt filios supbie: et p̄spatū
ē op⁹ in manib⁹ eoꝝ. et obtinuerūt legē de mani
bus gētū et de manib⁹ regū et nō dederūt cornu
pctōri. et appropinquerūt dies matathie moriē
di et dixit filiis suis. Nūc p̄fortata ē supbia et ca
stigatio et t̄ps euerfisiōis et ira indignatiōis. Nūc
ergo o filij emulatores estote legis: et date aias
v̄ias p̄ testamēto patꝝ: et memēto te opeꝝ patrū
q̄ fecerūt in gnatiōib⁹ suis: et accipietis gloriaꝝ
magnā et nomē etnū. Abraā nōne in tēptatiōe in
uentus est fidelis: et reputatū est ei ad iusticiā: et
Joseph in tpe angustie sue custodiuit mandatū
et fact⁹ est dñs egypti. Moyses p̄ n̄ zelādo ze
lū dei accepit testm̄ sacerdotij eterni. Jesus dñs
impleuit v̄bū factus est dux in isrl̄. Caleph dñs
testificat⁹ in ecclia accepit hereditatē. Dauid in
sua miscōia cōsecut⁹ est sedē regni in sc̄la. Delia
as dñs zelat zelū legis receptus est in celū. Ana
nias et azarias et misael credētes liberati sūt de
flāma. Daniel in sua simplicitate liberat⁹ est de
ore leonū. Et ita cogitate p̄ generationē et gene
rationē qz oēs qui spant in eū nō infirmant. et
a v̄bis viri pctōris ne timueritis: qz glia ei⁹ ster
cus et v̄mis est. Hodie extollit⁹: et cras non inue
nietur: qz cōuersus est in terrā suā: et cogitatio
ei⁹ p̄ijt. Vos ergo filij cōfortamini et virilit⁹ agi
te in lege: qz cū feceritis q̄ vob̄ p̄cepta sunt in le
ge a dño deo v̄ro: in ip̄a gliosi eritis. Et ecce sy
mon frat̄ v̄z scio q̄ vir p̄silij ē. Ip̄m audite sp̄: et
ip̄e erit vob̄ p̄. et iudas machabe⁹ fortis virib⁹ a
iuuentute sua sit vob̄ p̄nceps militie: et ip̄e aget
bellū ppli. et adducetis ad vos oēs factores legi
et vindicate vindictā ppli v̄ri. Retribuite retri
butionē i gētib⁹ et itēdite i p̄ceptū legis: et b̄ndi
xit eos et apposit⁹ ē ad p̄es suos: et defunct⁹ est
āno cētēsimō q̄dragesimō sexto: et sepultus est a
filiis suis in sepulchris patrū suoꝝ in modin: et
plāxerūt eū oīs israel planctu magno.

L.S. Surrexit iudas machabeus in defen
sionem isrl̄: occidit iudas appolloniā auferens
eius gladiū: occidit etiā seron p̄ncipem exercit⁹
syrie. Iussit antiochus vt lysias destrueret isrl̄:

et penitus de terra deleteret.

III

Surrexit iudas q̄ vocabat⁹ machabeus
filius ei⁹ p̄ eo: et adiunabāt eū oēs frēs
ei⁹: et vniuersi q̄ se p̄iūxerant p̄zi ei⁹: et p̄
liabant⁹ plū isrl̄ cū leticia et dilatauit gliaꝝ ppli
suo: et induit se lorica sicut gigas. et succinxit se
ana bellica sua in pl̄ijs. et p̄tegebat castra gla
dio suo. Silis fact⁹ est leon in opib⁹ suis et sicut
catulus leōis rugiēs in venatiōe. et p̄secutus est
iniquos p̄scrutās eos: et q̄ p̄turbāt pplm̄ suum eos
succēdit flāmis: et repulsi sunt inimici ei⁹ p̄ timo
re eius. et oēs oparij iniquitatis p̄turbati sunt: et
directa est sal⁹ manu eius et exacerbat reges
multos: et letificabat iacob in opibus suis et i se
culū memoria ei⁹ in b̄ndictiōe. Et pambulabat
ciuitates iuda et p̄didit impios ex eis: et auertit
irā ab isrl̄. et noiatus ē vsq; ad nouissimū terre
cōgregauit peūtes. et cōgregauit appolloni⁹ gē
tes: et a samaria v̄tutē multā et magnā ad bellā
dū p̄ isrl̄. Et cognouit iudas et exijt obuiā illi: et
percussit et occidit illū: et ceciderūt vulnerati multi
et reliq; fugerūt et accepit spolia eoꝝ et gladium
appollonij abstulit iudas et erat pugnās i eo oī
bus dieb⁹. Et audiuit seron p̄nceps exercit⁹ sy
rie q̄ cōgregauit iudas cōgregationē fidelū et
ecclesiā secū: et ait. Faciā mihi nomen et glifica
bor in regno: et debellabo iudā et eos q̄ cū ipso
sūt q̄ sp̄nebat v̄bū regis. et p̄pauit se: et ascēdit
cū eo castra impioꝝ fortes auxiliarij vt facerēt
vindictā in filios israel: et appropinquerūt vsq;
bethoron: et exiit iudas obuiā illis cū paucis
Et aut viderūt exercitū venientē sibi obuiā: di
xerūt inde. Quō poterim⁹ pauci pugnare p̄ mul
titudine hanc tantā et tam fortē. Et nos fatiga
ti sum⁹ ieiunio hodie. et ait iudas. Facile ē p̄clu
di multos in manu paucorū: et nō est differentia
in p̄spectu dei celi libare in multis et in paucis
qm̄ nō i mltitudine exercit⁹ victoria belli: s; d̄ celo
fortitudo ē. Ip̄i veniūt ad nos i multitudine cō
tumaci et supbia vt disp̄dāt nos et vxores n̄ras
et filios n̄ros et vt spoliēt nos. Nos v̄o pugna
bim⁹ p̄ aiab̄ n̄ris et legib⁹ n̄ris. et ip̄e dñs p̄teret
eos an̄ faciē n̄ram. Vos aut ne timueritis eos.
Ne cessauit aut loq; insiluit i eos subito et p̄trū
ē serō et exercit⁹ ei⁹ i p̄spectu ip̄i: et p̄secut⁹ ē eū i
descēsu bethorō vsq; i cāpū: et ceciderunt ex eis
octingēti viri: reliq; aut fugerūt i frā philistim: et
cecidit timor iude ac fratꝝ eius et formido super
oēs gētes i circuitu eoꝝ et puenit ad regē nomē
ei⁹: et de pl̄ijs iude narrabat oēs gētes. Et audi
uit aut rex antioch⁹ p̄mōes istos irat⁹ ē aio et mi
sit et p̄gregauit exercitū vniuersi regni sui castra
fortia valde. et apuit erariū suū: et dedit stipen
dia exercitū i annū et mādauit illis vt eēt pati
ad oia: et vidit q̄ defec̄ pecūia d̄ p̄sauri suis et

Gen. xxi. c.

Gen. xxx. f.

Gen. xxx. c.

Gen. l. d.

Gen. l. iij.

Gen. vi. c.

Gen. vi. c.